ROK XXXVIII. NUMER 8.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 20 sierpnia 1934 r.

TREŚĆ:

1.

Pomoc ofiarom powodzi.

Okólnik Kur. O. S. Lw. z dnia 9-go sierpnia 1934 r. Nr. O. 19181/34 do Ogółu Nauczycielstwa.

Na terenie województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego powstały wojewódzkie komitety pomocy ofiarom powodzi, których zadaniem jest propaganda niesienia pomocy nawiedzonym klęską i zbierania na ten cel funduszów.

W niesieniu pomocy nie może braknąć nikogo z Nauczycielstwa, które w przeważnej części z racji stanowiska swego i środowiska, w którem pracuje, jest najbardziej zbliżone do ludności, dotkniętej powodzią i najlepiej zna jej potrzeby. Nauczycielstwo winno w tej akcji przodować, współdziałać z miejscowemi komitetami i brać czynny udział w niesieniu pomocy.

Wiadome jest Kuratorjum, że wiele osób z Nauczycielstwa już samorzutnie do tej akcji przystąpiło. Kto jednak dotąd tego nie uczynił, nie powinien się ociągać, lecz co rychlej współdziałać z całem społeczeństwem.

Akcję niesienia pomocy powodzianom zorganizują Dyrekcje, Kierownictwa, Inspektoraty wśród gron nauczycielskich.

Dobrowolne opodatkowanie się na rzecz ofiar powodzi na okres trzech miesięcy przyjęto według następujących norm od pełnego miesięcznego uposażenia: Od poborów do VIII grupy uposażenia włącznie po $\frac{1}{2}$% miesięcznie, grupy VII i VI po 1% miesięcznie, grupy V po 2% miesięcznie.

Datki pieniężne na rzecz Lwowskiego Komitetu Pomocy Ofiarom Powodzi należy przekazywać na konto czekowe P. K. O. Nr. 515500, na rzecz Stanisławowskiego Komitetu na konto czekowe P. K. O. Nr. 515.501, na rzecz Tarnopolskiego Komitetu na konto czekowe Nr. 515.502.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.*

2.

Ustawa emerytalna.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28-go maja 1934 r. Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 513, w sprawie wykonania ustawy z dnia 11-go grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Na podstawie art. 109 oraz art. 4 ust. 1, art. 37 p. 6, art. 50 ust. 7, art. 81 ust. 3, art. 82 ust. 3 i art. 83 ustawy z dnia 11-go grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 20, poz. 160) zarządza się co następuje:

Rozdział I.

Przepisy wstępne.

§ 1. (1) Wskazane w rozporządzeniu niniejszem artykuły oraz określenie „ustawa", używane bez bliższego oznaczenia, odnoszą się do ustawy z dnia 11-go grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 20, poz. 160).

(2) Wskazane w rozporządzeniu niniejszem paragrafy oraz określenie „rozporządzenie", używane bez bliższego oznaczenia, odnoszą się do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. (1) Używane w ustawie i rozporządzeniu określenia: „uposażenie w służbie czynnej" i „uposażenie czynne" oznaczają uposażenie prawnie należne, nie zaś faktycznie otrzymywane; określenie „kalendarzowy rok służby" oznacza pełny, dwunastomiesięczny okres służby bez względu

na to, czy początkowy i końcowy termin tego okresu przypada na początek i koniec roku kalendarzowego.

(2) Jeżeli zaopatrzenia emerytalnego nie wypłaca władza skarbowa, lecz inna za władzę, wypłacającą to zaopatrzenie, należy uważać w rozumieniu rozporządzenia izbę skarbową, wypłacającą zaopatrzenia emerytalne w danym okręgu.

§ 3. Przez funkcjonarjuszów państwowych w pojęciu ustawy i rozporządzenia należy rozumieć również funkcjonarjuszki państwowe, o ile ustawa lub rozporządzenie nie stanowią inaczej, albo też o ile możność zastosowania tego określenia wyłącznie do mężczyzn nie wynika z samej istoty danego przepisu. Przez sieroty po funkcjonarjuszach państwowych należy rozumieć również sieroty po funkcjonarjuszkach państwowych, o ile ustawa lub rozporządzenie nie stanowią inaczej.

§ 4. (1) W imieniu osób niezdolnych do działań prawnych wszystkie podania i oświadczenia składają prawni zastępcy tych osób.

(2) Do podań i oświadczeń, składanych przez prawnych zastępców, oprócz innych wymaganych dowodów powinny być dołączone należycie uwierzytelnione odpisy dokumentów, stwierdzających ustanowienie zastępstwa, o ile nie wynika ono z samego prawa. W tym ostatnim przypadku istnienie prawnego zastępstwa powinno być stwierdzone świadectwami urodzenia, małżeństwa lub śmierci.

(3) Wszelkie pisma, przeznaczone dla osób niezdolnych do działań prawnych, doręcza się ich prawnym zastępcom.

§ 5. Świadczenia wypłaca się osobie uprawnionej. Jeżeli osoba uprawniona jest niezdolna do otrzymywania świadczeń, świadczenia te wypłaca się jej prawnemu zastępcy.

§ 6. (1) Jeżeli uprawniony do otrzymywania zaopatrzenia jest umysłowo chory, lecz nie ubezwłasnowolniony, Minister Skarbu może zarządzić uskutecznianie wypłaty całości lub części zaopatrzenia do czasu ubezwłasnowolnienia uprawnionego, jednak na okres nie dłuższy, aniżeli 6 miesięcy, do rąk osoby, która nad uprawnionym sprawuje faktyczną opiekę.

(2) W przypadku, przewidzianym w ustępie poprzednim, dowód choroby umysłowej uprawnionego do zaopatrzenia stanowi orzeczenie komisji lekarskiej faktyczną zaś opiekę nad umysłowo chorym, uprawnionym do otrzymywania zaopatrzenia, stwierdza właściwa według miejsca zamieszkania uprawnionego powiatowa władza administracji ogólnej.

(3) Zarządzenie, przewidziane w ust. (1), może być przez Ministra Skarbu każdej chwili cofnięte bez podania powodów.

§ 7. Do orzeczeń władzy, wydawanych na zasadzie ustawy, mają zastosowanie zasady, obowiązujące w postępowaniu administracyjnem. o ile ustawa lub inne przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Rozdział II.

Przepisy wykonawcze do poszczególnych postanowień ustawy.

Do art. 2 ustawy.

§ 8. Poza funkcjonarjuszami państwowymi, wymienionymi w art. 2 ustawy, i zawodowymi wojskowymi ustawa stosuje się również do tych osób, którym szczególne przepisy zapewniają prawo do emerytury na zasadzie ustawy.

Do art. 3 ustawy.

§ 9. (1) Wybór jednego z perjodycznie wypłacanych zaopatrzeń nie ma charakteru ostatecznego zrzeczenia się zaopatrzenia niewybranego. Osoba, która dokonała wyboru jednego z kilku zaopatrzeń, może następnie wybrać inne świadczenie. Zmiana dokonanego wyboru, o ile chodzi o zaopatrzenie emerytalne, wywiera skutki od pierwszego dnia miesiąca, następującego po zawiadomieniu władzy, która wypłacała lub ma wypłacać uposażenie emerytalne (pensję wdowią lub sierocą).

(2) Przy zbiegu uprawnień do zaopatrzenia emerytalnego i do zaopatrzenia inwalidzkiego stosuje się odpowiednie przepisy ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkiem.

Do art. 4 ustawy.

§ 10. Kwoty nienależnie otrzymane przez emeryta (wdowę, sierotę), należy potrącać z zaopatrzenia emerytalnego do wysokości, przewidzianej we właściwych przepisach o egzekucji z zaopatrzeń emerytalnych, co nie wyłącza dochodzenia należności z majątku i innych dochodów emeryta (wdowy, sieroty).

Do art. 5 ustawy.

§ 11. (1) Egzekucja sądowa z zaopatrzenia emerytalnego (uposażenia emerytalnego, pensji wdowiej i sierocej) funkcjonarjuszów państwowych i osób po nich pozostałych może nastąpić za wszelkie należności, a nietylko za należności alimentarne i Skarbu Państwa (art. 575 § 1 kodeksu postępowania cywilnego oraz art. II rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27-go października 1932 r., zawierającego przepisy wprowadzające prawo o sądowem postępowaniu egzekucyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 804) do wysokości i na warunkach, określonych w art. 575 i 576 kodeksu postępowania cywilnego.

(2) Egzekucja z zaopatrzenia emerytalnego (uposażenia emerytalnego, pensji wdowiej i sierocej) zawodowych wojskowych i osób po nich pozostałych, tudzież, jeżeli szczególne przepisy tak stanowią, egzekucja z uposażenia emerytalnego funkcjonarjuszów państwowych w administracji wojskowej następuje według przepisów szczególnych.

(3) Egzekucja z zaopatrzenia emerytalnego (uposażenia emerytalnego, pensji wdowiej i sierocej) oraz z odprawy może nastąpić za należności Skarbu Państwa zarówno o charakterze publiczno - prawnym jak i prywatno - prawnym i niezależnie od tego, czy należność ta powstała w związku ze stosunkiem służbowym.

(4) Egzekucja administracyjna następuje według zasad ustawy z dnia 10-go marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnem władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25-go czerwca 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnem władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 580) w brzmieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28-go stycznia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 78). Przepisy te określają również, za jakie należności jest dopuszczalna egzekucja administracyjna.

(5) Z pensji wdowiej nie potrąca się należności Skarbu Państwa od emeryta i sierót, a z pensji sierocej — należności od emeryta, wdowy po nim i innych sierót.

Do art. 7 ustawy.

§ 12. Opłaty emerytalne, przewidziane w art. 7 ust. 10 ustawy, oblicza się od uposażenia w służbie czynnej łącznie z dodatkami, zaliczalnemi do podstawy wymiaru emerytury, bez żadnych potrąceń.

Do art. 8 ustawy.

§ 13. (1) O treści i rozciągłości uprawnień, przyznanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej na mocy art. 8 ustawy, rozstrzyga brzmienie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej. Jeżeli dekret nie zawiera w tym względzie żadnych zastrzeżeń należy uważać, że dobrodziejstwa z niego płynące są równoznaczne z prawami emerytalnemi, uzyskanemi w zwykłym trybie, i rozciągają się na wdowę i sieroty po osobie, której dekret dotyczy.

(2) Jeżeli wysokość zaopatrzenia emerytalnego, przyznanego lub zwiększonego przez Prezydenta Rzeczypospolitej na podstawie art. 8 ustawy, nie została ustalona w dekrecie Prezydenta Rzeczypospolitej w określonej sumie pieniężnej, lecz przez przyrównanie do zaopatrzenia emerytalnego w pewnej grupie uposażenia za pewną ilość lat służby, należy do tego zaopatrzenia emerytalnego odpowiednio stosować wszystkie przepisy, wpływające na wysokość przyznanych już i wymierzonych zaopatrzeń emerytalnych, chyba że dekret stanowi inaczej.

§ 14. Jeżeli funkcjonarjuszowi państwowemu lub zawodowemu wojskowemu, skazanemu sądownie lub dyscyplinarnie na karę, pociągającą za sobą utratę prawa do emerytury (§ 31 ust. (4), Prezydent Rzeczypospolitej w drodze łaski daruje skutki skazania, stosuje się odpowiednio § 33.

Do art. 9 ustawy.

§ 15. (1) Funkcjonarjusze państwowi oraz zawodowi wojskowi nabywają prawo do emerytury jedynie po przejściu w stan spoczynku z powodów, przewidzianych w ustawie (o ile chodzi o funkcjonarjuszów państwowych w art. 28, 29 i 30, o ile zaś chodzi o zawodowych wojskowych — w art. 47 i 100) lub we właściwych przepisach o stosunkach służbowych.

(2) Za równoznaczne z przeniesieniem w stan spoczynku w rozumieniu ust. (1) należy uważać zwolnienie ze służby w warunkach, z któremi właściwe przepisy o stosunkach służbowych nie łączą utraty praw, nabytych w służbie, w szczególności praw emerytalnych.

(3) Do 15-letniego oraz do 5-letniego okresu, przewidzianych w art. 9 ustawy, zalicza się wszystkie okresy służby i pracy zawodowej, zaliczalne wogóle do wysługi emerytalnej, i w tym stosunku, w jakim do tej wysługi powinny być zaliczone. Nie zalicza się jedynie okresów, które mają wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego.

§ 16. Powstanie kalectwa lub choroby z winy funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego zachodzi tylko w razie rozmyślnego postępowania, zmierzającego do wywołania szkodliwych dla zdrowia następstw.

Do art. 10 ustawy.

§ 17. (1) Reaktywacja następuje w przypadku ponownego przyjęcia emeryta do stałej służby państwowej lub w charakterze zawodowego wojskowego bez względu na to, czy nowy stosunek służbowy unormowany jest takiemi samemi przepisami o stosunkach służbowych, jak poprzedni. Przy ustalaniu, czy nowy stosunek służbowy ma charakter stałej służby, stosuje się art. 2 ust. 1 ustawy.

(2) Po ponownem rozwiązaniu stosunku służbowego z reaktywowanym emerytem przyznanie prawa do emerytury zawisłe jest od ponownego przeniesienia reaktywowanego emeryta w stan spoczynku w warunkach, wymienionych w § 15 ust. (1) i (2). Wydalenie reaktywowanego emeryta ze służby nie przywraca praw do emerytury, wymierzonej przed reaktywacją.

(3) Reaktywowanemu emerytowi, który wskutek ponownego przeniesienia w stan spoczynku odzyskał prawo do emerytury, zalicza się do wysługi emerytalnej w całości okresy, zaliczone do wysługi emerytalnej, ustalonej przy pierwotnem przeniesieniu w stan spoczynku, nawet gdyby według przepisów, obowiązujących w czasie ponownego przeniesienia w stan spoczynku, wysługa emerytalna miała być obliczona odmiennie.

(4) Jednak zaliczony okres służby lub pracy zawodowej odpowiednio zwiększa się, o ile wskutek pełnienia służby po reaktywacji dany funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy nabył prawo do doliczenia nowego okresu służby lub pracy zawodowej (art. 37 p. 4, art. 50 ust. 6, art. 97 i art. 101 ust. 1 lit. b), przyczem w tym przypadku czasu przebywania w stanie spoczynku nie uważa się za przerwę.

(5) W przypadku, gdy wysługa emerytalna reaktywowanego emeryta po ponownem przeniesieniu w stan spoczynku wynosi mniej, niż 15 lat, służy mu prawo do emerytury w procentowej wysokości podstawy wymiaru (art. 19) nie niższej, niż ustalona przed reaktywacją.

Do art. 11 ustawy.

§ 18. Art. 11 ustawy należy stosować niezależnie od tego, czy trwała niezdolność do służby nastąpiła z powodu choroby lub kalectwa, nabytych po wstąpieniu do służby funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego, czy też przed tem wstąpieniem.

§ 19. (1) W razie stwierdzenia przez komisję lekarską czasowej utraty zdolności do zarobkowania w wysokości co najmniej 95% zbadany może żądać w ciągu 30 dni po upływie okresu, na którego przeciąg został uznany za niezdolnego do zarobkowania, poddania go powtórnemu badaniu lekarskiemu. O ile przy powtórnem badaniu zostanie ustalona trwała utrata zdolności do zarobkowania, zbadanemu, odpowiadającemu poza tem warunkom art. 11 ustawy, należy doliczyć 10 lat do wysługi emerytalnej.

(2) Prawo do otrzymywania uposażenia emerytalnego w zwiększonym wymiarze nabywa emeryt w przypadku, przewidzianym w poprzednim ustępie, od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył podanie o zarządzenie ponownego badania lekarskiego, nie wcześniej jednak, niż po upływie okresu, na którego przeciąg został uznany za czasowo niezdolnego do zarobkowania.

(3) Początek okresu, na którego przeciąg zbadany został uznany za niezdolnego do zarobkowania, przypada, o ile chodzi o funkcjonarjuszów państwowych, na dzień wydania orzeczenia komisji lekarskiej, a o ile chodzi o zawodowych wojskowych— na dzień zatwierdzenia orzeczenia wojskowo - lekarskiej komisji rewizyjnej.

(4) Podwyższenie procentu utraty zdolności do zarobkowania z powodu pogorszenia się stanu zdrowia po przeniesieniu w stan spoczynku nie może być podstawą roszczenia o doliczenie lat do wysługi emerytalnej z art. 11 ustawy.

§ 20. (1) Do 10-letniego okresu, przewidzianego w art. 11 ustawy, zalicza się jedynie okresy służby, uzasadniające nabycie prawa do emerytury. Nie są zaliczalne do tego okresu: studja wyższe i, o ile chodzi o funkcjonarjuszów państwowych, obowiązkowa służba wojskowa (art. 37 p. 3 ust. 3), tudzież czas odkomenderowania zawodowych wojskowych na studja niewojskowe (art. 50 ust. 4).

(2) Okresy, zaliczalne do wysługi emerytalnej w stosunku korzystniejszym (np. na mocy art. 15 lub 52 ustawy), w tym korzystniejszym stosunku są zaliczalne również do 10-letniego okresu, przewidzianego w art. 11 ustawy.

(3) Oprócz stałej służby państwowej funkcjonarjuszów państwowych oraz służby wojskowej zawodowych wojskowych do okresu 10-letniego, wskazanego w art. 11 ustawy, funkcjonarjuszom państwowym zalicza się służbę prowizoryczną, przygotowawczą i kontraktową, zaliczoną do wysługi emerytalnej na mocy art. 37 p. 1 i 2 ustawy, a zawodowym wojskowym — czas służby kontraktowej, zaliczonej do wysługi emerytalnej na mocy art. 50 ust. 5 ustawy.

(4) Ponadto do 10-letniego okresu, przewidzianego w art. 11 ustawy funkcjonarjuszom państwowym zalicza się również służbę wojskową z wyjątkiem obowiązkowej służby czynnej, a zawodowym wojskowym — służbę wojskową łącznie z obowiązkową służbą czynną oraz stałą służbę cywilnopaństwową (art. 50 ust. 2 lit. a).

(5) Okresy służby, odbytej przed przerwą, są zaliczalne do 10-letniego okresu, przewidzianego w art. 11 ustawy, o tyle, o ile są wogóle zaliczalne do wysługi emerytalnej.

Do art. 12 ustawy.

§ 21. (1) Art. 12 ustawy stosuje się również w przypadku stwierdzenia u funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego czasowej utraty zdolności do pracy zarobkowej.

(2) W przypadku stwierdzenia u funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego czasowej utraty zdolności do pracy zarobkowej doliczenie lat z art. 12 ustawy następuje na stałe z zastrzeżeniem postanowień art. 39 i 54 ustawy.

(3) Przepis § 19 ust. (4) stosuje się odpowiednio przy doliczaniu lat na mocy art. 12 ustawy.

§ 22. Funkcjonarjuszowi państwowemu lub zawodowemu wojskowemu, który odpowiada warunkom art. 11 i 12 ustawy, dolicza się na mocy tych przepisów łącznie tylko 10 lat. Doliczenie większej ilości lat może być uskutecznione wyłącznie na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy.

§ 23. Przy doliczeniu lat w trybie art. 12 ustawy należy naprzód wymierzyć uposażenie emerytalne za lata służby, zaliczalne na podstawie innych przepisów ustawy, i do otrzymanego wymiaru doliczyć ilość lat, odpowiadającą stopniowi utraty zdolności do zarobkowania. Jeżeli ilość lat służby, zaliczalna na podstawie innych przepisów ustawy, poza art. 12, wynosi mniej niż 10, wymierza się naprzód zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy uposażenie emerytalne w wysokości 30% podstawy wymiaru (art. 17), poczem dolicza się lata z art. 12 ustawy.

Do art. 13 ustawy.

§ 24. (1) Zgłoszenie nieszczęśliwego wypadku powinno być uskutecznione na piśmie. Władza może jednak przyjąć zgłoszenie ustne, które należy zaprotokółować.

(2) Funkcjonarjusz państwowy powinien być niezwłocznie zbadany przez komisję lekarską niezależnie od zgłoszenia, jeżeli nieszczęśliwy wypadek w czasie lub z powodu pełnienia obowiązków służbowych, mogący wpłynąć na utratę zdolności do służby, jest władzy znany z innych źródeł.

(3) Zgłoszenie, uskutecznione na piśmie, lub protokół zgłoszenia ustnego oraz protokół badania przez komisję lekarską należy przechowywać w aktach osobowych.

(4) Przy badaniu przez komisje lekarskie w związku z nieszczęśliwemi wypadkami należy stosować postanowienia art. 31 ustawy.

Do art. 15 ustawy.

§ 25. (1) Czas służby wojskowej lub cywilnej, podwójnie zaliczalny do wysługi emerytalnej na zasadzie art. 15 ustawy, w tym podwójnym wymiarze wlicza się do okresu, uzasadniającego nabycie prawa do emerytury. Jednak czas obowiązkowej służby wojskowej, zaliczalny podwójnie na zasadzie powyższego przepisu, wywiera wpływ jedynie na wysokość wymiaru emerytury (art. 37 p. 3 ust. 3); ograniczenie to nie odnosi się do obowiązkowej służby wojskowej, zaliczalnej osobom, które przechodzą w stan spoczynku jako zawodowi wojskowi.

(2) Dzień rozpoczęcia działań wojennych oraz dzień podpisania traktatu pokoju ustala Minister Spraw Wojskowych.

(3) Formacjami wojskowemi w rozumieniu art. 15 ustawy są jednostki, zakłady, instytucje i urzędy wojskowe.

(4) Służbę cywilną, rzeczywiście pełnioną podczas wojny w formacjach wojskowych, zalicza się podwójnie do wysługi emerytalnej bez względu na to, czy służba ta była pełniona na terenie operacyjnym.

Do art. 21 ustawy.

§ 26. (1) Prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia z powodu przeniesienia w stan spoczynku służy wszystkim funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym, przeniesionym w stan spoczynku z powodów, określonych w ustawie (art. 28, 29, 30, 47 i 100) lub w innych obowiązujących przepisach, bez względu na nabycie prawa do emerytury.

(2) Zwolnienie ze służby bez przeniesienia w stan spoczynku uzasadnia prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia tylko w przypadkach, gdy zwolniony nabył prawo do emerytury.

§ 27. (1) Koszty przesiedlenia oblicza się według obowiązujących w chwili przesiedlenia przepisów, normujących sprawę należności w razie przeniesienia w czynnej służbie tego działu służby, do którego przesiedlający się był zaliczony przed przeniesieniem w stan spoczynku.

(2) W razie przesiedlenia przeniesionego w stan spoczynku funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego zagranicę nie ma on prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia nawet w części, obejmującej koszty przesiedlenia się do granicy.

§ 28. (1) Jeżeli doręczenie orzeczenia, przenoszącego w stan spoczynku, nastąpiło nie w dniu rozwiązania stosunku służbowego, należy uważać, że termin roczny, przewidziany w art. 21 ust. 2 ustawy, został zachowany, o ile tylko przesiedlenie nastąpiło w ciągu roku albo od daty rozwiązania stosunku służbowego, albo od daty doręczenia orzeczenia o przeniesieniu w stan spoczynku.

(2) Roczny termin, przewidziany w art. 21 ust. 2 ustawy, dotyczy samego przesiedlenia, a nie zgłoszenia żądania o zwrot kosztów.

(3) Przeniesiony w stan spoczynku funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy nie ma prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia, gdy przed uskutecznieniem tego przesiedlenia został powołany zpowrotem do czynnej służby.

(4) Przesiedlenie należy uważać za dokonane w dniu zgłoszenia się na zamieszkanie w nowem miejscu.

§ 29. (1) Zwrot kosztów przesiedlenia z powodu przeniesienia w stan spoczynku przyznaje i koszty te wypłaca władza, która wypłaca uposażenie emerytalne w okręgu nowego miejsca zamieszkania emeryta lub wypłacałaby to uposażenie, gdyby funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy miał prawo do emerytury.

(2) W celu uzyskania zwrotu kosztów przesiedlenia interesowany powinien wnieść do tej władzy podanie z dokładnem oznaczeniem adresu w nowem miejscu zamieszkania. Do podania należy dołączyć:

a) poświadczenie zamieszkania w nowem miejscu wraz z członkami rodziny, za których przeniesiony w stan spoczynku funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy pragnie uzyskać zwrot kosztów przejazdu;

b) zestawienie kosztów przesiedlenia wraz z odpowiedniemi dowodami, a w szczególności listami przewozowemi, z wyjątkiem tych kosztów, na które w myśl przepisów, wskazanych w § 27 ust. (1), przyznany jest ryczałt;

c) oświadczenie przeniesionego w stan spoczynku funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego, że przeniósł się do danej miejscowości, celem zamieszkania w niej na stałe.

Do art. 22 ustawy.

§ 30. (1) Niepodjęcie w ciągu pięciu lat przyznanego i wymierzonego uposażenia emerytalnego, powodujące utratę prawa do zalegających ponad 5 lat rat tego uposażenia, nie wpływa na możność żądania wypłacania uposażenia emerytalnego na przyszłość ani też wypłacenia rat, za-

legających od krótszego czasu, niż pięć lat. Termin pięcioletni liczy się od daty płatności danej raty uposażenia emerytalnego, a jeżeli termin płatności danej raty jest wcześniejszy, niż data doręczenia emerytowi orzeczenia o przyznaniu i wymiarze uposażenia emerytalnego — od daty doręczenia tego orzeczenia.

(2) Termin pięcioletni, przewidziany w art. 22 ust. 3 ustawy, stosuje się również do osób niezdolnych do działań prawnych, jeśli miały prawnych zastępców.

Do art. 23 ustawy.

§ 31. (1) Wypłatę emerytury wstrzymuje się z końcem tego miesiąca kalendarzowego, w którym nastąpiło wydarzenie, pociągające za sobą zgaśnięcie prawa do emerytury (śmierć uprawnionego, uprawomocnienie się wyroku sądowego lub orzeczenia oficerskiego sądu honorowego, uprawomocnienie się zarządzenia przez sąd wykonania zawieszonej kary).

(2) Zrzeczenie się prawa do emerytury powinno być uskutecznione na piśmie, które należy złożyć władzy, wypłacającej emeryturę. O dacie, od której wygasa prawo do rat emerytury, decyduje treść aktu zrzeczenia się. Jeżeli w akcie tym emeryt nie oznaczył daty, od której zrzeka się emerytury, należy uważać, że zrzeczenie obejmuje raty emerytury, płatne począwszy od pierwszego dnia miesiąca, następującego po doręczeniu władzy aktu zrzeczenia się.

(3) Emeryt może zrzec się uposażenia emerytalnego na zawsze, na pewien okres czasu lub do odwołania. Zrzeczenie może obejmować całość lub część uposażenia emerytalnego. W przypadku zrzeczenia się całości lub części uposażenia emerytalnego na pewien okres czasu lub do odwołania emeryt odzyskuje prawo do otrzymywania uposażenia emerytalnego, począwszy od raty, płatnej pierwszego dnia miesiąca, następującego po upływie danego okresu czasu lub po doręczeniu właściwej władzy, wypłacającej uposażenie emerytalne, aktu odwołania zrzeczenia się.

(4) Skazanie na mocy kodeksu karnego pociąga wygaśnięcie prawa do otrzymywania uposażenia emerytalnego, gdy jest połączone z utratą praw publicznych (art. 45 kodeksu karnego).

§ 32. Zarządzenie przez sąd wykonania kary (art. 63 kodeksu karnego) pociąga za sobą utratę prawa do emerytury narówni ze skazaniem na odbycie zawieszonej kary (art. 23 ust. 1 p. 2 ustawy).

§ 33. (1) Jeżeli emerytowi, skazanemi sądownie lub dyscyplinarnie na karę, pociągającą za sobą wygaśnięcie prawa do emerytury, Prezydent Rzeczypospolitej w drodze łaski daruje skutki skazania, należy uważać, że akt łaski dotyczy również prawa do emerytury, chyba że akt ten stanowi inaczej.

(2) W tym przypadku należy emerytowi wypłacić wstrzymane raty emerytury, począwszy od raty, płatnej pierwszego dnia miesiąca, następującego po wydaniu aktu łaski, chyba że akt ten stanowi inaczej.

Do art. 24 ust. 1 p. 5, art. 42, 55, 56, 57 i 58 ustawy.

§ 34. Emerytowany zawodowy wojskowy, ubiegający się o umieszczenie w domu inwalidów, powinien wnieść podanie do dowódcy okręgu korpusu, w którego obrębie ma stałe zamieszkanie, i dołączyć zaświad-

czenie właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej, stwierdzające nieposiadanie innych źródeł utrzymania poza emeryturą oraz brak opieki osób postronnych (art. 55).

§ 35. (1) Umieszczenie umysłowo chorego funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego w zakładzie leczniczym następuje na wniosek właściwego opiekuna. Do wniosku powinno być dołączone zaświadczenie właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej, stwierdzające brak innnych źródeł utrzymania emeryta poza emeryturą (art. 42 i 56).

(2) Wniosek opiekuna powinien być złożony władzy, wypłacającej emeryturę.

(3) Umieszczenie emeryta w zakładzie leczniczym następuje na mocy decyzji władzy, wskazanej w poprzednim ustępie. Decyzja zostaje wydana po uprzedniem stwierdzeniu potrzeby umieszczenia emeryta w zakładzie leczniczym przez właściwą komisję lekarską lub, o ile chodzi o zawodowych wojskowych, komisję wojskowo-lekarską przy dowódcy okręgu korpusu, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania emeryta.

§ 36. (1) Umysłowo choremu emerytowi, umieszczonemu w zakładzie leczniczym (art. 42 i 57), wstrzymuje się wypłatę uposażenia emerytalnego z końcem miesiąca, w którym nastąpiło umieszczenie w zakładzie. Emerytowanemu zawodowemu wojskowemu, umieszczonemu w domu inwalidów, wypłaca się, począwszy od pierwszego dnia miesiąca, następującego po umieszczeniu w domu inwalidów, tylko 5% uposażenia emerytalnego.

(2) Zakłady dla umysłowo-chorych oraz domy inwalidów powinny zawiadomić o każdorazowem przyjęciu i zwolnieniu emerytowanego funkcjonarjusza państwowego tę władzę, która wypłaca lub wypłacała mu emeryturę, a o przyjęciu i zwolnieniu emerytowanego zawodowego wojskowego — nadto Ministerstwo Spraw Wojskowych.

(3) Wznowienie wypłaty uposażenia emerytalnego w normalnym wymiarze następuje od pierwszego dnia miesiąca, w którym emeryt został zwolniony z zakładu leczniczego lub domu dla inwalidów, po potrąceniu wypłaconych ewentualnie za ten miesiąc zaopatrzeń w wysokości pensji wdowiej i pensyj sierocych.

§ 37. (1) Zaopatrzenia w wysokości pensji wdowiej i pensyj sierocych za czas przebywania emerytowanego funkcjonarjusza państwowego w zakładzie leczniczym (art. 42 ust. 2), a emerytowanego zawodowego wojskowego — w zakładzie leczniczym lub w domu inwalidów (art. 58) przyznaje i wymierza władza, przyznająca i wymierzająca uposażenie emerytalne (art. 27 i 46).

(2) Wypłatę zaopatrzeń w wysokości pensyj wdowiej i sierocej rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca, następującego po umieszczeniu emeryta w zakładzie leczniczym lub w domu inwalidów, a wstrzymuje się od dnia, w którym wznowiono wypłatę uposażenia emerytalnego po zwolnieniu emeryta z zakładu leczniczego lub z domu inwalidów.

(3) W celu uzyskania zaopatrzenia w wysokości pensji wdowiej (sierocej) należy złożyć podanie w trybie, wskazanym w § 78 ust. (3) i (4), i dołączyć dowody, wymienione w § 79 (oprócz metryki śmierci), a nadto zaświadczenie zakładu leczniczego lub domu inwalidów, stwierdzające datę umieszczenia w nim emeryta, o ile zaświadczenie takie nie jest dołączone do akt osobowych emeryta.

§ 38. (1) Prawo do leczenia, protezowania i wszelkich świadczeń w zakresie opieki społecznej, przewidzianych w obowiązującem ustawodawstwie względem inwalidów wojennych (art. 56 ust. 2), służy emerytowanym zawodowym wojskowym po ustaleniu przez właściwą komisję wojskowo-lekarską, iż doznanie uszkodzeń cielesnych lub choroba nastąpiły wskutek działań wojennych lub nieszczęśliwego wypadku, pozostającego w ścisłym związku ze służbą wojskową, oraz że uszkodzenia te lub choroba nastąpiły bez winy emerytowanego zawodowego wojskowego.

(2) O zakresie prawa do leczenia, protezowania i wszelkich świadczeń w zakresie opieki społecznej decydują przepisy o inwalidach wojennych, obowiązujące w czasie ubiegania się emeryta o dane świadczenie.

(3) Prawa, przewidziane w art. 56 ust. 2 ustawy, obejmują jedynie świadczenia rzeczowe, a nie pieniężne. Prawa te przyznaje władza, przyznająca i wymierzająca emerytowanemu zawodowemu wojskowemu uposażenie emerytalne.

§ 39. (1) Prawo do dodatku, przewidzianego w art. 56 ust. 3 ustawy, służy emerytowanym zawodowym wojskowym po ustaleniu przez właściwą komisję lekarską, iż dany emeryt:

a) bez własnej winy, wskutek działań wojennych lub nieszczęśliwego wypadku, pozostającego w ścisłym związku ze służbą wojskową, doznał uszkodzeń cielesnych lub zapadł na chorobę i w związku z tem trwale utracił co najmniej 95% zdolności do zarobkowania oraz że

b) wskutek tych uszkodzeń cielesnych lub choroby potrzebuje nieodzownie stałej opieki innych osób.

(2) Prawo do dodatku, przewidzianego w art. 56 ust. 3 ustawy, służy emerytowanym zawodowym wojskowym również w razie stwierdzenia okoliczności, wymienionej w ust. (1) lit. b) paragrafu niniejszego, po uprawomocnieniu się wymiaru emerytury, przyczem w tym przypadku emeryt nabywa prawo do dodatku od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył podanie o zarządzenie badania lekarskiego.

(3) Dodatek, przewidziany w art. 56 ust. 3 ustawy, łącznie z pozostałą emeryturą nie może przekraczać pełnego wymiaru emerytury (art. 19), w przeciwnym razie zostaje odpowiednio zmniejszony.

(4) Dodatek ten przyznaje władza, przyznająca i wymierzająca emerytowanemu zawodowemu wojskowemu uposażenie emerytalne.

(5) W razie stwierdzenia przez komisję lekarską czasowej utraty przez emerytowanego zawodowego wojskowego zdolności do zarobkowania stosuje się odpowiednio § 19.

Do art. 25 ustawy.

§ 40. (1) Państwowy charakter instytucyj, przedsiębiorstw i zakładów ocenia się według przepisów prawnych, na których podstawie dana instytucja, przedsiębiorstwo lub zakład istnieje i funkcjonuje. Udział finansowy Skarbu Państwa nie stanowi o państwowym charakterze instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu.

(2) Przez instytucje, przedsiębiorstwa i zakłady samorządu terytorjalnego rozumieć należy zarówno same organa tego samorządu (sejmiki, wydziały), jak i instytucje, przedsiębiorstwa i zakłady, utrzymywane i prowadzone przez te organa (szpitale, szkoły, gazownie, elektrownie, rzeźnie, tramwaje i t. d.).

(3) Przez instytucje, przedsiębiorstwa i zakłady samorządu gospodarczego rozumieć należy specjalne organa, oparte na zasadzie wybieralności, wyposażone w pewną samodzielność, funkcjonujące pod nadzorem władz państwowych i powołane do współdziałania z temi władzami w kierowaniu życiem gospodarczem (izby rolnicze, przemysłowe, handlowe, rzemieślnicze, pracy najemnej i t. d.).

(4) Art. 25 ustawy nie obejmuje organów innego samorządu prócz terytorjalnego i gospodarczego, w szczególności nie obejmuje samorządu zawodowego (izby adwokackie, lekarskie i t. d.), szkolnego i wyznaniowego.

(5) Za instytucje ubezpieczeń społecznych w rozumieniu art. 25 ustawy należy również uważać instytucje publiczno-prawne, ubezpieczające przymusowo pewne przedmioty.

§ 41. (1) Wynagrodzenie (zaopatrzenie), otrzymywane z instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu państwowego (samorządu terytorjalnego lub gospodarczego), czy też z instytucji ubezpieczeń społecznych (art. 25 ust. 1), uposażenie, ostatnio otrzymywane w służbie czynnej (art. 25 ust. 2), oraz uposażenie emerytalne (art. 25 ust. 1) oblicza się brutto bez żadnych potrąceń i odliczeń, w szczególności bez potrącania podatku dochodowego i składek na ubezpieczenie społeczne ze wszystkiemi dodatkami, wypłacanemi perjodycznie, a jeżeli chodzi o obliczenie wysokości wynagrodzenia (zaopatrzenia), otrzymywanego z instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu państwowego (samorządu terytorjalnego lub gospodarczego), czy też z instytucji ubezpieczeń społecznych, — również z innemi dodatkami oraz z uwzględnieniem pieniężnej wartości świadczeń, otrzymywanych w naturze, przyczem wartość tę ustala się według zasad. obowiązujących przy wymiarze podatku dochodowego.

(2) Przy obliczaniu wysokości uposażenia, ostatnio otrzymywanego w służbie czynnej, nie uwzględnia się innych dodatków, aniżeli wymienione w art. 25 ust. 2 ustawy, w szczególności dodatków, związanych z pełnieniem pewnego rodzaju służby lub pewnych funkcyj.

§ 42. Jeżeli wynagrodzenie (zaopatrzenie) za pracę w instytucji, przedsiębiorstwie lub zakładzie państwowym (samorządu terytorjalnego lub gospodarczego), czy też w instytucji ubezpieczeń społecznych (art. 25 ust. 1) w danym miesiącu emeryt otrzymał po przekazaniu mu należnej za ten miesiąc raty emerytury, wynagrodzenie to (zaopatrzenie) uwzględnia się w następnym miesiącu.

§ 43. W razie powierzenia emerytowi przez wymienione w art. 25 ustawy urząd, instytucję, przedsiębiorstwo lub zakład ściśle określonych specjalnych czynności art. 25 ust. 1 nie ma zastosowania tylko w przypadkach, gdy czasowy i specjalny charakter tych czynności jest wyraźnie zaznaczony w umowie z emerytem.

§ 44. (1) Orzeczenia, dotyczące zastosowania art. 25 ustawy, wydaje w pierwszej instancji izba skarbowa, która wypłaca uposażenie emerytalne lub w której okręgu uposażenie to jest wypłacane, w drugiej zaś instancji — Ministerstwo Skarbu.

(2) Emeryt, obejmujący jakiekolwiek płatne stanowisko w urzędzie, instytucji, przedsiębiorstwie lub zakładzie państwowym (samorządowym, ubezpieczeń społecznych), lub otrzymujący z funduszów takiej instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu zaopatrzenie emerytalne, powinien o tem niezwłocznie zawiadomić władzę, wypłacającą mu uposażenie emerytalne,

oraz podać wysokość otrzymywanego wynagrodzenia (zaopatrzenia), jak również zawiadamiać wskazaną władzę o zmianach w wysokości otrzymywanego wynagrodzenia (zaopatrzenia).

(3) Również urzędy, instytucje, przedsiębiorstwa i zakłady państwowe (samorządowe, ubezpieczeń społecznych), zatrudniające emerytów, powinny niezwłocznie zawiadamiać władzę, wypłacającą tym emerytom uposażenie emerytalne, o przyjęciu każdego emeryta, a na żądanie tej władzy dostarczyć informacyj, o których mowa w § 45 ust. (1).

(4) W razie wprowadzenia władzy w błąd przez emeryta stosuje się odpowiednie przepisy art. 4 ustawy.

§ 45. (1) Po otrzymaniu zawiadomienia o objęciu przez emeryta płatnego stanowiska w urzędzie, instytucji, przedsiębiorstwie lub zakładzie państwowym (samorządowym, ubezpieczeń społecznych), lub o otrzymywaniu z funduszów takiej instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu zaopatrzenia emerytalnego władza, wypłacająca uposażenie emerytalne, niezwłocznie zwraca się bezpośrednio do danego urzędu, instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu o dokładne podanie wysokości wypłacanego danemu emerytowi wynagrodzenia (zaopatrzenia) brutto bez jakichkolwiek potrąceń i odliczeń ze wszystkiemi dodatkami oraz świadczeniami w naturze, tudzież o zawiadamianie o każdorazowej zmianie w wysokości tego wynagrodzenia, o wypłaceniu jakichkolwiek dodatków, nawet dorywczych, oraz o rozwiązaniu z danym emerytem stosunku służbowego lub zaprzestaniu wypłaty zaopatrzenia.

(2) Wypłata uposażenia emerytalnego następuje prowizorycznie na zasadzie deklaracji emeryta, po otrzymaniu zaś danych z właściwego urzędu, instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu na zasadzie tych danych.

Do art. 26 ustawy.

§ 46. (1) Funkcjonarjuszów państwowych, posiadających warunki wymienione w art. 28, 29 i 30 ustawy, należy zwalniać ze służby czynnej przez przeniesienie w stan spoczynku bez względu na to, czy nabyli prawo do uposażenia emerytalnego.

(2) Przeniesienie w stan spoczynku funkcjonarjusza państwowego następuje na mocy orzeczenia właściwej władzy. Orzeczenie to powinno zawierać:

a) oznaczenie władzy, która zarządziła przeniesienie;

b) imię i nazwisko funkcjonarjusza państwowego z podaniem tytułu i grupy uposażenia;

c) datę orzeczenia oraz datę, od której ma nastąpić przeniesienie w stan spoczynku;

d) wskazanie podstawy prawnej przeniesienia;

e) przytoczenie okoliczności faktycznych, ustalonych w postępowaniu administracyjnem, a wypełniających stan faktyczny, wymagany przez przepis prawny, na którego podstawie następuje przeniesienie w stan spoczynku;

f) pouczenie o środku odwoławczym od orzeczenia, mianowicie: wskazanie władzy, do której odwołanie powinno być wniesione, i terminu, w jakim wniesienie odwołania może nastąpić, lub też stwierdzenie ostateczności orzeczenia w postępowaniu administracyjnem;

g) podpis uprawnionego przedstawiciela władzy.

(3) Rozwiązanie stosunku służbowego z funkcjonarjuszem państwowym bez jego prośby z innych przyczyn, aniżeli:

a) niepełnienie służby z powodu choroby dłużej, niż na to zezwalają właściwe przepisy o stosunkach służbowych,

b) trwała niezdolność do prawidłowego pełnienia służby,

c) skazanie dyscyplinarne lub przez sąd karny,

d) przekroczenie wieku, po którego osiągnięciu ustawa lub właściwe przepisy o stosunkach służbowych nakazują przeniesienie w stan spoczynku,

e) przyczyny, wskazane w art. 30 ust. 2 ustawy,

f) otrzymanie niedostatecznej oceny kwalifikacyjnej,

g) przyczyny, wskazane w art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 104, poz. 873),

h) przyczyny, wskazane w art. 95 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr. 5, poz. 27), w art. 55 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 37. poz. 349), w art. 62 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o Straży Więziennej (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 667) i w art. 57 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o służbie w Policji Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 662), —

powinno być ze względów budżetowych poprzedzone obliczeniem przez władze skarbowe, wskazane w art. 27 ustawy, wysokości spodziewanego ogólnego wydatku na zaopatrzenie emerytalne danego funkcjonarjusza.

(4) Przepisy ust. 3 nie stosują się do nauczycieli tymczasowych.

Do art. 26 i 45 ustawy.

§ 47. (1) Każdy funkcjonarjusz państwowy i zawodowy wojskowy, przeniesiony w stan spoczynku lub zwolniony ze służby z przyczyn innych, aniżeli niezdolność do służby, który w razie przeniesienia w stan spoczynku lub zwolnienia ze służby z powodu niezdolności do niej mógłby otrzymać emeryturę wogóle lub w korzystniejszym wymiarze, może żądać zbadania przez komisję lekarską. Podanie o zarządzenie tego badania należy wnieść do władzy, właściwej do orzekania o prawach emerytalnych danego funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego. Termin do wniesienia podania zostaje zachowany, jeśli wniesiono je w ciągu 30 dni od rozwiązania stosunku służbowego, bądź w ciągu 30 dni od doręczenia orzeczenia o prawach emerytalnych.

(2) Do badania lekarskiego funkcjonarjuszów państwowych, przewidzianego w ustępie poprzednim, stosuje się odpowiednio art. 31 ustawy. Zawodowi wojskowi podlegają w tych przypadkach postępowaniu rewizyjno - lekarskim, które określają osobne przepisy.

(3) W razie stwierdzenia przez komisję lekarską trwałej niezdolności do służby i szczególnych okoliczności, związanych z tą niezdolnością, zbadanego funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego pod względem uprawnień do emerytury należy traktować narówni z przeniesionymi w stan spoczynku lub zwolnionymi ze służby z powodu trwałej

niezdolności do służby z uwzględnieniem wszystkich ustaleń komisji lekarskiej, dotyczących okoliczności, mających wpływ na prawo do emerytury lub jej wysokość (nieszczęśliwy wypadek, utrata zdolności do zarobkowania i t. p.).

Do art. 27 i 46 ustawy.

§ 48. (1) Przyznanie emerytury i zaliczenie poszczególnych okresów do wysługi emerytalnej następuje po rozwiązaniu z funkcjonarjuszem państwowym lub zawodowym wojskowym stosunku służbowego, przyczem prawo do emerytury i zaliczenia poszczególnych okresów do wysługi emerytalnej ocenia się według przepisów, obowiązujących w czasie rozwiązania stosunku służbowego.

(2) Jeżeli wcelu doliczenia pewnego okresu do wysługi emerytalnej funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy, pozostający w czynnej służbie, uiścił opłatę, zwrócił składki lub odstąpił prawo do nich Skarbowi Państwa, a następnie po rozwiązaniu stosunku służbowego nie uzyskał prawa do emerytury lub też dany okres nie został mu doliczony do wysługi emerytalnej, opłaty i składki zwraca się funkcjonarjuszowi państwowemu lub zawodowemu wojskowemu, ustąpienie zaś praw zostaje unieważnione.

(3) Przepis ustępu poprzedniego nie dotyczy składek ubezpieczeniowych, przekazanych Skarbowi Państwa na mocy art. 7 ust. 6 lit. b ustawy, których przeznaczenie po rozwiązaniu z danym funkcjonarjuszem państwowym lub zawodowym wojskowym stosunku służbowego określa osobne rozporządzenie Rady Ministrów (art. 7 ust. 6 zdanie 1).

§ 49. (1) Orzeczenie w sprawie przyznania (dekret emerytalny) lub odmowy przyznania uposażenia emerytalnego powinno być doręczone odbiorcy za pokwitowaniem, które dołącza się do akt osobowych.

(2) Jeżeli funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy, przeniesiony w stan spoczynku, nie nabył prawa do uposażenia emerytalnego, władza, powołana do przyznania i wymierzenia tego uposażenia, wydaje odpowiednie orzeczenie. Orzeczenie to między inemi powinno zawierać wymienienie ustalonych w postępowaniu administracyjnem okoliczności faktycznych, stwierdzających brak warunków, wymaganych do nabycia prawa do uposażenia emerytalnego, oraz przytoczenie przepisów prawnych, ustanawiających warunki, którym interesowany nie czyni zadość.

(3) Jeżeli przyczyną odmowy przyznania uposażenia emerytalnego jest brak wymaganej ilości lat służby, zaliczalnej do wysługi emerytalnej i uzasadniającej nabycie prawa do uposażenia emerytalnego, orzeczenie powinno zawierać dokładne wyszczególnienie wszystkich okresów służby interesowanego i wskazanie powodów niewystarczalności lub niezaliczalności poszczególnych okresów.

(4) Jeżeli w aktach osobowych interesowanego są wzmianki o odbyciu pewnych okresów służby, zaliczalnych do wysługi emerytalnej, lecz należycie nieudowodnionych, a od zaliczenia tych okresów zależne jest przyznanie uposażenia emerytalnego, wydanie orzeczenia, odmawiającego przyznania tego uposażenia, powinno nastąpić po uprzedniem wezwaniu interesowanego do przedstawienia wymaganych dowodów i po bezskutecznym upływie wyznaczonego w tym celu terminu, który nie może być krótszy niż 30 dni.

(5) Dekret emerytalny powinien zawierać:

a) oznaczenie władzy, przyznającej zaopatrzenie;

b) imię i nazwisko funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego z podaniem tytułu oraz grupy uposażenia, do której należał ostatnio w czynnej służbie, lub stopnia i z zaznaczeniem „w stanie spoczynku" lub „były";

c) datę orzeczenia oraz datę, od której zostało przyznane uposażenie emerytalne;

d) wskazanie prawnej podstawy przyznania tego uposażenia;

e) dokładne wyszczególnienie wszystkich okresów służby i pracy, zaliczonych do wysługi emerytalnej, ze wskazaniem stosunku, w jakim zaliczenie nastąpiło, oraz dokładne obliczenie wysokości uposażenia emerytalnego;

f) dokładne wyszczególnienie wszystkich okresów służby i pracy, niezaliczonych do wysługi emerytalnej, ze wskazaniem powodów niezaliczenia;

g) oznaczenie sposobu przekazywania przyznanego uposażenia emerytalnego;

h) pouczenie o obowiązku zawiadamiania wskazanej władzy o wszelkich zmianach, mających wpływ na prawo do otrzymywania uposażenia emerytalnego lub na jego wysokość, oraz pouczenie o środku odwoławczym od danego orzeczenia, a mianowicie: wskazanie władzy, do której odwołanie powinno być wniesione, i terminu w jakim wniesienie odwołania może nastąpić, lub też stwierdzenie ostateczności orzeczenia w postępowaniu administracyjnem;

i) podpis uprawnionego przedstawiciela władzy.

(6) Brak pouczenia o obowiązku zawiadamiania władzy o wszelkich zmianach, mających wpływ na prawo do otrzymywania uposażenia emerytalnego lub na jego wysokość, nie wpływa na odpowiedzialność interesowanych osób z art. 4 ustawy.

(7) W dekrecie emerytalnym władza pomija te kwestje, które zostały uprzednio rozstrzygnięte osobnemi orzeczeniami.

(8) Władza, przyznająca i wymierzająca uposażenie emerytalne przesyła odpis dekretu emerytalnego władzy, która to uposażenie ma wypłacać.

(9) Przy wymiarze uposażenia emerytalnego zawodowym wojskowym właściwa władza wojskowa przygotowuje projekt dekretu emerytalnego i przesyła go po podpisaniu przez uprawnionego przedstawiciela tej władzy, właściwej władzy skarbowej do uzgodnienia. Władza skarbowa po sprawdzeniu wymiaru uposażenia emerytalnego umieszcza na projekcie dekretu emerytalnego klauzulę „wymiar uposażenia emerytalnego uzgodniono", poczem zwraca projekt dekretu właściwej władzy wojskowej. Zarządzenie przez władzę skarbową wypłaty następuje na podstawie otrzymanego od właściwej władzy wojskowej odpisu uzgodnionego dekretu emerytalnego.

§ 50. Zaliczka, należna emerytowi w razie niemożności przyznania i wymierzenia mu uposażenia emerytalnego w przewidzianym w art. 27 ust. 2 ustawy trzydziestodniowym terminie, nie może przekraczać wymiaru emerytury, który na podstawie dowodów, znajdujących się w aktach osobowych emeryta, może być uznany za niesporny.

§ 51. (1) Funkcjonarjuszom państwowym, otrzymującym ostatnio przed rozwiązaniem stosunku służbowego uposażenie VI grupy lub wyższej we władzach naczelnych i centralnych, oraz wszystkim funkcjonarjuszom państwowym, otrzymującym ostatnio przed rozwiązaniem stosunku służbowego uposażenie IV grupy lub wyższej, tudzież sędziom i prokuratorom Sądu Najwyższego i sędziom Najwyższego Trybunału Administracyjnego uposażenie emerytalne przyznaje i wymierza Minister Skarbu.

(2) Wszystkim innym funkcjonarjuszom państwowym uposażenie emerytalne przyznaje i wymierza izba skarbowa, wyznaczona przez Ministra Skarbu.

(3) Wdowom i sierotom po funkcjonarjuszach państwowych, zmarłych w czynnej służbie lub przed uprawomocnieniem się dekretu emerytalnego, oraz wszystkim wdowom i sierotom po zawodowych wojskowych pensje wdowie i sieroce przyznaje i wymierza władza, która byłaby właściwa do przyznania i wymiaru uposażenia emerytalnego zmarłemu.

(4) Wdowom i sierotom po emerytowanych funkcjonarjuszach państwowych, zmarłych po uprawomocnieniu się dekretu emerytalnego, pensje wdowie i sieroce przyznaje i wymierza izba skarbowa, która ostatnio wypłacała uposażenie emerytalne.

(5) Odprawy (art. 44 i 76) przyznaje i wymierza władza, która byłaby właściwa do przyznania i wymierzenia danej osobie uposażenia emerytalnego, pensji wdowiej lub sierocej.

(6) Władza służbowa funkcjonarjusza państwowego po rozwiązaniu z nim stosunku służbowego przesyła niezwłocznie władzy skarbowej, właściwej do przyznania i wymiaru uposażenia emerytalnego (pensyj wdowiej i sierocych), uporządkowane akta osobowe danego funkcjonarjusza państwowego. Akta te powinny być przechowywane przez władzę, wypłacającą zaopatrzenie emerytalne. Przepis § 2 ust. (2) nie ma tu zastosowania.

Do art 28 i 47 ustawy.

§ 52. Prawo do pełnego uposażenia emerytalnego w rozumieniu art. 28 lit. c) i art. 47 lit. b) ustawy powstaje wówczas, gdy funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy po uwzględnieniu wszystkich okresów, zaliczalnych do emerytury i uzasadniających nabycie prawa do niej, nie zaś mających jedynie wpływ na wymiar emerytury, nabył prawo do uposażenia emerytalnego w wysokości pełnego wymiaru tego uposażenia, ustalonego w art. 17 ustawy (art. 19). Przy ustalaniu nabycia prawa do pełnego uposażenia emerytalnego okresy służby, uzasadniające nabycie prawa do emerytury w korzystniejszym stosunku (doliczenia na mocy art. 15, 37 p. 5, art. 52 ust. 1, 3 i 4 oraz doliczenia na mocy ustaw szczególnych), uwzględnia się w tym korzystniejszym stosunku.

Do art. 30 ustawy.

§ 53. (1) Funkcjonarjusz państwowy, przeniesiony w stan spoczynku na podstawie prawomocnego orzeczenia komisji dyscyplinarnej o przeniesieniu w stan spoczynku, nabywa prawo do uposażenia emerytalnego wtedy, gdy ma co najmniej 15 lat zaliczalnej do emerytury nieprzerwanej służby państwowej lub cywilnej lub wojskowej, albo łącznie cywilnej i wojskowej (art. 30 ust. 3), przepisy zaś art. 9 ust. 2 ustawy nie mają zastosowania.

(2) W przypadku nałożenia na funkcjonarjusza państwowego kary dyscyplinarnej przeniesienia w stan spoczynku ze zmniejszonem uposażeniem emerytalnem, karę tę stosuje się w całej rozciągłości, nawet gdyby uposażenie emerytalne miało być wskutek tego zmniejszone poniżej 30% podstawy wymiaru.

(3) Przeniesienie w stan spoczynku na podstawie prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego nie pozbawia funkcjonarjusza państwowego dobrodziejstw, wynikających z art. 11 i 12 ustawy.

Do art. 36 ustawy.

§ 54. Przy przyznawaniu emerytury dowody, złożone w terminie, wyznaczonym do wniesienia zażalenia na pierwsze orzeczenie w sprawie emerytury, należy uważać za złożone bez zawinionego opóźnienia w rozumieniu art. 36 ust. 4 ustawy.

§ 55. (1) Emeryt może się ubiegać o doliczenie pewnego okresu do wysługi emerytalnej w trybie art. 36 ustawy tylko w tym przypadku, gdy właściwa władza nie wypowiedziała się już poprzednio co do zaliczalności tego okresu w prawomocnem orzeczeniu.

(2) W razie uprawomocnienia się orzeczenia władzy, odmawiającego przyznania uposażenia emerytalnego lub zaliczenia pewnego okresu do wysługi emerytalnej z powodu nieprzedstawienia wymaganych dowodów, kwestja zaliczalności tego okresu może być ponownie rozważona jedynie na zasadach, dotyczących wznowienia postępowania administracyjnego.

A. Praca kontraktowa.

Do art. 37 ustawy.

§ 56. (1) Przez pracę kontraktową należy rozumieć wykonywanie w organach władzy państwowej na mocy umowy (na piśmie lub ustnej) stałych czynności, należących do zakresu działania funkcjonarjuszów państwowych, za wynagrodzeniem, obliczanem w stosunku do przepracowanego czasu (dziennie, tygodniowo, miesięcznie).

(2) Praca w instytucjach, przedsiębiorstwach lub zakładach państwowych, których pracownicy (funkcjonarjusze) etatowi (stali) nie nabywają praw emerytalnych na zasadzie ustawy, nie stanowi pracy kontraktowej w rozumieniu art. 37 ustawy.

B. Studja wyższe.

§ 57. (1) Funkcjonarjusz państwowy, ubiegający się o doliczenie czasu studjów wyższych, powinien przedstawić władzy, przyznającej i wymierzającej uposażenie emerytalne, zaświadczenie wyższego zakładu naukowego państwowego lub zakładu, uznanego za równorzędny, stwierdzające okres rzeczywiście odbytych studjów naukowych od daty immatrykulacji do daty złożenia egzaminów końcowych. Zaświadczenie to powinno zawierać wzmiankę o tem, czy i jakie urlopy były petentowi udzielone w tym okresie przez władze uczelni. Nadto na żądanie władzy, przyznającej i wymierzającej uposażenie emerytalne, funkcjonarjusz państwowy powinien przedstawić zaświadczenie danego wyższego zakładu nauko-

wego, stwierdzające minimalny, ustawowo przepisany czas studjów w tym zakładzie.

(2) Za zgodą Ministra Skarbu mogą być przyjęte inne dowody zamiast zaświadczeń wymienionych w ust. (1), zwłaszcza o ile przedstawienie takiego zaświadczenia jest niewspółmiernie utrudnione.

(3) W przypadku rozpoczęcia studjów wyższych przed wstąpieniem do służby, a ukończeniu ich w czasie trwania tej służby dolicza się do wysługi emerytalnej tylko czas studjów, odbytych przed rozpoczęciem służby, przyczem, jeżeli czas rzeczywistych studjów przekracza ich ustawowy okres minimalny, różnicę potrąca się z czasu studjów, odbytych przed wstąpieniem do służby.

C. Służba wojskowa.

§ 58. W razie pełnienia przez funkcjonarjusza państwowego równolegle z państwową służbą cywilną służby wojskowej, zaliczalnej do wysługi emerytalnej w stosunku korzystniejszym, niż służba cywilna, okres tej służby, pełnionej równolegle ze służba wojskową, zaliczalną w stosunku korzystniejszym, powinien być funkcjonarjuszowi państwowemu liczony również korzystniej, tak jak gdyby zaliczalna była nie służba cywilna, lecz równolegle z nią pełniona służba wojskowa.

§ 59. (1) W przypadku odbywania służby wojskowej ochotniczej albo też służby wojskowej z mobilizacji lub z mocy zarządzenia Rady Ministrów, gdy bezpieczeństwo Państwa tego wymaga, przez osobę, która nie odbywała obowiązkowej służby wojskowej, okres służby wojskowej ochotniczej, z mobilizacji lub z mocy zarządzenia Rady Ministrów, o którem wyżej mowa, nieprzekraczający ustawowo przewidzianego okresu obowiązkowej służby wojskowej, należy uważać pod względem zaliczalności do wysługi emerytalnej za służbę obowiązkową.

(2) Przepis powyższy nie dotyczy osób, które w dniu rozpoczęcia służby ochotniczej, z mobilizacji lub z mocy zarządzenia Rady Ministrów, o którem mowa w ust. (1), przekroczyły wiek poborowy.

§ 60. Do okresu służby wojskowej wlicza się również czas ćwiczeń wojskowych, odbytych w rezerwie.

D. Niewola.

§ 61. Okoliczność, iż dostanie się funkcjonarjusza państwowego do niewoli nastąpiło bez jego winy, ustalają władze wojskowe lub władze administracji ogólnej.

E. Przerwy w służbie.

§ 62. (1) Służbę w Legjonach, podobnie jak służbę w innych polskich formacjach wojskowych, które były jednocześnie składowemi częściami armij zaborczych, zalicza się do wysługi emerytalnej, jako służbę w wojsku polskiem (art. 105) niezależnie od jakichkolwiek przerw (art. 37 p. 3 ust. 5).

(2) Czas przerwy w służbie, zaliczalny do wysługi emerytalnej na mocy art. 101 ust. 1 lit. a) ustawy, zalicza się do wysługi emerytalnej jak służbę w wojsku polskiem, z tem jednak zastrzeżeniem, że w razie istnie-

nia ponownej przerwy czas przerwy, zaliczalny do wysługi emerytalnej, zalicza się w granicach art. 37 p. 4 ustawy.

§ 63. (1) Lata służby, odbytej przed przerwą, zaliczone na zasadzie art. 37 p. 4 ustawy, uzasadniają nabycie prawa do emerytury i są zaliczalne do 15-letniego oraz do 5-letniego okresu, przewidzianych w art. 9 ustawy.

(2) Jeżeli w służbie jest kilka przerw, do wysługi emerytalnej zalicza się za każdy pełny kalendarzowy rok służby, pełnionej po ostatniej przerwie, jeden rok ze wszystkich okresów służby przed ostatnią przerwą, tak jak gdyby innych przerw poza ostatnią nie było.

(3) Ze służby przed przerwą zalicza się przedewszystkiem okresy, zaliczalne do emerytury w sposób korzystniejszy, przyczem w przypadku, gdy ilość lat rzeczywistej służby przed przerwą wynosi mniej aniżeli służba po przerwie, dopszczalne jest stosowanie korzystniejszego liczenia lat służby przed przerwą, z tem jednak zastrzeżeniem, że ogólna ilość lat służby, odbytej przed przerwą i obliczonej w sposób korzystniejszy, ostatecznie nie może przekraczać ilości pełnych kalendarzowych lat służby, pełnionej po ostatniej przerwie.

(4) Służba przed przerwa jest zaliczalna do wysługi emerytalnej niezależnie od przyczyny rozwiązania stosunku służbowego przed przerwą.

(5) Gdy okres służby przed przerwą z ewentualnem uwzględnieniem korzystniejszego sposobu zaliczenia tego okresu lub jego części nie przewyższa ilości pełnych kalendarzowych lat służby po przerwie, do wysługi emerytalnej zalicza się całkowity okres służby przed przerwą łącznie z miesiącami i dniami, niestanowiącemi pełnego roku.

§ 64. (1) Okresy służby prowizorycznej i przygotowawczej oraz pracy kontraktowej w służbie państwowej, odbyte przed przerwą, są zaliczalne z samego prawa w stosunku, ustalonym w art. 37 p. 4 ust. 1 ustawy, pod warunkiem, że również przed przerwą służba prowizoryczna (przygotowawcza, kontraktowa) została zakończona bezpośrednio nominacja na stałego funkcjonarjusza państwowego w tym samym lub innym dziale administracji, a jeżeli chodzi o służbę przygotowawczą lub pracę kontraktową — także nominacją na służbę prowizoryczną (o ile chodzi o pracę kontraktową — również przygotowawczą), zakończoną również bezpośrednio i również przed przerwą nominacją na służbę stałą w tym samym lub w innym dziale administracji.

(2) Okresy służby prowizorycznej i przygotowawczej oraz pracy kontraktowej w służbie państwowej, odbyte przed przerwą, lecz nieodpowiadające powyższym warunkom, mogą być doliczone do wysługi emerytalnej jedynie na mocy art. 37 p. 2 ust. 1 ustawy.

§ 65. Zwolnienie ze służby na własną prośbę funkcjonarjusza państwowego, który w ciągu jednego miesiąca po tem zwolnieniu objął w służbie państwowej inne stanowisko stałe lub prowizoryczne, przygotowawcze, czy też kontraktowe, z którego przeszedł następnie bezpośrednio (§ 64 ust. (1) do służby stałej, nie pociąga za sobą ani powstania przerwy, ani też utraty praw emerytalnych, nabytych przez poprzednią służbę.

§ 66. Uskutecznione w czasie czynnej służby doliczenie lat służby lub przywrócenie praw, nabytych przez poprzednią służbę, nie wpływają na uprawnienia emerytalne, o ile ustawa lub przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

F. Działalność niepodległościowa.

§ 67. (1) Do wysługi emerytalnej funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych zalicza się, niezależnie od postanowień art. 105 ustawy:

a) okresy odbywania kar pozbawienia wolności lub administracyjnego zesłania, orzeczonych przez władze państw zaborczych za czynną działalność, zmierzającą do odzyskania niepodległości Państwa Polskiego, oraz okresy przebywania w areszcie zapobiegawczym za taką działalność;

b) okresy czynnej działalności, zmierzającej do odzyskania niepodległości Państwa Polskiego, stwierdzonej przez nadanie Krzyża Niepodległości bądź Medalu Niepodległości.

(2) Okresy, o których mowa w ust. (1), zalicza Minister Skarbu, o ile chodzi o funkcjonarjuszów państwowych, zaś Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, o ile chodzi o zawodowych wojskowych.

(3) Decyzje co do zaliczenia okresów, wymienionych w ust. (1) lit. a), wydaje się po wysłuchaniu opinji komisji kwalifikacyjnej, powołanej do opinjowania w sprawach zaopatrzenia byłych skazańców politycznych. Decyzje co do zaliczenia okresów, wymienionych w ust. (1) lit. b), wydaje się po wysłuchaniu opinji tejże komisji kwalifikacyjnej, uzupełnionej trzema delegatami, wyznaczonymi przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek komisji likwidacyjnej Komitetu Krzyża i Medalu Niepodległości.

(4) Okresy działalności, wymienionej w ust. (1) lit. b), należy zgłosić do właściwej władzy skarbowej najpóźniej do dnia 31 grudnia 1936 r. Okresy te niezgłoszone do tego terminu nie ulegają zaliczeniu.

(5) Na zasadzie paragrafu niniejszego nie mogą być zaliczone do wysług emerytalnej okresy, zaliczone już na innej podstawie.

(6) Do dowodów, uzasadniających zaliczenie do wysługi emerytalnej okresów, wymienionych w ust. (1), stosuje się odpowiednio przepisy, dotyczące zaopatrzenia byłych skazańców politycznych, z tem, że w przedstawionych dowodach — a także w opinjach komisyj — okresy powinny być ustalane w sposób kalendarzowy.

Do art. 39, 40 i 54 ustawy.

§ 68. (1) Dopuszczalność poddawania emerytów perjodycznym badaniom lekarskim (art. 39 i 54) dotyczy tylko emerytów, którym do wysługi emerytalnej doliczono lata na mocy art. 12 ustawy. W stosunku do emerytowanych zawodowych wojskowych przedmiotem oceny przez wojskowo-lekarskie komisje rewizyjne może być tylko stopień utraty zdolności do pracy zarobkowej.

(2) Terminy i wyniki perjodycznych badań lekarskich powinny być uwidocznione w aktach osobowych emeryta.

(3) Powołanie emerytowanego funkcjonarjusza państwowego do czynnej służby państwowej na mocy art. 39 ust. 2 i art. 40 ustawy może nastąpić jedynie po stwierdzeniu przez komisję lekarską zupełnej zdolności do wykonywania obowiązków służbowych na tem stanowisku w danym dziale służby, na które emeryt ma być powołany. Powołanie do czynnej służby państwowej nie może nastąpić wbrew woli emeryta, jeżeli eme-

ryt uzyskał już warunki, w których powinien być przeniesiony w stan spoczynku na własną prośbę.

(4) Przy powoływaniu emerytów do służby czynnej na mocy art. 40 ustawy stosuje się odpowiednio zasady postępowania, przewidziane w art. 31 ustawy.

(5) Za odnośne postanowienia ustaw o państwowej służbie cywilnej w rozumieniu art. 40 ustawy należy uważać przepisy wskazanych ustaw o przenoszeniu urzędnika do innej miejscowości lub na inne stanowisko służbowe.

Do art. 43 i 59 ustawy.

§ 69. Legitymacje, służące jako dowód osobisty w zakresie korzystania z ulg, przewidzianych w art. 43 i 59 ustawy, wystawia emerytowanym funkcjonarjuszom państwowym władza, wypłacająca uposażenie emerytalne, lub władza, wskazana przez Ministra Skarbu, a emerytowanym zawodowym wojskowym — władza wojskowa, wyznaczona przez Ministra Spraw Wojskowych.

Do art. 50 ustawy.

§ 70. Przepisy, zawarte w § 54 — 58 i 60 — 67, stosuje się odpowiednio do zawodowych wojskowych.

Do art. 60 i 61 ustawy.

§ 71. (1) Okoliczność że śmierć funkcjonarjusza państwowego nastąpiła:

a) z powodu kalectwa lub choroby, nabytych przez zmarłego po wstąpieniu jego do służby i bez własnej winy (art. 9 ust. 2 p. 1) lub

b) z powodów, określonych w art. 9 ust. 2 p. 2 lit. a) — c) ustawy, powina być w razie wątpliwości ustalona przez komisję lekarską. Do postępowania przed komisjami lekarskiemi stosuje się odpowiednio art. 31 ustawy.

(2) W stosunku do zawodowych wojskowych okoliczności śmierci, wymienione w ust. (1) lit. a) i b), powinny być ustalone orzeczeniem, wydanem w drodze pośmiertnego postępowania rewizyjno-lekarskiego, którego sposób określają szczególnie przepisy.

(3) W braku dowodu przeciwnego należy domniemywać, że śmierć funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego nastąpiła z powodu kalectwa lub choroby, nabytych przez zmarłego po wstąpieniu jego do służby i bez własnej winy.

§ 72. Doliczenie przy wymiarze pensji wdowiej i sierocej 10 lat na mocy art. 61 ust. 3 ustawy jest niezależne od tego, czy za życia zmarłego funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego została stwierdzona trwała utrata zdolności do zarobkowania z przyczyn, wymienionych w art. 9 ust. 2 p. 2 lit. a) — c) ustawy. Natomiast doliczenie lat na mocy art. 11 ustawy przy wymiarze pensji wdowiej i sierocej zawisłe jest przedewszystkiem od ustalenia przez komisję lekarską za życia funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego trwałej utraty co najmniej 95% zdolności do zarobkowania.

Do art. 62 ustawy.

§ 73. Prawo do pensji sierocej służy jedynie dzieciom ślubnym i uprawnionym funkcjonarjusza państwowego, zawodowego wojskowego lub emeryta. O ślubności i uprawnieniu dziecka decyduje właściwe prawo cywilne.

§ 74. W razie otrzymania przez wdowę, która ponownie wstąpiła w związek małżeński, jednorazowej odprawy (art. 74) pensję sierocą, począwszy od perwszego dnia miesiąca, następującego po miesiącu, za który należała się ostatnia rata pensji wdowiej, wymierza się według zasad, podanych w art. 62 lit. b) lub c) ustawy. Na tych samych zasadach wypłaca się pensję sierocą przez czas wstrzymania pensji wdowiej z powodu zawarcia przez wdowę ponownego związku małżeńskiego (art. 74). Natomiast w przypadku, gdy prawo do otrzymywania pensji wdowiej zostało zawieszone na mocy art. 73 ustawy, pensje sieroce oblicza się według zasad art. 62 ust. 2 lit. a) ustawy.

§ 75. Przez jedyną sierotę w pojęciu art. 62 lit. c) ustawy należy rozumieć jedyne dziecko, które nie posiada żyjącego rodzeństwa (braci i sióstr) rodzonego ani przyrodniego ze strony ojca, natomiast rodzeństwo przyrodnie ze strony matki nie wchodzi w rachubę.

§ 76. Jeżeli zmarły funkcjonarjusz państwowy, zawodowy wojskowy lub emeryt pozostawił dzieci z kilku małżeństw, a jedna z matek otrzymuje pensję wdowią, pensję sierocą dla wszystkich sierot, pochodzących od tej matki, wymierza się według art. 62 lit. a) ustawy, a dla sierot, pochodzących od matek, które nie żyją lub nie otrzymują pensji wdowiej, — na zasadach art. 62 lit. b) ustawy.

Do art. 63 ustawy.

§ 77. (1) Do sierot po funkcjonarjuszach państwowych stosuje się odpowiednio § 73.

(2) Przyznanie pensji sierocej po matce za życia ojca następuje na czas trwania jego niezdolności do pracy zarobkowej po stwierdzeniu przez lekarza urzędowego tej niezdolności oraz po zbadaniu przez powiatową władzę administracji ogólnej stanu majątkowego i dochodów ojca.

Do art. 66 ustawy.

§ 78. (1) Przyznanie i wymiar pensyj wdowich i sierocych następuje jedynie w razie wniesienia podania przez interesowaną osobę (art. 70 ust. 2).

(2) Wdowy i sieroty po funkcjonarjuszach państwowych i zawodowych wojskowych, zmarłych w czynnej służbie lub przed uprawomocnieniem się wymiaru emerytury zmarłego (§ 51 ust. (3). z wyjątkiem wdów i sierot po zmarłych w stanie nieczynnym zawodowych wojskowych, wnoszą podania o przyznanie pensji wdowiej lub sierocej do władzy (dowództwa formacji, oddziału, zakładu, urzędu wojskowego), w której zmarły ostatnio pełnił służbę.

(3) Wdowy i sieroty po funkcjonarjuszach państwowych, zmarłych po uprawomocnieniu się wymiaru emerytury zmarłego (§ 51 ust. (4), wnoszą podania do władzy, która wypłacała lub miała wypłacać uposażenie

emerytalne zmarłemu emerytowi, wdowy zaś i sieroty po zawodowych wojskowych, zmarłych w stanie nieczynnym lub w stanie spoczynku po uprawomocnieniu się wymiaru emerytury, do Ministerstwa Spraw Wojskowych, jeżeli zmarły był oficerem, a do dowódcy właściwego okręgu korpusu (Szefa kierownictwa marynarki wojennej, Dowódcy Korpusu Ochrony Pogranicza), jeżeli był podoficerem.

(4) W podaniu należy wskazać miejsce zamieszkania wszystkich osób, którym ma być przyznane zaopatrzenie emerytalne.

§ 79. (1) Do podania należy dołączyć:

a) metrykę śmierci męża (ojca);

b) przy ubieganiu się o pensję wdowią — metrykę ślubu, a przy ubieganiu się o pensje sieroce — metryki urodzeń dzieci, którym mają być przyznane pensje sieroce;

c) poświadczenia zamieszkania wszystkich osób, którym ma być przyznane zaopatrzenie;

d) oświadczenia interesowanych osób o tem, czy i jakie otrzymują zaopatrzenie ze skarbu Państwa;

e) oświadczenia interesowanych osób, że nie wstąpiły do klasztoru;

f) przy ubieganiu się o pensję wdowią — oświadczenie wdowy o tem, że małżeństwo jej ze zmarłym nie zostało sądownie rozłączone, w razie zaś sądowego rozłączenia tego małżeństwa — wypis prawomocnego wyroku sądowego lub zaświadczenie sądu, stwierdzające obowiązek zmarłego alimentowania żony;

g) przy ubieganiu się o pensję sierocą — oświadczenie interesowanych osób o tem, czy i jakie zajmuje sierota stanowisko w służbie państwowej lub samorządowej, do którego jest przywiązane stałe uposażenie, oraz ewentualnie że sierota nie zawarła związku małżeńskiego;

h) przy ubieganiu się o pensję dla sieroty, która ukończyła 18 lat (art. 72 ust. 2), — zaświadczenie właściwego zakładu naukowego, stwierdzające odbywanie studjów.

(2) Jeżeli wdowa ubiega się również o pensje sieroce dla swych dzieci, do podania powinno być dołączone oświadczenie wdowy, że sieroty, o których pensje ubiega się, pozostają pod jej opieką z samego prawa i że opieka ta nie została jej odjęta, nadto, jeżeli są dzieci powyżej lat 15 (w b. zaborze rosyjskim) lub 18 (w b. zaborach austrjackim i niemieckim), — że żadne z nich nie zostało usamowolnione (upełnoletnione).

(3) W razie odjęcia wdowie opieki z samego prawa i ustanowienia jej następnie w charakterze opiekunki przez właściwy organ opiekuńczy do podania winien być dołączony uwierzytelniony odpis aktu ustanowienia (§ 4 ust. (2), a w razie usamowolnienia (upełnoletnienia) dziecka oraz w przypadku, gdy wdowa ubiega się o pensję sierocą dla dziecka pełnoletniego, — pełnomocnictwo dziecka. Pełnomocnictwo do ubiegania się o pensję sierocą powinno być dane na piśmie, przyczem jednak nie jest wymagane uwierzytelnienie.

(4) Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio, gdy ojciec ubiega się o pensję dla dziecka na mocy art. 63 ustawy.

§ 80. (1) Do postępowania przy wymiarze pensyj wdowich i sierocych stosuje się odpowiednio § 49, przyczem wdowie (sierotom) doręcza się odpowiedni dekret pensyjny.

(2) Jeżeli emeryt zmarł po uprawomocnieniu się wymiaru emerytury, w dekrecie pensyjnym nie wyszczególnia się okresów służby i pracy,

niezaliczonych do wysługi emerytalnej zmarłego emeryta (§ 49 ust. (5) lit. f).

§ 81. Jeżeli wdowa jest uprawniona do odbioru pensji wdowiej i pensyj sierocych (§ 82), władza wydaje jeden dekret pensyjny z oznaczeniem wysokości pensyj wdowiej i sierocych. Sierotom, uprawnionym do otrzymywania pensji do rąk własnych, oraz sierotom, nad któremi wdowa nie sprawuje opeki, należy wydać osobne dekrety pensyjne. Dekrety powinny być doręczone z odpowiedniem zastosowaniem przepisów, zawartych w § 82, bezpośrednio osobie, uprawnionej do otrzymywania pensji (pełnoletniej, upełnoletnionej lub usamowolnionej sierocie albo opiekunowi nieletniej sieroty).

§ 82. (1) Pensję sierocą, przyznaną i wymierzoną sierotom niepełnoletnim i nieusamowolnionym (nieupełnoletnionym), wypłaca się rodzicowi, pozostałemu przy życiu (matce, w przypadku przewidzianym w art. 63 ustawy — ojcu), o ile sprawuje on opiekę nad daną sierotą. Jeżeli żaden z rodziców nie żyje lub nie sprawuje opieki (np. z powodu ponownego wstąpienia wdowy w związek małżeński), pensję sierocą wypłaca się ustanowionemu opiekunowi).

(2) Pensję sierocą, przyznaną i wymierzoną sierotom, zdolnym do działań prawnych (pełnoletnim, usamowolnionym lub upełnoletnionym), wypłaca się im osobiście. Sieroty te mogą jednak upoważnić pozostałego przy życiu rodzica zarówno do wszczęcia i popierania postępowania w celu wyjednania pensji sierocej, jak i do jej otrzymywania.

(3) Pełnomocnictwo do otrzymywania przyznanej i wymierzonej pensji sierocej powinno być dane na piśmie i należycie uwierzytelnione. Uwierzytelnienie może być zastąpione osobistem podpisaniem pełnomocnictwa przez mocodawcę w obecności urzędnika władzy, wypłacającej zaopatrzenie emerytalne. Urzędnik zaznacza na udzielonem pełnomocnictwie, jakim dowodem wylegitymował się mocodawca, i potwierdza ustaloną na podstawie tego dowodu tożsamość osoby mocodawcy oraz własnoręczność jego podpisu.

Do art. 67 ustawy.

§ 83. Żony i dzieci funkcjonarjuszów państwowych lub zawodowych wojskowych, zaginionych na terenie działań wojennych albo w służbie bezpieczeństwa lub służbie granicznej, powinny, celem uzyskania tymczasowego zaopatrzenia w myśl art. 67 ustawy, złożyć wszystkie dowody, wyszczególnione w § 79, w trybie, ustalonym dla wdów i sierot po funkcjonarjuszach państwowych i zawodowych wojskowych, zmarłych w czynnej służbie (§ 78). Zamiast metryki śmierci osoby te składają zaświadczenie dowódcy formacji (odziału, zakładu, urzędu wojskowego), stwierdzające, wśród jakich okoliczności nastąpiło zaginienie, i że nie zachodzi podejrzenie dezercji.

Do art. 69 ustawy.

§ 84. (1) Przez wdowę po funkcjonarjuszu państwowym, zawodowym wojskowym lub emerycie, uprawnioną do otrzymywania pensji wdowiej, rozumieć należy wdowę, z która zmarły zawarł zwiazek małżeński przed przejściem w stan spoczynku, o ile małżeństwo to aż do śmierci funkcjonarjusza państwowego, zawodowego wojskowego lub emeryta nie

zostało prawomocnym wyrokiem sądowym rozłączone od stołu i łoża (separowane), rozwiedzione ani też unieważnione.

(2) Wdowie, z którą zmarły funkcjonarjusz państwowy, zawodowy wojskowy lub emeryt został sądownie rozłączony (separowany), służy prawo do pensji wdowiej tylko w tym przypadku, gdy małżeństwo zostało rozłączone z obowiązkiem męża do utrzymywania żony. Skoro tylko obowiązek ten został ustanowiony, wdowa ma prawo do pensji wdowiej w normalnym wymiarze, chociażby nawet wyznaczone jej alimenty wynosiły kwotę mniejszą.

(3) Należy uważać, że rozłączenie sądowe nastąpiło z obowiązkiem męża do utrzymywania żony, zarówno w tym przypadku, gdy obowiązek taki został na męża nałożony w wyroku sądowym, jak i wówczas, gdy wypływa on z umów małżeńskich, zawartych przed uzyskaniem wyroku sądowego w sprawie rozłączenia zgodnie z właściwemi przepisami prawa cywilnego.

(4) Faktyczne oddzielne pożycie małżonków przed śmiercią funkcjonarjusza państwowego, zawodowego wojskowego lub emeryta nie pozbawia wdowy prawa do pensji wdowiej.

(5) Separacja, rozwód oraz unieważnienie małżeństwa w niczem nie wpływają na prawo sierot do pensji sierocej.

Do art. 72 ustawy.

§ 85. Przepisy, zawarte w § 31 ust. (1), stosują się odpowiednio do wdów i sierot.

§ 86. Skazanie wdowy lub sieroty, połączone z utratą praw publicznych (art. 45 kodeksu karnego), samo przez się nie powoduje utraty prawa do pensji wdowiej lub sierocej, o ile inne przepisy takich skutków z tem skazaniem nie łączą.

§ 87. Sieroty otrzymują pensje sieroce po ukończeniu 18 lat, gdy uczęszczają do szkół państwowych publicznych lub szkół prywatnych z uprawnieniami szkół państwowych (publicznych), jak również, gdy pobierają nauki w szkołach prywatnych, nieposiadających uprawnień szkół państwowych (publicznych), a nawet gdy kształcą się w domu, z tem jednak zastrzeżeniem, że nauka ta odbywać się ma według systemu i programu szkół państwowych (publicznych). Okoliczność, że nauka sieroty odpowiada wspomnianym warunkom, powinna być w odpowiedni sposób udowodniona, jak, np. przez złożenie odpowiednich egzaminów wstępnych, końcowych lub nawet częściowych.

Do art. 74 ustawy.

§ 88. 1) Odprawę na mocy art. 74 ustawy przyznaje i wymierza wdowom po funkcjonarjuszach państwowych izba skarbowa, która wypłacała pensję wdowią, wdowom zaś po zawodowych wojskowych — władze, które przyznały pensję wdowią.

(2) Prawo do odprawy z tytułu zawarcia ponownego związku małżeńskiego służy również wdowom, które pozostają w czynnej służbie państwowej.

§ 89. (1) Celem otrzymania odprawy wdowa powinna wnieść podanie do władzy, powołanej do przyznania i wymiaru tej odprawy.

(2) Do podania o odprawę należy dołączyć następujące dowody: a) metrykę ponownego ślubu; b) zaświadczenie właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej, stwierdzające, że mąż jest obywatelem polskim, w razie zaś, gdy jest obywatelem państwa obcego, — zaświadczenie właściwej władzy danego państwa, należycie zalegalizowane, iż ustawodawstwo danego państwa udziela również odpraw wdowom po emerytach państwowych, wychodzących zamąż za obywateli Rzeczypospolitej Polskiej.

(3) Jeżeli złożenie podania o przyznanie odprawy nastąpiło przed wymierzeniem pensji wdowiej, naprzód powinna być wydana decyzja co do uprawnień wdowy do pensji wdowiej.

(4) Przy ustalaniu wysokości odprawy za podstawę służy pensja wdowia, przypadająca za ten miesiąc, w którym wdowa wstąpiła ponownie w związek małżeński.

§ 90. (1) Jeżeli wdowa w ciągu trzech miesięcy od dnia zawarcia ponownego związku małżeńskiego nie wniosła podania (chociażby bez dowodów) o przyznanie odprawy, zachowuje jedynie prawo do pensji wdowiej na przypadek ponownego owdowienia. W tym przypadku wypłata pensji wdowiej zostaje wznowiona od pierwszego dnia miesiąca, następującego po ponownem owdowieniu, z zastrzeżeniami, przewidzianemi w art. 70 ust. 2 i 3 ustawy.

(2) Rozwiązanie ponownie zawartego związku małżeńskiego w inny sposób, niż przez śmierć męża oraz rozłączenie sądowe ponownie zawartego małżeństwa nie pociąga za sobą przywrócenia prawa do otrzymywania pensji wdowiej. Jednak wdowa odzyskuje prawo do pensji wdowiej po śmierci męża, z którym poprzednio została sądownie rozłączona.

(3) W razie unieważnienia ponownie zawartego związku małżeńskiego wdowa odzyskuje prawo do pensji wdowiej od pierwszego dnia miesiąca, następującego po uprawomocnieniu się wyroku sądowego, orzekającego nieważność tego małżeństwa.

Do art. 77 ustawy.

§ 91. (1) Do zwrotu kosztów przesiedlenia mają prawo jedynie wdowy i sieroty, co do których nie zachodzą przeszkody, przewidziane w art. 69 ustawy, sieroty zaś nadto, o ile nie ukończyły 18 roku, a w razie odbywania studjów w zakładach naukowych — 24 roku (art. 72).

(2) Postanowienia, zawarte w § 26—29, stosują się odpowiednio do przesiedleń, uskutecznionych przez wdowy i sieroty, z odchyleniami, przewidzianemi w § 92—96.

§ 92. (1) Wdowa i sieroty, pozostałe po funkcjonarjuszu państwowym lub zawodowym wojskowym, zmarłym w czynnej służbie, mają prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia, o ile nabyły prawo do zaopatrzenia emerytalnego, a w przypadku, gdy tego prawa nie nabyły, o ile zmarły funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy był stałym funkcjonarjuszem państwowym.

(2) Wdowa i sieroty, pozostałe po funkcjonarjuszu państwowym lub zawodowym wojskowym, zmarłym w czynnej służbie, otrzymują zwrot kosztów przesiedlenia z miejsca dotychczasowego zamieszkania bez względu na ostatnie miejsce służbowe zmarłego męża lub ojca (art. 77 zdanie 1). Natomiast wdowy i sieroty po funkcjonarjuszach państwowych i zawodowych wojskowych, którzy zmarli w ciągu roku po przeniesieniu w stan

spoczynku, a przed dokonaniem przesiedlenia, mają prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia z ostatniego miejsca służbowego zmarłego funkcjonarjusza, czy też wojskowego do przyszłego miejsca zamieszkania w kraju lub na obszarze W. M. Gdańska (art. 77 zdanie 2 w związku z art. 21 ust. 1).

(3) Prawo do żądania zwrotu kosztów przesiedlenia służy również wdowie i sierotom, zamieszkałym w chwili śmierci funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego razem z nim zagranicą, jeżeli wyjazd zagranicę nastąpił z powodu przeniesienia funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego na stanowisko w służbie zagranicznej i jeżeli nowe miejsce zamieszkania znajduje się w kraju lub na obszarze W. M. Gdańska. W tym przypadku mają odpowiednie zastosowanie przepisy, normujące sprawę należności za przeniesienia z urzędu w służbie czynnej, odbywane poza granicami Państwa, w odniesieniu do funkcjonarjuszów państwowych lub zawodowych wojskowych, odwołanych do kraju, z odchyleniami, analogicznemi do tych, jakie są przewidziane w poprzednich ustępach niniejszego paragrafu oraz w § 93 — 96.

§ 93. Termin roczny, przewidziany w art. 77 w związku z art. 21 ust. 2 i 3 ustawy, należy obliczać w ten sposób, że wdowy i sieroty po funkcjonarjuszach państwowych i zawodowych wojskowych, zmarłych w czynnej służbie, korzystają z prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia, o ile ono nastąpiło w ciągu roku od daty śmierci funkcjonarjusza lub wojskowego, wdowy zaś i sieroty, pozostałe po funkcjonarjuszach i wojskowych, zmarłych w ciągu roku po przeniesieniu w stan spoczynku, a przed dokonaniem przesiedlenia, — o ile przesiedlą się w ciągu roku od daty przeniesienia zmarłego funkcjonarjusza lub wojskowego w stan spoczynku, niezależnie od daty śmierci męża czy też ojca.

§ 94. (1) Prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia służy sierotom jedynie w braku wdowy, uprawnionej do otrzymania zwrotu kosztów przesiedlenia.

(2) Prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia służy sierotom łącznie.

(3) Prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia nie służy wdowcowi po funkcjonarjuszce państwowej.

§ 95. Jeżeli przepisy, normujące sprawę należności w razie przeniesienia w czynnej służbie, uzależniają wysokość pewnych świadczeń od rodzinnego stanu funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego, przy określaniu tego stanu bierze się pod uwagę wdowę, a gdy ta nie żyje, jedną z uprawnionych sierot zamiast zmarłego funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego.

§ 96. (1) Wdowa i sieroty, które pragną uzyskać zwrot kosztów przesiedlenia, powinny złożyć podanie do władzy, oznaczonej w § 29, dołączając oprócz dowodów, w tymże przepisie wymienionych, metrykę śmierci zmarłego męża lub ojca, o ile nie znajdzie się ona w aktach osobowych.

(2) W przypadku przesiedlenia wdowy i sierot z zagranicy (§ 92 ust. (3) władza, która przyznaje zwrot kosztów przesiedlenia, może zażądać od osób, ubiegających się o to, złożenia deklaracyj lub dowodów, stwierdzających wyjazd zagranicę z powodu przeniesienia zmarłego męża lub ojca na stanowisko w służbie zagranicznej i zamieszkiwanie zagranicą razem ze zmarłym funkcjonarjuszem państwowym lub zawodowym woj-

skowym, jeżeli okoliczności te nie wynikają z akt osobowych zmarłego i nie mogą być ustalone z urzędu.

Do art. 78 ustawy.

§ 97. (1) Prawo do pośmiertnego służy przedewszystkiem wdowie, o ile małżeństwo z nią zmarłego nie zostało sądownie rozwiązane w drodze rozłączenia, rozwodu lub unieważnienia. W razie sądownego rozłączenia małżeństwa wdowa nie ma prawa do pośmiertnego, nawet gdy ustanowiony został obowiązek męża alimentowania żony, co nie wyłącza możliwości zastosowania art. 78 ust. 3 zdanie 2 ustawy.

(2) Jeżeli wdowa nie ma prawa do pośmiertnego lub tego prawa się zrzekła, pośmiertne należy się w tej samej wysokości dzieciom ślubnym, uprawnionym i pasierbom zmarłego, o ile zmarły faktycznie je utrzymywał, bez względu na to, czy zmarły pozostawił jakikolwiek majątek.

(3) Przy obliczaniu wysokości pośmiertnego za podstawę obliczenia należy wziąć uposażenie emerytalne, otrzymywane ostatnio przez zmarłego, ze wszystkiemi należnemi zmarłemu emerytowi dodatkami.

(4) W braku dzieci ślubnych, uprawnionych i pasierbów oraz w przypadku, gdy osoby te zrzekły się pośmiertnego, należy przyznać osobom (krewnym zmarłego lub obcym), które łożyły na leczenie i pogrzeb, udowodnione koszty tego leczenia i pogrzebu do wysokości trzymiesięcznego uposażenia emerytalnego zmarłego, jeżeli koszty te nie znajdują pokrycia w pozostałym po zmarłym majątku ruchomym ani nieruchomym.

(5) Jeżeli zmarły pozostawił pewien majątek, który jednak nie wystarcza na pokrycie kosztów ostatniej choroby i pogrzebu, wypłata udowodnionych kosztów leczenia i pogrzebu do wysokości pośmiertnego następuje po potrąceniu kwoty, odpowiadającej wartości tego majątku, przyczem w tym przypadku osoba, ubiegająca się o zwrot tych kosztów, powinna przedstawić prócz dowodów, wymienionych w § 98 ust. (2) lit. c), zaświadczenie sądu lub powiatowej władzy administracji ogólnej, stwierdzające, jaką wartość posiada majątek, pozostały po zmarłym. oraz jaką część tego majątku otrzymała osoba, ubiegająca się o zwrot kosztów leczenia i pogrzebu.

(6) Jeżeli jest kilkoro dzieci (dzieci i pasierbów), przedewszystkiem należy przyznać tym dzieciom, które poniosły koszty leczenia i pogrzebu zmarłego, kwoty, stanowiące zwrot tych kosztów, ewentualna zaś pozostałość zostaje podzielona na równe części pomiędzy wszystkie dzieci, które pozostawały na utrzymaniu zmarłego.

(7) Jeżeli kilka osób ubiega się o zwrot kosztów leczenia i pogrzebu, kwotę zwracanych kosztów leczenia i pogrzebu dzieli się między te osoby w stosunku do poniesionych wydatków i zaciągniętych zobowiązań, związanych z chorobą i pogrzebem zmarłego, przyczem uwzględnia się przedewszystkiem koszty leczenia i pogrzebu niezbytkownego.

§ 98. (1) Pośmiertne (zwrot kosztów leczenia i pogrzebu) po emerytowanym funkcjonarjuszu państwowym przyznaje izba skarbowa, która zmarłemu wypłacała lub powinna była wypłacać uposażenie emerytalne. Wypłatę pośmiertnego uskutecznia władza, która wypłacałaby pensję wdowią lub sierocą po zmarłym.

(2) Osoba, ubiegająca się o uzyskanie pośmiertnego (zwrotu kosztów leczenia i pogrzebu), powinna wnieść do władzy, oznaczonej w ustępie poprzednim, podanie i dołączyć do niego następujące dowody:

a) jeżeli o pośmiertne ubiega się wdowa, — metrykę śmierci męża i oświadczenie, że małżeństwo zmarłego z osobą, ubiegającą się o pośmiertne, nie zostało sądownie rozwiązane (§ 97 ust. (1);

b) jeżeli o pośmiertne ubiegają się dzieci lub pasierby, które pozostawały na utrzymaniu zmarłego, — metrykę śmierci ojca lub ojczyma, zaświadczenie właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej, że osoby, ubiegające się o pośmiertne, pozostawały na utrzymaniu zmarłego, oraz metryki urodzeń wszystkich osób, ubiegających się o pośmiertne, a jeżeli są niemi również pasierby, — także metrykę ślubu zmarłego z matką danego pasierba;

c) jeżeli inni krewni lub osoby obce ubiegają się o zwrot kosztów leczenia i pogrzebu, — metrykę śmierci zmarłego, poparty dowodami rachunek poniesionych kosztów leczenia i pogrzebu oraz zaświadczenie sądu lub powiatowej władzy administracji ogólnej o tem, czy i jakiej wartości majątek ruchomy lub nieruchomy zmarły pozostawił po sobie.

Do art. 81 ustawy.

§ 99. Zaliczanie służby w trybie art. 81 następuje równocześnie z zaliczeniem służby państwowej, gdy dany funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy przechodzi w stan spoczynku z zastrzeżeniem postanowień art. 4 ustawy z dnia 18-go marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239).

§ 100. Odmawiając zaliczenia do emerytury okresu służby w państwie zaborczem na mocy art. 81 ustawy, władza powinna rozpatrzyć możliwość doliczenia tej służby na zasadzie art. 97 lub art. 101 lit. b) ustawy, jako pracy zawodowej.

§ 101. Przez służbę w państwach zaborczych, której zaliczenie normuje art. 81 ustawy, należy rozumieć jedynie służbę państwową (cywilną lub wojskową), pełnioną w jednem z państw zaborczych (Austro-Węgry, Niemcy, Rosja) w okresie, kiedy państwo to miało jeszcze charakter państwa zaborczego (§ 106), i na obszarze, na który w czasie pełnienia służby rozciągała się władza tego państwa, bez względu na to, czy obszar ten wchodzi obecnie w skład Rzeczypospolitej Polskiej. Natomiast nie może być uważana za służbę w państwie zaborczem służba na obszarze, który obecnie należy do Państwa Polskiego, pełniona w okresie przejściowym przed objęciem tego obszaru przez władze polskie, a po opuszczeniu go przez władze zaborcze.

§ 102. (1) Art. 81 ustawy dotyczy jedynie tych osób, które nabywają prawo do uposażenia emerytalnego na zasadzie postanowień, zawartych w tytułach I i II ustawy. Osoby, które nie zostały przyjęte do służby stałej lub w charakterze zawodowych wojskowych w rozumieniu art. 1 ustawy, mogą otrzymać zaopatrzenie emerytalne lub odprawę jedynie na mocy art. 82, 95, 102, 103, 104 lub 108 ustawy.

(2) Zaliczalność służby w państwie zaborczem nie jest zależna od terminu wstąpienia do służby polskiej i terminu uzyskania charakteru stałego funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego.

(3) Wystąpienie z polskiej służby państwowej nie unicestwia praw, nabytych w służbie państw zaborczych, natomiast wydalenie z polskiej służby państwowej z pozbawieniem praw emerytalnych rozciąga się również na prawa, nabyte w służbie państw zaborczych.

§ 103. Służba, pełniona w b. Wydziale Krajowym, zalicza się na mocy art. 81 ustawy, tylko o ile była zaliczalna w myśl przepisów emerytalnych b. Wydziału Krajowego.

§ 104. (1) O zaliczalności danego okresu służby w państwie zaborczem na zasadzie art. 81 ustawy decydują wyłącznie przepisy, które obowiązywały w danem państwie zaborczem; normują one również stosunek, w jakim ma nastąpić zaliczenie lat tej służby. Jednak służba w państwie zaborczem nie może być zaliczona w stosunku korzystniejszym niż ten, w którym służba ta byłaby zaliczona, gdyby była pełniona w Państwie Polskiem. Zastrzeżenie to ma zastosowanie, przy obliczaniu wysokości zaopatrzeń emerytalnych, lecz nie przy rozstrzyganiu kwestji nabycia uprawnień emerytalnych z mocy art. 82 lub 95 ustawy.

(2) Jeżeli przepisy państwa zaborczego przewidują uprzewilejowany sposób zaliczania lat służby, pełnionej w szczególnych okolicznościach, które w Państwie Polskiem nie mają odpowiednika (np. służba w kolonjach), należy stosować przepisy państwa zaborczego.

(3) Jeżeli przepisy państwa zaborczego uzależniały zaliczalność danego okresu służby wojskowej od bezpośredniego wstąpienia po jej odbyciu do państwowej służby cywilnej, art. 85 ustawy nie ma zastosowania i warunek bezpośredniego przejścia ze służby wojskowej do cywilnej należy uważać za spełniony, o ile dana osoba po zwolnieniu z wojska państwa zaborczego wstąpiła do państwowej służby cywilnej w danem państwie zaborczem lub też w czasie, w którym dane państwo nie utraciło jeszcze charakteru zaborczego (§ 106), pozostawała w wojsku tego państwa, a następnie bezpośrednio wstąpiła do polskiej służby państwowej lub do wojska polskiego (polskich formacyj wojskowych), w razie zaś istnienia przerwy między służbą wojskową w wojsku państwa zaborczego, a następną cywilną (polską lub w państwie zaborczem) służba wojskowa w państwie zaborczem nie jest zaliczalna. Za przerwę nie uważa się okresu przebywania w niewoli oraz okresu, podczas którego powrót do kraju był dla danej osoby zupełnie niemożliwy.

§ 105. Służba samorządowa w Państwie Polskiem jest zaliczalna w trybie art. 81 ust. 2 ustawy jedynie osobom, które po odbyciu tej służby wstąpiły do służby państwowej i przed dniem 1-go października 1923 r. uzyskały charakter stałych funkcjonarjuszów lub zawodowych wojskowych.

§ 106. (1) Za służbę w państwach zaborczych uważa się służbę cywilną i wojskową pełnioną w Rosji — przed dniem 1-go listopada 1917 r. według kalendarza gregorjańskiego (nowego stylu), w Austro-Węgrzech — przed dniem 1-go listopada 1918 r., służbę cywilną w Niemczech — przed dniem 10-go stycznia 1920 r., a służbę wojskową w wojsku niemieckiem — przed dniem 27-go grudnia 1918 r.

(2) W razie wątpliwości domniemywa się, że we wszystkich dokumentach, dotyczących służby w Rosji, pełnionej przed dniem 1-go listopada 1917 r., daty są oznaczone według kalendarza juljańskiego (starego stylu). Daty te przy wymiarze zaopatrzenia emerytalnego należy zastąpić datami, obliczonemi według kalendarza gregorjańskiego (nowego

stylu), przez przesunięcie ich o trzynaście dni, a jeżeli chodzi o służbę, pełnioną przed dniem 1-go marca 1900 r., o dwanaście dni naprzód.

(3) Niemiecką służbę cywilną na części obszaru plebiscytowego Górnego Śląska, przyznanej Rzeczypospolitej Polskiej na mocy decyzji Rady Ambasadorów z dnia 20-go października 1921 r., przyjętej przez Rząd Polski uchwała Rady Ministrów z dnia 22 października 1921 r., podaną do wiadomości oświadczeniem rządowem z dnia 23-go maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 369), liczy się do dnia 20-go października 1921 r. niemieckim funkcjonarjuszom państwowym, którzy przy obejmowaniu Górnego Śląska przez władze polskie byli zatrudnieni na obszarze plebiscytowym i pozostawali na swych stanowiskach służbowych, z których zostali bezpośrednio przyjęci do polskiej służby państwowej, czas służby w państwie niemieckiem jako zaborczem liczy się do daty przejęcia władzy w miejscu urzędowania przez Państwo Polskie, najdłużej jednak do dnia 20-go lipca 1922 r.

(4) Niemiecką służbę cywilną na obszarze t. zw. Wałów Kwidzyńskich (5 wsi na północ od Korzeniowa), przyznanym Rzeczypospolitej Polskiej na mocy uchwały Rady Ambasadorów z dnia 12 sierpnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1927 r. Nr. 54, poz. 470, załącznik 1 article II p. 3-o), liczy się do dnia 12 sierpnia 1920 r.

(5) Przepisy powyższych ustępów nie naruszają w niczem postanowień, dotyczących zaliczalności służby do wysługi emerytalnej, zawartych w umowach międzynarodowych, w szczególności art. 501 — 506 konwencji niemiecko - polskiej, dotyczącej Górnego Śląska, podpisanej w Genewie dnia 15-go maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, załącznik do poz. 371).

§ 107. Przez służbę w zawodzie nauczycielskim w pojęciu art. 81 ust. 4 ustawy należy rozumieć zarówno czynną służbę nauczycielską, jak i służbę zawodowych nauczycieli w charakterze funkcjonarjuszów państwowych, pełnioną w państwowym nadzorze szkolnym.

Do art. 82 ustawy.

§ 108. (1) Przez emerytowanych funkcjonarjuszów państwowych i emerytowanych zawodowych wojskowych państw zaborczych rozumieć należy jedynie osoby, które zostały przeniesione w stan spoczynku przez władze danego państwa w okresie, gdy miało ono jeszcze charakter państwa zaborczego (§ 106). Narówni z przeniesieniem w stan spoczynku przez władze państwa zaborczego należy traktować przeniesienie w stan spoczynku, uskutecznione przez szczególne organa, powołane do likwidowania stosunków w państwach zaborczych.

(2) Byłym zawodowym wojskowym państw zaborczych służy prawo do uposażenia emerytalnego na zasadzie art. 82 ustawy także wówczas, gdy wprawdzie nie zostali oni przez władze danego państwa przeniesieni w stan spoczynku, jednak w okresie, gdy dane państwo miało jeszcze charakter państwa zaborczego (§ 106), nabyli prawo do pełnego uposażenia emerytalnego (art. 105 ust. 6). Zasada powyższa nie dotyczy jednak byłych funkcjonariuszów państwowych państw zaborczych.

§ 109. (1) O tem, czy zawodowy wojskowy państwa zaborczego nabył prawo do pełnego uposażenia emerytalnego, i w związku z tem, czy powinien być uważany za emeryta w rozumieniu art. 82 ustawy, decydują wyłącznie przepisy państwa zaborczego, chociażby nawet przewidy-

wały one zasady korzystniejsze, niż obowiązujące w polskiej służbie państwowej (§ 104 ust. (1) zdanie 3). Natomiast przy wymiarze uposażenia emerytalnego byłym funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym państw zaborczych według norm art. 19 stosuje się odpowiednio § 104 ust. (1) zdanie 2 oraz ust. (2) i (3).

(2) Przy obliczaniu wysokości uposażenia emerytalnego emerytowanym funkcjonarjuszom państwowym i emerytowanym wojskowym państw zaborczych należy naprzód uskutecznić wymiar tego uposażenia za zaliczalne lata służby według norm art. 19 ustawy, biorąc za podstawę wymiaru uposażenie, przywiązane do grupy uposażenia, do której dany emeryt został zaszeregowany (art. 83), a następnie od kwoty, ustalonej w ten sposób, wymierzyć uposażenie w wysokości 75%.

Do art. 84 ustawy.

§ 110. Art. 84 ustawy stosuje się również do wdów i sierót po funkcjonarjuszach państwowych zawodowych wojskowych i emerytach.

§ 111. Udowodnienie uczestnictwa w kasach zaopatrzenia państwa zaborczego jest obowiązkiem osoby interesowanej.

§ 112. (1) Funkcjonarjusze państwowi i zawodowi wojskowi pozostający w czynnej służbie, a zamierzający skorzystać z postanowień art. 84 ustawy, powinni złożyć przełożonej władzy deklarację, mocą której odstępują na rzecz Skarbu Państwa wszelkie prawa, służące im z tytułu uczestnictwa w kasach emerytalnych (innych kasach zaopatrzenia) lub z tytułu opłacania składek emerytalnych do kas państw zaborczych

(2) Funkcjonarjusze państwowi i zawodowi wojskowi, którzy podjęli wpłacone do tych kas składki, powinni złożyć przełożonej władzy zobowiązanie zwrócenia Skarbowi Państwa tych składek w walucie polskiej według ustalonego kursu.

(3) Funkcjonarjusze państwowi i zawodowi wojskowi, którzy tylko częściowo podjęli wpłacone składki, powinni złożyć deklarację i zobowiązanie.

§ 113. (1) Doliczenie odpowiedniego okresu służby do wysługi emerytalnej na zasadzie art. 84 ustawy następuje z zastosowaniem § 104 po złożeniu deklaracji i uiszczeniu w całości kwoty, należnej Skarbowi Państwa na mocy wystawionego zobowiązania. (§ 112).

(2) Prawo do otrzymywania uposażenia emerytalnego w zwiększonym wymiarze uzyskuje osoba interesowana od pierwszego dnia miesiąca, następującego po zwróceniu w całości podjętych składek lub po odstąpieniu praw na rzecz Skarbu Państwa.

(3) Uiszczenie przez funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego jedynie części podniesionych składek nie upoważnia do żądania zaliczenia odpowiedniej części okresu przynależności do danej kasy.

§ 114. (1) Przepisy § 112 i 113 stosują się odpowiednio do emerytów, którzy w dniu 1-go października 1923 r. otrzymywali już zaopatrzenie emerytalne ze Skarbu Państwa, tudzież do wdów i sierót po tych emerytach oraz po funkcjonarjuszach państwowych i zawodowych wojskowych.

(2) Wdowy i sieroty po funkcjonarjuszach i zawodowych wojskowych państw zaborczych, którzy podnieśli swoje osobiste składki emerytalne, lecz pozostawili na rachunku żon i dzieci, nie są obowiązane zwracać Skarbowi Państwa podniesionych składek i składają jedynie deklarację (§ 112 ust. (1).

Do art. 85 ustawy.

§ 115. (1) Przez przerwy w pojęciu art. 85 ustawy należy rozumieć wszelkie przerwy między służbą w państwie zaborczem a służbą w Państwie Polskiem, niezależnie od terminu wstąpienia do służby w Państwie Polskiem, oraz przerwy między dwoma okresami polskiej służby państwowej, zakończone ponownem wstąpieniem do tej służby przed dniem 1-go października 1923 r.

(2) Przewidziany w art. 85 ustawy wyjątek od zasady nieprzerwalności służby nie dotyczy przerw między poszczególnemi okresami służby w państwie zaborczem, jeżeli przepisy tego państwa wymagały ciągłości służby (§ 104 ust. (3), oraz przerw między okresami polskiej służby państwowej, niezakończonych ponownem wstąpieniem do tej służby przed dniem 1-go października 1923 r.

(3) Za wstąpienie do polskiej służby państwowej należy uważać wstąpienie do służby, zaliczalnej do emerytury, a więc również wstąpienie w charakterze funkcjonarjusza prowizorycznego, praktykanta lub pracownika kontraktowego, o ile następnie dana osoba uzyskała bezpośrednio nominację na stanowisko stałe (art. 37 p. 1 i p. 2 ust. 2).

§ 116. Przez wyrażenie „zwolnienie z przyczyn natury politycznej" należy rozumieć zwolnienie z powodu działalności, połączonej z korzyścią dla Narodu i Państwa Polskiego. Przyczyna powinna być wykazana dowodami niebudzącemi żadnych wątpliwości (dokumentami lub zeznaniami co najmniej dwóch wiarogodnych osób).

Do art. 95 ustawy.

§ 117. (1) Nieprzyjęcie byłego funkcjonarjusza państwowego państwa zaborczego do polskiej służby państwowej z przyczyn innych, aniżeli brak etatu, w szczególności z powodu przekroczonego wieku lub niezdolności do służby nie uprawnia do korzystania z dobrodziejstw art. 95 ustawy, jednak przyjęcie byłego funkcjonarjusza państwowego państwa zaborczego na stanowisko prowizoryczne lub do pracy kontraktowej powinno być uważane za równoznaczne z nieprzyjęciem z powodu braku etatu.

(2) Były funkcjonarjusz państwowy państwa zaborczego uzyskuje prawo do uposażenia emerytalnego na mocy art. 95 ustawy dopiero po zgłoszeniu tego prawa, uskutecznionem po nastaniu warunków, przewidzianych w art. 28 ustawy. Zgłoszenia wcześniejsze nie mają znaczenia prawnego.

(3) Przez nastanie warunków, przewidzianych w art. 28 ustawy, należy rozumieć przekroczenie przez danego byłego funkcjonarjusza państwa zaborczego sześćdziesiatego roku życia lub utratę zdolności do zajmowania jakiegokolwiek stanowiska w służbie państwowej. Natomiast niezdolność do zajmowania w polskiej służbie państwowej stanowiska, odpowiadającego stanowisku zajmowanemu w państwowej służbie zaborczej, nie uprawnia do korzystania z dobrodziejstw art. 95 ustawy.

(4) Byli funkcjonarjusze państwowi państw zaborczych, którzy odpowiadają warunkom art. 95 ustawy, otrzymują uposażenie emerytalne zgodnie z art. 82 ustawy w wysokości 75% tego uposażenia, które należałoby się im według norm art. 19 ustawy od podstawy wymiaru, określonej

w art. 17 ustawy według danej grupy uposażenia, z zastrzeżeniem, że sposób zaliczania do wysługi emerytalnej czasu służby w państwach zaborczych nie może być korzystniejszy, aniżeli w polskiej służbie państwowej lub w wojsku polskiem (§ 104).

Do art. 96 ustawy.

§ 118. (1) Przez emerytowanych funkcjonarjuszów państw zaborczych w pojęciu art. 96 ustawy należy rozumieć wszystkich byłych funkcjonarjuszów tych państw, którzy otrzymują uposażenie emerytalne ze Skarbu Państwa wyłącznie z tytułu służby w państwach zaborczych, niezależnie od tego, czy zostali przeniesieni w stan spoczynku przez władzę państwa zaborczego.

(2) Do emerytowanych funkcjonarjuszów państw zaborczych stosuje się odpowiednio § 68 ust. (3).

Do art. 97 ustawy.

§ 119. (1) Doliczenie okresu służby samorządowej lub pracy zawodowej w trybie art. 97 ustawy następuje również, gdy funkcjonarjusz państwowy w momencie doliczenia danego okresu służby czy pracy do dodatku za wysługę lat, dodatku starszeństwa lub dodatku za trzechlecia miał nominację na stanowisko prowizoryczne.

(2) Za polską służbę państwową, zaliczalną do wysługi emerytalnej, w rozumieniu art. 97 ust. 1 ustawy należy uważać jedynie służbę, zaliczalną na mocy art. 37 ustawy i uzasadniającą roszczenie o uposażenie emerytalne.

(3) Gdy okres niezaliczalnej na zasadzie innych przepisów służby państwowej, służby samorządowej lub pracy zawodowej wynosi mniej, aniżeli ilość kalendarzowych lat polskiej służby państwowej, zaliczalnej do emerytury, do wysługi emerytalnej zalicza się całkowity okres niezaliczalnej na zasadzie innych przepisów służby państwowej, służby samorządowej lub pracy zawodowej z miesiącami i dniami, niestanowiącemi pełnego roku.

Do art. 82, 87, 89, 90, 95, 99, 102 i 108 ustawy.

§ 120. (1) Przyznanie i wymiar zaopatrzenia emerytalnego emerytom (art. 82), byłym funkcjonarjuszom (art. 95), niezawodowym wojskowym wojska polskiego (art. 99), zawodowym wojskowym państw zaborczych (art. 102 i 108), tudzież wdowom i sierotom po nich następuje jedynie w razie wniesienia podania przez interesowane osoby.

(2) Osoby, wymienione w ustępie poprzednim, ubiegające się o zaopatrzenie emerytalne ze Skarbu Państwa, składają podania do władzy powołanej do przyznawania i wymierzania zaopatrzenia emerytalnego. W podaniu należy dokładnie oznaczyć miejsce zamieszkania wszystkich osób, którym ma być przyznane zaopatrzenie emerytalne.

(3) Osoby, wymienione w ust. (1), nabywają prawo do zaopatrzenia emerytalnego od pierwszego dnia miesiąca, następującego po zgłoszeniu i udowodnieniu swych praw, z wyjątkiem osób, ubiegających się o zaopa-

trzenie emerytalne na mocy art. 99 ustawy, które nabywają to prawo od terminu, wskazanego w ust. 2 tego przepisu.

§ 121. Wdowy i sieroty po byłych funkcjonarjuszach państwowych i zawodowych wojskowych państw zaborczych którzy odpowiadali warunkom, przewidzianym w art. 95 lub 108 ustawy, o ile same również posiadają obywatelstwo polskie z mocy art. 2 lub 3 ustawy z dnia 20-go stycznia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), mają prawo do zaopatrzenia emerytalnego ze Skarbu Państwa, przyczem śmierć byłego funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego należy uznać za ziszczenie się warunku, przewidzianego w art. 28 lit. a) ustawy.

§ 122. Przy wymiarze i wypłacaniu uposażenia emerytalnego niezawodowym wojskowym wojska polskiego, emerytowanym i byłym funkcjonarjuszom oraz zawodowym wojskowym państw zaborczych, tudzież wdowom i sierotom po tych osobach stosuje się odpowiednio przepisy § 49 oraz § 80 — 82.

§ 123. Emerytowanym (art. 82) i byłym funkcjonarjuszom państw zaborczych (art. 95) oraz wdowom i sierotom po tych osobach (art. 87 i 89) zaopatrzenie emerytalne przyznaje i wymierza izba skarbowa, wyznaczona przez Ministra Skarbu.

§ 124. (1) Emerytowany i były funkcjonarjusz państwa zaborczego powinien dołączyć do podania o uposażenie emerytalne ze Skarbu Państwa następujące dowody:

a) uwierzytelnione odpisy dokumentów, stwierdzających całokształt przebiegu służby emerytowanego lub byłego funkcjonarjusza w państwach zaborczych, a jeżeli nastąpiło przeniesienie w stan spoczynku przez władze państwa zaborczego, — również uwierzytelniony odpis dekretu emerytalnego;

b) uwierzytelniony odpis dokumentu, stwierdzającego posiadanie przez emerytowanego lub byłego funkcjonarjusza obywatelstwa polskiego na mocy art. 2 lub 3 ustawy z dnia 20-go stycznia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44);

c) poświadczenie zamieszkania emeryta lub byłego funkcjonarjusza;

d) oświadczenie emerytowanego lub byłego funkcjonarjusza, stwierdzające, czy i jakie zaopatrzenie otrzymuje ze Skarbu Państwa.

(2) W razie niemożności przedstawienia dokumentów, wskazanych pod lit. a), należy w podaniu zaznaczyć przyczynę tego i dołączyć dokładny opis przebiegu służby w państwie zaborczem, potwierdzony co do zgodności danych z rzeczywistością podpisami co najmniej dwóch wiarogodnych osób, które, o czem w zaświadczeniu należy zaznaczyć, pozostawały w służbie w tym samym dziale administracji przez cały okres, w którym odbywanie służby przez interesowanego stwierdzają. Podpisy tych osób powinny być uwierzytelnione.

§ 125. (1) Do podań wdów (sierot) po emerytowanych i byłych funkcjonarjuszach państw zaborczych, którym zostało przyznane uposażenie emerytalne ze Skarbu Państwa, stosuje się odpowiednio § 79.

(2) Wdowy (sieroty) po emerytowanych i byłych funkcjonarjuszach państw zaborczych, którym przed śmiercią nie zostało przyznane uposażenie emerytalne ze Skarbu Państwa, powinny w celu uzyskania pensji wdowiej (sierocej) złożyć podanie i dołączyć dowody, wymienione w § 124 lit. a) i b) oraz w § 79.

(3) Pozatem do podań wdów (sierot) po emerytowanych i byłych funkcjonarjuszach państw zaborczych powinny być zawsze dołączone uwierzytelnione odpisy dokumentów, stwierdzających posiadanie obywatelstwa polskiego na mocy art. 2 lub 3 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44) przez wszystkie osoby, ubiegające się o przyznanie zaopatrzenia emerytalnego (§ 121).

Do art. 99, 102, 104 i 108 ustawy, dotyczących wyłącznie zawodowych wojskowych.

§ 126—129 opuszczono.

Rozdział III.

Zaszeregowanie emerytów, funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych państw zaborczych.

§ 130. Emerytów (art. 82), byłych funkcjonarjuszów państwowych (art. 95) oraz byłych zawodowych wojskowych (art. 108) państw zaborczych, którzy nabyli prawo do emerytury ze Skarbu Państwa po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia, zaszeregowuje się do poszczególnych grup uposażenia zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) z późniejszemi zmianami według zasad § 131 i 132.

§ 131. (1) Emerytowanych oraz byłych funkcjonarjuszów państw zaborczych, wyjąwszy wymienionych w ust. (2), zaszeregowuje się w sposób następujący:

a) wszystkich urzędników, nauczycieli wszystkich szkół państwowych i publicznych, pozostających na etacie państwa, sędziów i prokuratorów, pracowników poczt, telegrafów i telefonów, którzy na mocy ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466) mieliby otrzymywać uposażenie emerytalne według stopni służbowych, określonych w ustawie z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 429), — do tej grupy uposażenia, która cyfrowo odpowiada danemu stopniowi służbowemu;

b) niższych funkcjonarjuszów, którzy na mocy ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466) mieliby otrzymywać uposażenie emerytalne według jednego z przewidzianych dla niższych funkcjonarjuszów państwowych stopni płac, określonych w ustawie z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 429), — do następujących grup uposażenia:

stopień płacy	do grupy uposażenia
1—2	XVI
3—4	XV
5	XIV
6	XIII
7	XII
8	XI
9	X

c) oficjantów kancelaryjnych (oficjantki kancelaryjne) b. zaboru austrjackiego — do XII grupy uposażenia.

(2) Eemerytowanych i byłych funkcjonarjuszów państwowych na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego i W. M. Gdańska zaszeregowuje się w sposób następujący:

grupa niemiecka	do grupy uposażenia:	
XIII, B. 1 i wyższe	VI	a dla posiadających studja wyższe V
XII	VII	„ „ „ „ „ VI
XI	VIII	„ „ „ „ „ VII
X	IX	„ „ „ „ „ VIII
IX	X	„ „ „ „ „ IX
VIII	X	
VII i VI	XI	

grupa niemiecka	do grupy uposażenia
V	XII
IV	XIII
III	XIV
II	XV
I	XVI

(3) O ile według ustaw niemieckich lub pruskich dane stanowisko było zaliczone do dwóch bezpośrednio po sobie następujących grup, należy uwzględnić grupę niższą (z niższem uposażeniem), chyba że zainteresowany udowodni, że na zasadzie wskazanych wyżej ustaw posiadał warunki do zaliczenia go do grupy o wyższem uposażeniu.

§ 132. (1) Emerytowanych i byłych zawodowych wojskowych państw zaborczych zeszeregowuje się do następujących grup uposażenia:

stopień wojskowy	do grupy uposaż.
generała-majora, równorzędnych i wyższych	V
pułkownika i równorzędnych	VI
podpułkownika i równorzędnych	VII
majora i równorzędnych oraz kapitana wojska rosyjsk.	VIII
kapitana i równorzędnych oraz sztabs-kapitana wojska rosyjsk.	IX
porucznika i równorzędnych	X
podporucznika i równorzędnych	XI
chorążych i równorzędnych oraz gażystów bez rangi wojska austrjacko-węgierskiego	XII
zawodowych podoficerów od sierżanta wzwyż	XIV
pozostałych podoficerów zawod. do plutonowego włącznie	XVI

(2) Oficerów rezerwy, którzy mieli już przyznane uposażenie emerytalne, zalicza się o dwie grupy niżej od grupy, odpowiadającej równorzędnemu stopniowi oficera zawodowego.

Rozdział IV.

Przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej emerytów oraz wdów i sierot, otrzymujących zaopatrzenie emerytalne.

Do art. 4 i 82 ustawy.

§ 133. (1) Wszyscy emeryci, niezależnie od odpowiedzialności karno-sądowej i dyscyplinarnej na zasadzie innych przepisów, a wszystkie wdowy i sieroty, otrzymujące pensję wdowią lub sierocą, niezależnie od odpowiedzialności karno-sądowej, mogą być pociągnięci do odpowiedzialności dyscyplinarnej w razie podstępnego uzyskania wyższego wymiaru zaopatrzenia emerytalnego (art. 4 ust. 1).

(2) Emeryci państw zaborczych, otrzymujący uposażenie emerytalne ze Skarbu Państwa, mogą być ponadto, niezależnie od odpowiedzialności karno-sądowej, pociągnięci do odpowiedzialności dyscyplinarnej w myśl postanowień rozporządzenia niniejszego z powodu:

a) naruszenia obowiązków, ciążących na polskich funkcjonariuszach państwowych lub zawodowych wojskowych w stanie spoczynku, lub

b) dopuszczenia się czynów, wymienionych w art. 82 ust. 4 ustawy.

(3) Do odpowiedzialności dyscyplinarnej nie mogą być pociągani nieletni, którzy według kodeksu karnego nie ulegają karze (art. 69 kodeksu karnego).

§ 134. Postępowanie dyscyplinarne, wszczęte z powodu przewinień, wymienionych w § 133, a posiadających znamiona czynu, zakazanego przez ustawę karną, może być zawieszone aż do ostatecznego zakończenia postępowania karnego.

§ 135. (1) Za wymienione w § 133 przewinienia wymierza się następujące kary dyscyplinarne:

a) kara pieniężna do wysokości 20% jednomiesięcznego uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sierocej),

b) zmniejszenie uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sierocej), od 20% do 50% najwyżej na okres trzech lat,

c) pozbawienie uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sierocej) na pewien czas lub na zawsze.

(2) Z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia, dotyczącego stałego pozbawienia prawa do uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sierocej), ukarany traci wszelkie uprawnienia, związane z otrzymywaniem zaopatrzenia emerytalnego ze Skarbu Państwa.

§ 136. Do orzekania w sprawach dyscyplinarnych emerytów oraz wdów i sierot, otrzymujących pensję wdowią lub sierocą, powołane są:

a) o ile chodzi o emerytów, którzy przeszli w stan spoczynku ze służby polskiej, — komisje dyscyplinarne, właściwe dla funkcjonariuszów państwowych lub zawodowych wojskowych na tem stanowisku, jakie emeryt zajmował przed przeniesieniem w stan spoczynku, a gdyby nie można było ustalić w ten sposób właściwości komisji dyscyplinarnej — komisje dyscyplinarne, wskazane pod lit. b);

b) o ile chodzi o emerytów państw zaborczych oraz o wszystkie wdowy i sieroty, otrzymujące pensję wdowią lub sierocą, — w pierwszej instancji komisja dyscyplinarna, czynna przy izbie skarbowej, która wypłaca zaopatrzenie emerytalne, w drugiej zaś instancji — odwoławcza komisja dyscyplinarna, czynna przy Ministerstwie Skarbu.

§ 137. O ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej, w sprawach dyscyplinarnych emerytów oraz wdów i sierot, otrzymujących zaopatrzenie emerytalne, stosuje się odpowiednio postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. o organizacji komisyj dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonarjuszom państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 738) z wyjątkiem art. 8, oraz postanowienia rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 października 1932 r. o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonarjuszom państwowym (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 790) z wyjątkiem § 1 ust. 2 i § 4 ust. 3 i 5.

§ 138. Jeżeli rozporządzenia, wymienione w § 137, mówią o władzy służbowej lub przełożonej władzy wyższej, rozumieć przez to należy w odniesieniu do emerytów państw zaborczych oraz wdów i sierot, otrzymujących pensję wdowią lub sierocą, — izbę skarbową, przy której czynna jest właściwa komisja dyscyplinarna.

§ 139. Po stwierdzeniu prawomocności orzeczenia dyscyplinarnego przewodniczący komisji dyscyplinarnej, która to orzeczenie wydała, przesyła odpisy orzeczenia władzy, która spowodowała wdrożenie postępowania dyscyplinarnego, władzy, która przechowuje akta osobowe, oraz władzy, wypłacającej uposażenie emerytalne (pensję wdowią, sierocą), celem zarządzenia wykonania orzeczenia i poczynienia odpowiednich wzmianek w aktach osobowych i emerytalnych.

§ 140. O ile miejsce pobytu obwinionego nie jest znane, a nie ustanowił on obrońcy, komisja dyscyplinarna zawiesza postępowanie dyscyplinarne i zawiadamia o tem władzę, wypłacającą uposażenie emerytalne (pensję wdowią, sierocą), celem wstrzymania wypłaty tego zaopatrzenia do chwili stwierdzenia miejsca pobytu obwinionego.

Rozdział V.

Przepisy końcowe.

§ 141. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(2) Równocześnie tracą moc obowiązującą rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 marca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 320), z dnia 28 stycznia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 104), z dnia 20 maja 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 393), z dnia 4 listopada 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 827) i z dnia 18 czerwca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 66. poz. 606).

Prezes Rady Ministrów: *L. Kozłowski.*
Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki.*

3.

Zaliczki na uposażenie.

Okólnik Prezesa Rady Ministrów Nr. 26 z dnia 22 czerwca 1934 r. (Nr. 42-2/18).

Nr. B. P. 54174/34. Na podstawie art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663), art. 15, 28 i 46

rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu wojska (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 664), art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 665) i art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu oficerów i szeregowych Policji Państwowej i Straży Granicznej (Dz. U R. P. Nr. 86, poz. 666) zarządzam w porozumieniu z Panem Ministrem Skarbu, co następuje:

I. Bezprocentowe zaliczki na uposażenie mogą być udzielane, zgodnie z wyżej powołanemi przepisami, funkcjonarjuszom państwowym, wyszczególnionym w § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 781), żołnierzom zawodowym, oficerom rezerwy, powołanym do służby czynnej, celem przemianowania na zawodowych, oficerom, chorążym, oraz pozostającym w stanie spoczynku podoficerom i szeregowcom, powołanym do służby czynnej w czasie wojny, mobilizacji lub zarządzeniem Rady Ministrów, o ile bezpieczeństwo Państwa tego wymaga, sędziom, prokuratorom, asesorom i aplikantom sądowym, przyjętym na etat płatny, oraz oficerom i szeregowym Policji Państwowej i Straży Granicznej.

Z pośród osób wyżej wymienionych wyłącza się od prawa do zaliczki: a) pozostające w stanie nieczynnym, b) zawieszone w pełnieniu służby, c) pozostające na urlopie bezpłatnym, d) osoby, którym wypowiedziano stosunek służbowy.

W drodze wyjątku od postanowień, zawartych w pkt. c) ustępu poprzedniego, mogą być przyznane bezprocentowe zaliczki na uposażenia osobom, pozostającym na bezpłatnym urlopie, udzielonym dla uzupełnienia studjów. W tym wypadku potrącanie rat udzielonej zaliczki z uposażenia rozpoczyna się od 1-go dnia miesiąca następującego po ukończeniu urlopu.

II. Zaliczki mogą być udzielane: a) na cele konsumcyjne jak np.: na kupno odzieży, opału na zimę, b) na wydatki niezwiązane z potrzebami życia codziennego, jak np. na pokrycie wydatków spowodowanych chorobą proszącego, chorobą lub śmiercią członków jego rodziny w rozumieniu prawa cywilnego, na spłatę długów, powstałych bez winy proszącego, na kupno niezbędnych ruchomości, na koszty odbycia podróży naukowych, ogłoszenia pracy naukowej, c) na koszty budowy własnego mieszkania.

Prawo do otrzymania zaliczki na koszty budowy własnego mieszkania przysługuje osobom, wymienionym w części I, jeżeli 1) nie mają odpowiedniego do swego stanu rodzinnego mieszkania, wynajętego bezpośrednio od właściciela w domu, podlegającym ochronie lokatorów i 2) jeżeli same lub do spółki z małżonkiem, rodzicami lub rodzeństwem, o ile z osobami temi prowadzą wspólne gospodarstwo domowe, rozpoczęły już budowę mieszkania na własność, albo też są członkami spółdzielni mieszkaniowej, która buduje dla nich mieszkanie w domu spółdzielczym. Z pośród wymienionych osób należy uwzględnić przedewszystkiem osoby, znajdujące się w wyjątkowo niekorzystnym położeniu mieszkaniowem (np. osoby mieszkające poza granicami miejscowości, w której pełnią służbę i t. p.). Na budowę jednego i tego samego mieszkania może być udzielona zaliczka tylko raz jeden.

III. Osoba, ubiegająca się o zaliczkę winna szczegółowo uzasadnić jej potrzebę i wysokość. Sprawa przyznania zaliczki i jej wysokości zależna jest od uznania władzy, uprawnionej do udzielania zaliczek.

Udzielenie nowej zaliczki przed spłatą poprzedniej, jest dopuszczalne jedynie pod warunkiem równoczesnego potrącenia reszty rat poprzedniej zaliczki.

IV. Zaliczki na uposażenie przyznaje się w złotych również i dla personelu przebywającego zagranicą. Wysokość zaliczek nie może przekraczać: a) na cele konsumcyjne — 2-miesięcznego uposażenia, b) na wydatki niezwiązane z potrzebami życia codziennego — 3-miesięcznego uposażenia, c) na budowę własnego mieszkania — 6-miesięcznego uposażenia.

Warunkiem udzielania zaliczki, praktykantom, asesorom i aplikantom sądowym, oraz zaliczki przekraczającej 3-miesięczne uposażenie osobom, które nie nabyły jeszcze praw emerytalnych, jest zabezpieczenie hipoteczne, albo zobowiązanie dwu wypłacalnych ręczycieli.

Za podstawę obliczenia zaliczki przyznaje się uposażenie zasadnicze wraz z dodatkiem lokalnym i zasiłkiem wyrównawczym, a dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej, nie mających prawa do dodatku lokalnego — wraz z dodatkiem służbowym. Dla żołnierzy, wyszczególnionych w części I-ej za podstawę obliczenia zaliczki przyjmuje się uposażenie określone w art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28-go października 1933 r. o uposażeniu wojska (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 664), waraz z dodatkiem wyrównawczym określonym w art. 12 tegoż rozporządzenia.

V. Zwrot zaliczki. udzielonej do wysokości 1-miesięcznego uposażenia następuje w nie więcej, jak 12, zaliczki udzielonej do wysokości 2-miesięcznego uposażenia w nie więcej, niż 18, zaliczki udzielonej do wysokości 3-miesięcznego uposażenia w nie więcej, niż 30, wreszcie zwrot zaliczki, udzielonej w wymiarze wyższym, niż 3-miesięczne uposażenie w nie więcej, niż 36 bezpośrednio po sobie następujących ratach miesięcznych.

Raty zaliczki potrąca się z uposażenia, począwszy od 1-go dnia miesiąca następującego po przyznaniu zaliczki.

VI. Przyznawanie zaliczek osobom pełniącym służbę we władzach i urzędach niższych instancyj należy do władz bezpośrednio podległych władzy naczelnej, z wyjątkiem kierowników tych władz, którym przyznaje zaliczki władza naczelna.

Przyznawanie zaliczek osobom, pełniącym służbę we władzach naczelnych należy do tych władz z wyjątkiem ich kierowników, którym zaliczki przyznaje Prezes Rady Ministrów.

Przyznawanie zaliczek budowlanych, przekraczających 3-miesięczne uposażenie, należy do władzy naczelnej.

VII. Przyznanie w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie zaliczki, nie odpowiadającej zasadom niniejszego zarządzenia, wymaga każdorazowo zgody Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu.

VIII. W wypadkach rozwiazania stosunku służbowego bez uposażenia emerytalnego należy zaległe raty zaliczkowe potrącić w całości, względnie wyegzekwować z zabezpieczenia hipotecznego lub od ręczycieli.

IX W razie śmierci przed spłatą zaliczki dług z powyższego tytułu obciąża spadkobierców do wysokości odziedziczonego majątku, zgodnie z przepisami obowiązujących ustaw cywilnych.

X. W sprawie umorzenia nieściągalnych rat zaliczek na uposażenie obowiązują postanowienia okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 4-go lipca 1930 r. L. D. III. 205/1/30 w sprawie zasad umarzania niektórych wierzytelności Skarbu Państwa.

X. Kontrola regularnych spłat zaliczek należy do obowiązków władz asygnujących uposażenie służbowe.

XII. Poprzedni okólnik Prezesa Rady Ministrów z dnia 21-go lipca 1933 r. Nr. 42-2/10 w sprawie zaliczek na uposażenie uchyla się.

Przes Rady Ministrów (—) *L. Kozłowski.*

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 113 z dnia 17 lipca 1934 r. (BP. 15430/34).

Powyższe rozporządzenie Pana Prezesa Rady Ministrów podaję do wiadomości i ścisłego stosowania.

Minister: (—) *W. Jędrzejewicz.*

4.

Przepisy rachunkowo - kasowe dla dyrekcyj (kierownictw) państwowych gimnazjów, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, rolniczych, sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego oraz szkół specjalnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 107 z dnia 12-go lipca 1934 r. (IR. 5952/34).

Nr. O. 18356/34. Z dniem 1-go września 1934 r. wprowadzam w życie załączone przepisy rachunkowo - kasowe dla dyrekcyj (kierownictw) państwowych gimnazjów, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, rolniczych, sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego oraz szkół specjalnych.

Minister: (—) *W. Jędrzejewicz.*

Przepisy rachunkowo-kasowe

dla dyrekcyj (kierownictw) państwowych gimnazjów, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, rolniczych, sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego oraz szkół specjalnych, wydane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu i Najwyższą Izbą Kontroli.

§ 1. (1) Dyrekcje (kierownictwa) państwowych gimnazjów, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, rolniczych, sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego oraz szkół specjalnych pobierają wszelkie opłaty, przewidziane rozporządzeniami, z wyjątkiem wymienionych w § 2, jedynie za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności.

(2) Osiągnięte wpływy stanowią fundusz specjalny Ministerstwa W. R. i O. P. pod nazwą „Taksa administracyjna“ i są przeznaczone na potrzeby, ustalane w budżetach rocznych.

(3) Obrót Pocztowej Kasy Oszczędności normują wydane przez dyrekcję P. K. O. osobne przepisy, które dyrekcje (kierownictwa) otrzymują po zgłoszeniu przystąpienia do obrotu czekowego.

§ 2. (1) Opłaty za wydanie duplikatów świadectw (dyplomów) uiszczają zainteresowane strony znaczkami stemplowemi, które dyrekcje (kierownictwa) naklejają na duplikacie i kasują.

§ 3. (1) Dyrekcje (kierownictwa) prowadzą następujące księgi: 1) dziennik kasowy, 2) kontrolę opłat uczniów (słuchaczów), 3) księgi inwentarza, 4) księgę materjałową.

(2) Księgi inwentarza powinny być ponumerowane, przesznurowane, opatrzone na końcach sznura pieczęcią lakową i poświadczone przez kuratorjum okręgu szkolnego, a dziennik kasowy ponumerowany i poświadczony. Księgi kontroli opłat uczniów oraz materjałowe poświadczeń nie wymagają.

§ 4. (1) W dzienniku kasowym (wzór Nr. 1) zapisy rozpoczyna się od 1-go września każdego roku saldem z ubiegłego roku szkolnego. Jeżeli saldo zawiera wpłaty, uskutecznione w czasie od dnia 20-go sierpnia do dnia 31-go sierpnia za 1 półrocze nowego roku szkolnego, to należy je zapisać do nowego dziennika kasowego w dwu pozycjach: a) pozostałość z ubiegłego roku szkolnego, b) wpłaty na poczet nowego roku szkolnego.

(2) Stronę przychodu wypełnia się na podstawie sprawdzonych wyciągów kontowych P. K. O. popartych dowodami wpłaty.

(3) Przed zapisaniem wpłat do dziennika kasowego dyrekcje (kierownictwa) sprawdzają: 1) czy saldo początkowe zgodne jest ze saldem końcowem poprzedniego wyciągu P. K. O., 2) czy nie brakuje jakiego wyciągu, 3) czy nadesłane dowody wpłaty oznaczone są właściwym numerem i nazwą konta dyrekcji (kierownictwa) w P. K. O., 4) czy otrzymany wyciąg zgodny jest z dowodami wpłaty oraz innemi dokumentami, 5) czy wyciąg jest należycie podsumowany i czy wyprowadzony stan końcowy jest prawdziwy.

(4) Dostrzeżone niezgodności dyrekcje (kierownictwa) stwierdzają na wyciągu w formie uwagi. Ani poszczególnych kwot, ani ogólnej sumy w wyciągu kontowym P. K. O. dyrekcje (kierownictwa) zmieniać nie mogą.

(5) Po sprawdzeniu w powyższy sposób wyciągów dyrekcje (kierownictwa) grupują wszystkie wpływy według tytułów przedziałek dziennika kasowego i zapisują w ogólnych sumach do odnośnych przedziałek tego dziennika bez względu na zauważone w wyciągu błędy. Stwierdzone w wyciągu względnie w dowodach niezgodności dyrekcje (kierownictwa) regulują w sposób następujący:

1. a) w wypadku, gdy w ogólnej sumie wyciągu mieszczą się wpłaty nienależne dyrekcji (kierownictwu), dowody na te wpłaty zapisują do przedziałki „niewłaściwe przychody" i zwracają się do P. K. O. o odpisanie. Po otrzymaniu wyciągu kontowego, potwierdzającego odpisanie nienależnej wpłaty, dyrekcje (kierownictwa) zapisują odpisaną sumę do przedziałki „zwrot niewłaściwych przychodów".

b) wpłaty zarachowane przez P. K. O. zgodnie z treścią blankietu nadawczego, lecz mylnie nadane na konto „taksy administracyjnej" (np. opłata za internat, należność za wykonaną robotę przez warsztaty szkolne i t. p.), dyrekcje (kierownictwa) księgują w przedziałce „niewłaściwe przychody", zarządzają rozchodowanie tych sum według przeznaczenia i księgują te rozchody w przedziałce „zwrot niewłaściwych przychodów".

2. W wypadku, gdy ogólna suma wpłat wykazana w wyciągu jest większa lub mniejsza od sumy, wynikającej z dodania poszczególnych pozycyj, dyrekcje (kierownictwa) księgują wszystkie wpłaty zgodnie z dowodami i zwracają się do P. K. O. o sprostowanie sumy. Otrzymanego z P. K. O. doniesienia o dopisaniu lub odpisaniu księgować nie należy.

3. W wypadkach stwierdzenia omyłkowego zapisania przez P. K. O. do wyciągu wypłat przez dyrekcje (kierownictwa) niezleconych oraz w wypadkach mylnego sumowania wyciągów po stronie rozchodu, dyrekcje (kierownictwa) nie księgują mylnych sum w dzienniku kasowym, lecz jedynie zwracają się do P. K. O. z żądaniem sprostowania omyłek, przyczem dokonanych przez P. K. O. sprostowań również nie należy księgować.

(6) Stronę rozchodu dziennika kasowego wypełnia się na podstawie wystawionych czeków P. K. O. oraz opłaconych z podjętej zaliczki rachunków firm (osób) i list wypłat wynagrodzeń egzaminatorów.

(7) Wypłaty za pośrednictwem P. K. O. dyrekcje (kierownictwa) uskuteczniają zapomocą czeków: kasowych, przelewowych i przekazowych. Zapisy w dzienniku, dotyczące wypłat na podstawie czeków, sprawdza się z otrzymanym następnie wyciągiem P. K. O.

(8) Czeki podpisuje dyrektor (kierownik) lub w jego nieobecności upoważniony zastępca; sekretarz względnie nauczyciel, pełniący obowiązki sekretarza, nie mogą być upoważnieni do podpisywania czeków.

(9) Czeki kasowe służą do podjęcia gotówki w kasie tego oddziału P. K. O., w którym dyrekcje (kierownictwa) posiadają konta czekowe. W innych wypadkach dyrekcje (kierownictwa) stosują czeki przelewowe lub przekazowe.

(10) W wypadkach niezrealizowania czeku, zapisanego na rozchód w dzienniku kasowym, dyrekcje (kierownictwa) na podstawie zgłoszenia odbiorcy o niezrealizowaniu czeku kasowego lub na podstawie doniesienia P. K. O. o dopisaniu kwot niezrealizowanych czeków przelewowych, względnie przekazowych, wpisują niewypłacone kwoty czerwonym atramentem po stronie rozchodu dziennika, jako najbliższą pozycję w odpowiednich przedziałkach pierwotnego zapisu.

(11) Dla każdego roku szkolnego zakłada się oddzielny dziennik kasowy.

U w a g a: *1. Drobne wydatki, nieprzekraczające łącznej sumy 5 zł, mogą być wpisane na rozchód na podstawie zestawienia, sporządzonego przez osobę dokonywującą zakupów, a poświadczonego przez dyrektora (kierownika), względnie jego zastępcę. W wyjątkowych wypadkach, np. przy zakupach na targach lub w kramach, gdy nie można uzyskać pokwitowania dostawcy, wydatki takie mogą być wpisane na rozchód w powyższy sposób, jeżeli nie przekraczają łącznej sumy 20 zł.*

2. Mylnie zapisane kwoty lub wyrazy trzeba przekreślić czerwonym atramentem tak, ażeby to, co zostało przekreślone, można było odczytać, nad przekreślonemi kwotami lub wyrazami należy wpisać sumy, względnie wyrazy właściwe zwykłym atramentem i poprawki zaświadczyć podpisem poprawiającego.

§ 5. (1) Rachunki winny zawierać: 1) imię, nazwisko (firmę) i adres wystawcy rachunku, 2) miejscowość i datę wystawienia, 3) nazwę szkoły, na rzecz której wykonano świadczenia, 4) dokładną

ilość i cenę dostarczonych przedmiotów lub rodzaj wykonanej pracy i czas jej trwania, 5) należycie skasowany znaczek stemplowy, względnie adnotację o uiszczeniu opłaty stemplowej, 6) pozycje księgi inwentarza lub materjałowej o ile wyszczególnione w rachunku przedmioty podlegają zapisom do tych ksiąg, 7) podpis dyrektora (kierownika) lub jego zastępcy.

(2) Zaopatrzenie rachunku podpisem dyrektora (kierownika) lub jego zastępcy jest zaakceptowaniem rachunku oraz stwierdzeniem, że zakupione przedmioty zostały przyjęte we wskazanej ilości i w dobrym stanie, względnie, że opłacona praca została wykonana należycie.

(3) Przy opłacaniu rachunków gotówką lub czekami kasowemi odbiorca kwituje odbiór należności na rachunkach. Przy opłacaniu rachunków czekami przekazowemi lub przelewowemi zamiast pokwitowania należy zaznaczać na rachunkach datę i numer czeku, którym rachunek opłacono.

§ 6. (1) Dokonywanie zakupów lub robót na sumy ponad 2.000 zł dyrekcje (kierownictwa) uskuteczniają w drodze przetargu ofertowego, przyczem wybierają tę firmę, która budzi większe zaufanie, daje lepszy materjał, a przy identycznych warunkach cenę przystępniejszą. Ofert nie należy żądać, o ile w danej miejscowości jest tylko jedna firma, a sprowadzenie przedmiotów z innej miejscowości byłoby zbyt kosztowne; ofert również nie należy żądać, o ile dane przedmioty (jak np. książki, niektóre pomoce naukowe) mają ustaloną cenę we wszystkich handlach.

§ 7. (1) Na bieżące drobne wydatki dyrekcje (kierownictwa) podejmują z P. K. O. potrzebne kwoty zaliczkowe.

(2) Wysokość zaliczki nie może przewyższać kwoty 500 zł. łącznie z ewentualną pozostałością z poprzednio podjętych zaliczek.

(3) Za straty, wynikłe z powodu przechowywania większej gotówki ponad kwotę dozwolonej zaliczki, odpowiada materjalnie dyrektor (kierownik).

(4) Gotówkę oraz książeczki czekowe P. K. O. dyrekcje (kierownictwa) przechowują w należycie zabezpieczonem miejscu pod osobistą odpowiedzialnością dyrektora (kierownika).

§ 8. (1) Dziennik kasowy należy zamykać miesięcznie na podstawie ostatniego wyciągu P. K. O. za miesiąc sprawozdawczy, wykazując obroty: a) w miesiącu sprawozdawczym, b) od początku roku szkolnego do miesiąca sprawozdawczego i c) razem.

(2) Przy zliczaniu obrotów za miesiąc, w którym sprostowano czerwonym atramentem rozchód, dyrekcje (kierownictwa) zmniejszają ogólną sumę rozchodu miesiąca sprawozdawczego o kwotę liczb czerwonych.

(3) Wykazane w zamknięciu sumy wpisują dyrekcje (kierownictwa) do sprawozdania miesięcznego (wzór Nr. 2), które przesyłają do kuratorjum okręgu szkolnego w terminie do dnia 7-go następnego miesiąca wraz z wyciągami P. K. O. i dokumentami usprawiedliwiającemi przychody i rozchody, dołączonemi do spisu wzór Nr. 2 a.

§ 9. (1) Dyrekcje (kierownictwa) obowiązane są sporządzać w 3 egzemplarzach plany finansowo - gospodarcze na każdy rok szkolny według wzoru Nr. 3 i przesyłać je do kuratorjum do dnia 25-go czerwca.

(2) Jeden egzemplarz planu finansowo - gospodarczego, zatwierdzony przez kuratorjum, dyrekcje (kierownictwa) przechowują u siebie.

(3) Wydatki szkoły winny być bezwzględnie utrzymane w granicach zatwierdzonych planów finansowo - gospodarczych.

(4) W celu jednak racjonalnego wykonania planów, w razie koniecznej potrzeby, dyrekcje (kierownictwa) mogą dokonywać wydatków w kwotach większych od sum zatwierdzonych w niektórych pozycjach, o ile w innych pozycjach posiadać będą oszczędności i to z warunkiem, że ogólna suma wydatków będzie utrzymana w granicach zatwierdzonych planów.

(5) Nieosiągnięcie dochodów w wysokości sumy zatwierdzonej w planie finansowo - gospodarczym powoduje automatyczne zmniejszenie sumy zatwierdzonych wydatków o sumę nieosiągniętą.

(6) Nadwyżka dochodów nad wydatkami podlega przelaniu na rachunek kuratorjum okręgu szkolnego w wysokości ustalonej w zatwierdzonym planie finansowo - gospodarczym.

(7) W wypadku, gdyby dyrekcja (kierownictwo) osiągnęła wpływy większe od przewidzianych w zatwierdzonym planie, to różnica ta automatycznie zwiększa sumę nadwyżki ustalonej w zatwierdzonym planie, w żadnym zaś razie nie może mieć wpływu na zmianę wysokości zatwierdzonych wydatków.

(8) Dyrekcje (kierownictwa), których zatwierdzone plany przewidują dochody mniejsze od zatwierdzonych wydatków, otrzymują z kuratorjum okręgu szkolnego brakujące sumy w formie dotacyj.

(9) W razie osiągnięcia wpływów większych od dochodów przewidzianych w zatwierdzonych planach finansowo - gospodarczych przez zakłady szkolne, którym kuratorja okręgów szkolnych udzieliły dotacyj w wysokości brakujących sum na pokrycie wydatków, przewidzianych w planach, nadwyżka dochodu nie może być zużyta, lecz winna być najpóźniej do dnia 20-go sierpnia przelana na rachunek kuratorjum okręgu szkolnego.

(10) W wyjątkowych wypadkach dyrekcje (kierownictwa) mogą występować z należycie umotywowanemi wnioskami do kuratorjum okręgu szkolnego o zmianę zatwierdzonego planu finansowo - gospodarczego. Decyzje kuratorjum dyrekcje (kierownictwa) notują na wzorze Nr. 3.

(11) Dyrekcje (kierownictwa), których zatwierdzone plany finansowo - gospodarcze przewidują dochody większe od zatwierdzonych wydatków, przelewają nadwyżki za pośrednictwem P. K. O. na właściwe konta izb skarbowych, względnie na konta kas urzędów skarbowych, na rachunek funduszu specjalnego kuratorjum okręgu szkolnego pod nazwą „taksa administracyjna".

(12) Przelewanie nadwyżek na rachunek kuratorjum okręgu szkolnego winny dyrekcje (kierownictwa) uskuteczniać w ratach miesięcznych w takich wysokościach, aby na rachunek kuratorjum wpłynęło:

do dnia 5 października	15%	przypadającej dla kuratorjum sumy
do dnia 5 listopada	30%	„ „ „ „
do dnia 5 grudnia	50%	„ „ „ „
do dnia 5 marca	65%	„ „ „ „
do dnia 5 kwietnia	80%	„ „ „ „
do dnia 5 maja	100%	„ „ „ „

§ 10. (1) Przy sprawozdaniu z dziennika kasowego ze sierpień dyrekcje (kierownictwa) winny nadesłać kuratorjum w 2-ch egzemplarzach sprawozdanie z wykonania planu finansowo-gospodarczego za poprzedni rok szkolny według wzoru Nr. 4.

(2) W sprawozdaniu z wykonania planu finansowo-gospodarczego dyrekcje (kierownictwa) wyjaśnią przyczyny, które wpłynęły na znaczniejsze zwiększenie lub zmniejszenie preliminowanych dochodów i wydatków lub na niewykonanie zamierzeń.

(3) W razie wykorzystania uprawnienia, wynikającego z treści § 9 ust. 3, dyrekcje (kierownictwa) wyjaśnią powody dokonania wydatków w sumach większych od sum zatwierdzonych w niektórych pozycjach planu.

(4) Łącznie ze sprawozdaniem za miesiąc sierpień dyrekcje (kierownictwa) przesyłają dziennik kasowy i wszystkie grzbiety zużytych w roku sprawozdawczym książeczek czekowych.

§ 11. (1) Po otrzymaniu odpowiednich dowodów wpłaty z P. K. O. dyrekcje (kierownictwa) wpisują wpływy od poszczególnych uczniów (słuchaczów) do księgi kontroli opłat uczniów według wzoru Nr. 5.

(2) Po odbyciu posiedzenia rady pedagogicznej dyrekcje (kierownictwa) umieszczają w księdze kontroli opłat uczniów, na koncie każdej klasy, adnotację o zwolnieniu:

Na posiedzeniu rady pedagogicznej w dniu . . . . .19 r. zwolniono:

. . . . uczniów po zł. . . . . . . na kwotę zł. . . . . .
. . . . uczniów po zł. . . . . . . na kwotę zł. . . . . .
. . . . uczniów po zł. . . . . . . na kwotę zł. . . . . .

Razem na kwotę zł. . . . . .

(3) Adnotację o zwolnieniu podpisują dyrektor (kierownik) i sekretarz rady pedagogicznej.

(4) Po upływie każdego półrocza szkolnego dyrekcje (kierownictwa) sporządzają sprawozdanie o liczbie uczniów (słuchaczów) oraz o stanie wpłat taksy administracyjnej według wzoru Nr. 6 i przesyłają je w 2-ch egzemplarzach do kuratorjum okręgu szkolnego: za I półrocze do dnia 20-go stycznia, za II półrocze do dnia 7-września.

(5) Dla każdego roku szkolnego zakłada się osobną księgę kontroli opłat uczniów.

§ 12. (1) Księgę inwentarza prowadzą dyrekcje (kierownictwa) według wzoru Nr. 7, a bibljoteczną księgę inwentarza — według wzoru Nr. 8. Każdy przedmiot trwały, zakupiony lub otrzymany bezpłatnie, winien być wpisany do księgi inwentarza i oznaczony trwałym numerem pozycji tych ksiąg. Podział ksiąg winien odpowiadać działom i rozdziałom inwentarza (np. Dział I meble — rozdziały: a) ławki, b) tablice, c) biurka, d) stoły, e) stoliki, f) krzesła i t. d.) oraz działom bibljotecznym (np. Dział I — historyczny, dział II — przyrodniczy, dział III — geograficzny, dział IV — pedagogiczny i t. d.).

(2) W każdym dziale i rozdziale należy stosować oddzielną numerację, rozpoczynającą się od Nr. 1 (np. I — r, a-14, I — r. d-42, I — r. f-38; bibl. I — 18, II — 6, III — 62, IV — 12).

(3) Rozchód w księgach inwentarza może być uskuteczniany tylko w myśl obowiązujących w tym względzie przepisów (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1930 Nr. 6, poz. 92 [1]).

§ 13. (1) Księgę materjałową prowadzą dyrekcje (kierownictwa) według wzoru Nr. 9.

(2) W księdze materjałowej należy prowadzić oddzielne konta dla przedmiotów, przeznaczonych z natury swojej do używania przez dłuższy okres czasu (np. konta szczotek, konto popielniczek, konto szufelek, konto kałamarzy, konto bibularzy i t. p.).

(3) Materjałów kancelaryjnych, materjałów do pracowni oraz wszelkich materjałów jednorazowego użytku do księgi materjałowej wpisywać nie należy.

(4) Ewidencję zakupionego opału dyrekcje (kierownictwa) prowadzą w księdze materjałowej, przeznaczając dla niej początkowe konta.

(5) W końcu miesiąca sierpnia każdego roku dyrekcje (kierownictwa) ustalają na każdem koncie stan posiadania (remanent) i wpisują te remanenty do księgi materjałowej następnego roku, jako pierwszą pozycję przychodu.

§ 14. (1) Wprowadzanie dodatkowych ksiąg i sprawozdań oraz dokonywanie zmian w wzorach bez uprzedniego zezwolenia Ministerstwa W. R. i O. P. jest niedozwolone.

§ 15. Przepisy niniejsze wchodzą w życie z dniem 1-go września 1934 r. Z dniem tym przestają obowiązywać:

1. okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 8-go lipca 1932 r. Nr. IR. 6418/32 w sprawie przepisów rachunkowo - kasowych dla dyrekcyj państwowych gimnazjów, państwowych zakładów kształcenia nauczycieli oraz państwowych szkół zawodowych i specjalnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5 z roku 1932, poz. 58 [2]),
2. punkt 4 okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28-go lutego 1933 r. Nr. IR 1640/33 o gospodarce budżetowej szkolnictwa rolniczego,
3. okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 19-go października 1931 r. Nr. IR. 8410/31 [3]) w sprawie tymczasowej instrukcji kasowej dla dyrekcyj państwowych szkół artystycznych w odniesieniu do państwowych szkół sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego.

Uwaga: Wzory druków podane w tem rozporzadzeniu: Nr. Nr. 1 Dziennik kasowy, 2. Sprawozdanie z dziennika kasowego, 2 a. Spis dokumentów rachunkowych, 3. Plan finansowo - gospodarczy na rok szkolny....., 4. Sprawozdanie z wykonania planu finansowo - gosp. za rok szkol........ 5. Księga kontroli opłat uczniów, 6. Sprawozdanie o liczbie uczniów, oraz o stanie wypłat taksy administr., 7. Księga inwentarzowa, 8. Bibljoteczna księga inwentarza, 9. Księga materjałowa — roześle Dyrekcjom (Kierownictwom) Kuratorjum O. S. Lw.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str., 502.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 480.

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 10.

5.

Polskie normy urzędowe.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 70 z dnia 24-go maja 1934 roku. (BP. 9514/34).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 70).

Na podstawie okólnika Prezesa Rady Ministrów z dnia 14-go marca 1934 roku Nr. 10 (Nr. 40 - 8/1) zarządzam wprowadzenie do użytku służbowego podległych władz, urzędów i nstytucyj następujących „Polskich Norm Urzędowych" dla papierów:

PNU — 001 Dostawa i odbiór papieru,
„ 002 Metody badania papieru,
„ 003 Podział i znakowanie papieru,
„ 006 Papier pisarski,
„ 007 Papier drukowy,
„ 008 Papier gazetowy,
„ 009 Papier pakowy,
„ 012 Bibuła atramentowa.

Kolor niebarwionego papieru pisarskiego i do druku powinien mieć odcień naturalny, lekko - kremowy.

Praktyczne stosowanie gatunków odmian i gramatur papieru objaśniają załączone „Wskazówki tymczasowe o stosowaniu papieru normalnego".

Dotychczasowe zapasy papieru należy zużyć do końca b. r., wszystkie druki zaś do dnia 31-go marca 1935 r. Po tych terminach papier dla potrzeb urzędów i instytucyj państwowych może być używany tylko według powyższych norm.

Podane wyżej „Polskie Normy Urzędowe dla papierów" są do nabycia w P. A. T.-nej.

Minister W. R. i O. P. (—) *W. Jędrzejewicz.*

Wskazówki tymczasowe o wyborze i stosowaniu papieru normalnego.

I. Normy papieru i ich stosowanie. Normy papieru dla potrzeb urzędów państwowych oraz warunki jego badania, dostawy i wyboru ustalają Polskie Normy Urzędowe (PNU). W szczególności z pośród dotychczas wydanych norm:

a) Norma $\frac{\text{PNU}}{001}$ Dostawa i odbiór papieru, ustala formę opakowania, pobierania próbek do badań, tolerancje, przyjęcia dostawy i sposób przechowywania papieru.

b) Norma $\frac{\text{PNU}}{002}$ Metody badania papieru, wskazuje na najwłaściwsze metody badania jakości papieru po względnem fizycznym i chemicznym.

c) Norma $\frac{\text{PNU}}{003}$ Podział i znakowanie papieru, ustala systematyczny podział papieru i znaki dla doraźnego rozpoznawania jego jakości.

d) Norma $\frac{\text{PNU}}{006}$ Papier pisarski, zawiera warunki, jakich należy wymagać dla papieru potrzebnego do pisania odręcznego, maszynowego lub przez kalkę oraz na druki, wypełniane atramentem.

e) Norma $\frac{\text{PNU}}{007}$ Papier drukowy, ustala warunki dla papieru, przeznaczonego do druku wydawnictw urzędowych i druków niewypełnianych atramentem.

f) Norma $\frac{\text{PNU}}{008}$ Papier gazetowy, ustala warunki dla papieru przeznaczonego do drukowania na nim czasopism urzędowych na maszynie rotacyjnej.

g) Norma $\frac{\text{PNU}}{009}$ Papier pakowy, podaje warunki techniczne papieru przeznaczonego na opakowanie zwykłe oraz w postaci kopert, skoroszytów, teczek, okładek i t. p.

h) Norma $\frac{\text{PNU}}{012}$ Bibuła atramentowa, ustala wymagania stawiane bibule używanej w biurach do suszek i na okładki biurkowe.

Poza powyższemi normami papieru zostaną kolejno wydane dalsze, dla papieru używanego w urzędach, biurach i instytucjach, stanowiąc jedyną podstawę do wyboru właściwych rodzajów.

Punktem wyjściowym przy zakupie papieru jest norma PNU — 003, która dając metodyczny podział papieru ustala niezawodny sposób porozumienia się odbiorcy z dostawcą.

Wszystkie inne normy papieru ustalają szczegółowe wymagania techniczne oraz dają wskazania co do warunków dostawy i odbioru.

II. Korzystanie z norm papieru. Praktyczne korzystanie z szczegółowych norm ułatwia ich jednolity układ, który w kolejności ustala: 1) przedmiot normy, 2) warunki techniczne przedmiotu normy, a więc w odniesieniu do papieru — jego skład masy, granice gramatur, warunki wytrzymałości oraz 3) szczególne wymagania odnoszące się do opakowania, odbioru i badania papieru.

Warunki i metody odbioru papieru ustalone są dla wszystkich rodzajów papieru w normach ogólnych „PNU — 001“ i „PNU — 002“, normy szczegółowe podają warunki uzupełniające, niezbędne dla należytej dostawy danego rodzaju, względnie gatunku papieru.

III. Wybór papieru. Przed wyborem papieru należy ustalić:

1. Przeznaczenie papieru, t. j. dla jakich celów ma służyć, 2. warunki używania, a w miarę możności i przechowania papieru.

Przy ustalaniu przeznaczenia papieru należy mieć na uwadze względy oszczędnościowe, które nakazują wybierać papier najtańszy, lecz zaspakajający potrzeby służby, a jeżeli to z potrzebami służby nie jest w wyraźnej sprzeczności, również i wymagania estetyczne. Stosowanie papieru wyższego gatunku lub większej grubości (gramatury), niż tego wymaga istotna potrzeba, zwiększa niepotrzebnie wydatki.

Sposób używania i przechowywania papieru wpływa zasadniczo na długość czasu, w jakim papier może spełniać swe zadanie. Papier ustawicznie przekła-

dany oraz przechowywany lub używany w warunkach niekorzystnych, jak np. pod bezpośredniem działaniem słońca, wilgoci lub ciepła, ulega szybkiemu zniszczeniu.

Papier przechowywany w warunkach specjalnie korzystnych, a więc w miejscu suchem, nieprzewiewnem i ciemnem oraz nieporuszany, przetrwa znacznie dłużej, aniżeli to jest możliwe w warunkach zwykłych, w jakich papier, z racji swego przeznaczenia, znajduje się w urzędach.

To też warunki trwania papieru w urzędach przyjmujemy — jako warunki normalne.

Jak z powyższego wynika, wybór właściwego papieru poprzedzony być powinien należytem rozważeniem stawianych mu wymagań.

Decyzja przy wyborze papieru oprzeć się musi na poszczególnych elementach, jak rodzaj, gatunek, odmiana, grubość (gramatura) i format papieru, które w kolejności omówione są szczegółowo poniżej.

A. Wybór rodzaju.

O wyborze rodzaju papieru decyduje jego przeznaczenie. Należy zatem ustalić przedtem, czy szukamy papieru do druku, czy do pisania odręcznego; czy gotowy druk ma być jeszcze wypełniany pismem odręcznem lub na maszynie. Takie szczegółowe rozważenie wyboru jest niezbędne, można bowiem drukować na papierze pisarskim i można pisać na papierze drukowym, lecz nie każdy druk wymaga dobrego papieru pisarskiego i użycie go zwiększy niepotrzebnie koszty, jak z drugiej strony nie należy dla przesadnej oszczędności kosztów zastępować droższego papieru pisarskiego drukarskim, czy ewentualnie gazetowym, bo taka oszczędność może w samej pracy danego druku (formularza) przynieść szkodę.

Opierając się na normach, przyjąć należy, że:

papier pisarski — służy do pism odręcznych lub maszynowych (przez kalkę), również na druki do wypełniania pismem odręcznem lub maszynowem lub chociażby tylko podpisywanych atramentem;

papier drukowy — przeznaczony jest do drukowania książek, wydawnictw i czasopism urzędowych oraz druków niewymagających wypełniania odręcznego lub na maszynie do pisania;

papier gazetowy (rotacyjny) — służy jedynie do druku gazet urzędowych na drukarskiej maszynie rotacyjnej;

papier pakowy — służy do opakowania zwykłego, na okładki, teczki, skoroszyty, koperty lub t. p. Jeżeli okładki, teczki lub koperty mają być zapisane atramentem, papier musi mieć klejenie pełne.

Po ustaleniu rodzaju papieru należy wybrać jego gatunek.

B. Wybór gatunku.

Przy wyborze gatunku papieru należy ustalić okres czasu oraz warunki w jakich papier będzie używany, cel jakiemu papier ma służyć.

Należy zatem wiedzieć, czy druki lub pisma używane będą przez okres dłuższy, czy krótszy, czy po takim lub innym okresie będą niszczone, czy też składane do archiwum, czy są to ważne dokumenty urzędowe lub państwowe, o znaczeniu międzynarodowem lub historycznem, archiwalne egzemplarze czasopism i t. d.

(Należy mieć na uwadze „Przepisy o przechowywaniu akt w urzędach administracji rządowej“, ogłoszone w „Monitorze Polskim“ Nr. 2 z 1932 r. § 1 i § 2).

Papier drzewny — trwa w warunkach normalnych lat 5 — użyty więc być może na pisma i druki o małem znaczeniu, bruljony (koncepty), pokwitowania, sprawozdania, wykazy perjodyczne, koperty i t. p. oraz wydawnictwa, okres aktualności których nie przekracza lat 10-ciu;

Papier półdrzewny — trwa w warunkach normalnych 10 lat i winien być używany na pisma i druki o niewielkiem znaczeniu, czystopisy pism urzędowych, rachunki, księgi rachunkowe, materjałowe i .t p., oraz wydawnictwa urzędowe, okres aktualności których nie przekracza lat 25-ciu;

Papier ćwierćdrzewny — trwa w warunkach normalnych lat 25 i przeznaczony jest do produkcji ksiąg buchalteryjnych, na druki i pisma o większem znaczeniu oraz wydawnictwa, okres aktualności których sięga lat 50-ciu;

Papier celulozowy — trwa w warunkach normalnych 50 lat i przeznaczony jest na pisma i druki o większem znaczeniu, luksusowe wydawnictwa państwowe oraz na druki i pisma, wymagające reprezentacyjnego wyglądu i t. p.;

Papier półszmaciany — trwa w warunkach normalnych lat 100. Używany być winien na akta i księgi o charakterze dokumentów wieczystych o wielkiem znaczeniu oraz archiwalne egzemplarze czasopism i wydawnictw urzędowych;

Papier szmaciany — ma okres trwania wielowiekowy, używany więc być może na akta wybitnej wagi i księgi o znaczeniu dokumentów państwowych i międzynarodowych.

Rozpoznawanie gatunków papieru ćwierćdrzewnego, celulozowego, półszmacianego i szmacianego, dokonywane być może doraźnie przez odczytanie znaku wodnego normą PNU — 003, a znajdującego się na każdym arkuszu formatu A_4.

C. *Wybór odmiany papieru.*

O wyborze odmiany decyduje tu sposób wzgl. technika zapisywania lub zadrukowania papieru, a czasem efekt zewnętrzny. Normy PNU rozróżniają zasadniczo dwie odmiany papieru: satynowany i matowy, w zależności od stopnia wygładzenia powierzchni papieru. Odróżnienie stopnia wygładzenia jest trudne, jednakże wprawne palce, przez porównanie z arkuszem wzorcowym, mogą określić stopień wygładzenia dość dokładnie. Zaznaczyć należy, że satynaż (wygładzenie) papieru po dłuższem leżeniu w powietrzu wilgotnem zanika. Bardzo mocne wygładzenie daje silne refleksy zwłaszcza przy silniejszem świetle, powodujące przy pracy drażnienie oczu.

Przez odmiany papieru rozumieć należy zatem przedewszystkiem sposób wykończenia powierzchni. Poza wygładzeniem mogą też odmiany dotyczyć innych elementów, jak np. grubość w bibule atramentowej (suszkowa i biurkowa), grubość i powierzchnia w bibułce przebitkowej i pelurze i t. p., których odmiany ustalają normy szczegółowe.

Papiery matowe — powinny być z reguły przeznaczone na druki; matowy winien być papier gazetowy i na wydawnictwa urzędowe nieilustrowane, odpowiada on bowiem najbardziej technice drukarskiej. Papiery matowe mogą być również wypełniane ołówkiem, na maszynie i przez kalkę;

Papiery satynowane — przeznaczone są w zasadzie do zapisywania atramentem oraz na ilustrowane wydawnictwa urzędowe.

D. *Wybór gramatury.*

Gramatura decyduje o praktycznej użyteczności papieru i jego cenie. Każdy gatunek papieru może mieć różną grubość. Jednakże grubość papieru nie jest jego cechą, lecz tylko względną i zależną od techniki wytwórczej. 50 gr masy papierowej

można sprasować na arkusz o grubości 0,1 mm i na arkusz o grubości 0,04 mm; dlatego podstawą do wyboru papieru według grubości jest jego gramatura, czyli ciężar arkusza o powierzchni 1 m². Ustalenie gatunku papieru, bez równoczesnego podania jego gramatury mija się z celem, bo dopiero wskazanie gramatury danego gatunku stanowi o wyborze właściwym.

Ogólnie kierować się należy zasadą wyboru gramatury najniższej z pośród tych, które odpowiadają stawianym papierowi wymaganiom.

Normy PNU ustalają najniższą i najwyższą granicę gramatury poszczególnych gatunków oraz wskazują, w jakim postępie, poczynając od gramatury najniższej, mogą być różniczkowane przez wytwórnie.

W granicach tych gramatur ustala norma skalę, określoną zgóry pewnym postępem stałym, który np. dla papieru pisarskiego daje następujące gramatury:

gatunek	40	45	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150
drzewny	x	x	x	x	x	x	x	x					
półdrzewny	x	x	x	x	x	x	x	x					
ćwierćdrzewny	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
celulozowy	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
półszmaciany	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

W ten sposób zestawić możemy tabele i dla innych rodzajów papieru. Niektóre rodzaje lub gatunki mogą mieć tylko jedną gramaturę, aby przez to wyłączyć jakąkolwiek różnicę w wyborze papieru o ograniczonem lub specjalnem przeznaczeniu, jak np. papieru gazetowego (PNU — 008) lub bibuły atramentowej (PNU — 012).

Dla wyboru właściwej gramatury duże znaczenie ma format użytkowy papieru oraz rodzaj pracy, jaki ma spełniać. Ogólnie stwierdzić można, że im większy będzie format użytkowy papieru, tem wyższa w zasadzie powinna być jego gramatura.

Ponieważ ścisłe uzyskanie odpowiedniej gramatury papieru w wytwórniach nie jest możliwe — normy przewidują tolerancję, t. zn. zezwalają na pewne odchylenia wgórę i wdół.

Procent tolerancji dla papierów barwionych jest wyższy niż dla papierów niebarwionych, a to dlatego, że dla uzyskania koloru dodawane są do masy papieru barwniki, które ciężar jego czynią zmiennym. Uwzględnienie przy odbiorze odchyleń w ciężarze (tolerancyj) jest więc dopuszczalne zgodnie z normą PNU — 001.

Ogólnie przyjąć można, że niezależnie od wytrzymałości papieru, o której stanowi skład masy, moc papieru jest wyższa im większa jest jego grubość (gramatura).

Pewną orjentacją dla szukających właściwej gramatury danego papieru wg. norm PNU — dać mogą zestawione tu tabele I i II, które w przykładowej formie wskazują gramatury szczególnie nadające się dla danego formatu (papier pisarski i drukowy tabl. I) wzgl. zastosowania (papier pakowy tab. II). Największą gramaturę oznacza litera x, a dopuszczalne dla danego formatu wzgl. zastosowania — litera o.

Prosty sposób sprawdzania przydatności gramatury papieru w pożądanym formacie zwłaszcza w niższych gatunkach stanowi próba elastyczności papieru, t. zn. możność utrzymania arkusza papieru w ręce bez jego opadania bezwzględnego. Gramatura, przy której papier nie zwija się i nie opada powinna być wystarczającą.

Tabl. I: papier pisarski — P, papier drukowy — D.

Gramatura	A1		A2		A3		A4		A5		A6		A7	
	P	D	P	D	P	D	P	D	P	D	P	D	P	D
40											o	o	o	o
45										o	x	x	x	x
50									o	x	o	o	o	o
60								o	x	o				
70								x	o					
80							o	o						
90						o	x							
100						x	o							
110					o	o								
120					x									
130	o	o	o	o	o									
140	x	x	x	x										
150	o	o	o	o										

Tablica II.

Gramatura	Kartoteki				Teczki i okładki			Koperty			
	A3	A4	A5	A6	B3 C3	B4 C4	B5 C5	B3 C3	B4 C4	B5 C5	B6 C6
80											o
90											x
100										o	o
120				o					o	x	
140				x					x	o	
160				o					o		
180			o				o	o			
200			x				x	x			
250		o	o			o	o	o			
300	o	x			o	x					
350	x	o			x	o					
400	o				o						

Dla druków przebitkowych wzgl. papierów na kopie do pisania maszynowego, należy dobierać gramaturę w/g ilości przebitek, mianowicie: przy 4-ch przebitkach — 40 g przy 8-miu przeb. — 30 g przy 12-u przeb. — 20 g.

Przy decydowaniu gramatury uwzględnić również należy sposób używania papieru, gdyż inną gramaturę powinna mieć kartoteka, inną druk przebitkowy, inną arkusz pracujący luzem a jeszcze inną arkusz w księdze, zeszycie lub bloku.

Skala przyjętych gramatur jest tak wielka, że musi pomieścić w sobie wszystkie potrzeby urzędów.

IV. Badanie wytrzymałości. Poszczególne normy wskazują warunki wytrzymałościowe jakim odpowiadać muszą normy gatunków papieru.

Z pośród warunków tych — długość samozrywająca określa wytrzymałość papieru. Stoi ona w ścisłym związku z gatunkiem papieru. Stopień łamliwości papieru, co jest ważne dla papierów często przeginanych (teczki), określa jego moc. Wysokość stopnia łamliwości wiąże się również z gatunkiem papieru i jego gramaturą.

V. Klejenie papieru. Ma na celu przystosowanie papieru do pisania atramentem wzgl. uodpornienie go przeciwko działaniu wpływów zewnętrznych (wilgoci, brudu i t. p.). Klejenie polega na przesycaniu masy papieru w czasie jego produkcji substancją, zwaną mydłem żywicznem.

W zależności od stopnia nasycenia papieru klejem rozróżniamy pełne (1/1), połowiczne (1/2), ćwierćklejenie (1/4). Papiery wcale niesycone klejem zwą się papierami nieklejonemi (klejenie 0).

W niektórych rodzajach papieru może być klejenie podwójne t. j. poza klejeniem w masie, klejenie powierzchniowe.

E. Wybór formatu.

Właściwe formaty wskazują poszczególne normy, a ich zestawienie zawierają normy Polskiego Komitetu Normalizacyjnego (PKN) PN-o-102 i o-103 oraz „Wskazówki dla opracowujących druki", wydane przez Prezydjum Rady Ministrów.

VI. Barwa papieru. Niebarwiony papier pisarski, drukowy i gazetowy powinien mieć kolor naturalny lekko-kremowy. Papier zbyt wybielony (śnieżno-biały) ma osłabioną strukturę (wskutek chlorowania), jest mniej trwały, a w pracy nużący dla oczu.

Śnieżno-biały kolor papieru otrzymuje się także przez domieszkę odpowiednich chemikaljów, co podnosi jego ciężar i w porównaniu z papierem barwy naturalnej, przy tej samej grubości, zwiększa jego gramaturę.

Zarówno pismo odręczne jak i druk na papierze lekko kremowym posiada dużą wyrazistość i nie daje zbyt ostrych kontrastów męczących wzrok, jak to ma miejsce z papierem śnieżno-białym lub białym, mocno satynowanym.

To też pierwszeństwo przy wyborze papierów powszechnie używanych należałoby oddać papierom o kolorze naturalnym.

Z wyglądem papieru wiąże się stan rozdrobnienia (zmielenia) jego masy t. j. przezrocza, co można stwierdzić przy oglądaniu papieru pod światło. Im drobniejszą będzie masa, tem przezrocze papieru jest równiejsze i mniej chmurkowate.

VII. Uszkodzenia mechaniczne. Uszkodzenia mechaniczne ustala norma PNU-002 pkt. 2 d.

VIII. Wzorce papieru. Ustalenie wzorców papieru, któreby mogły stanowić stałe wzory wzgl. próby do umów między dostawcą i odbiorcą — nie jest możliwe. Dlatego normy PNU przewidują zasadę, że barwę, czystość i wykończenie powierzchni papieru ustalają wzorce jakie w każdym poszczególnym wypadku przyjmą wzajemnie dostawca i odbiorca.

Uwagi końcowe. Wprowadzenie w życie Polskich Norm Urzędowych i dostosowanie do nich produkcji fabryk papieru wymaga pewnego czasu. W okresie przejściowym t. zn. do końca 1934 roku — kupujący nie zawsze znajdzie u dostawcy papier normalny, dlatego też należy go zamawiać wcześniej, szczególnie w wypadku kupna większej ilości, przyczem papieru, który nie będzie odpowiadał normom PNU — przyjmować nie należy.

Dotychczasowe zapasy papieru należy zużyć do końca b. r., wszystkie zaś druki sporządzone na papierze nienormalnym — do dnia 31-go marca 1935 r.

6.

Wymiar godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 26-go maja 1934 r. (Nr. BP. 8835/34).
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 57).

Na podstawie art. 29 ustawy z dnia 1-go lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu nadanem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28-go października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 660) zarządzam, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra W. R. i O. P. z dnia 24-go stycznia 1934 r. (BP. 2752/34) o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 4 [1]) wprowadza się zmiany następujące:

1. W § 2 dodaje się nowy ustęp drugi w brzmieniu następującem: „Prefektowi publicznej szkoły powszechnej odlicza się od powyższego wymiaru godzin lekcyjnych 6 godzin na zajęcia duszpasterskie, związane z praktykami religijnemi uczniów".

2. § 12 otrzymuje brzmienie następujące: „Kierownik szkoły ćwiczeń lub nauczyciel, pełniący obowiązki kierownika szkoły ćwiczeń, obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze: 18 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 2 oddziałach czynnych, 16 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 3 — 4 oddziałach czynnych, 14 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 5 — 6 oddziałach czynnych, 12 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 7 oddziałach czynnych.

Pełniący obowiązki kierownika szkoły ćwiczeń nauczyciel przedmiotów pedagogicznych w seminarjum nauczycielskiem obowiązany jest do udzielania nauki łącznie w seminarjum i szkole ćwiczeń w wymiarze: 15 godzin lekcyjnych tygodniowo, gdy szkoła liczy 2 oddziały czynne, 13 godzin lekcyjnych tygodniowo, gdy szkoła liczy 3 — 4 oddziały czynne, 11 godzin lekcyjnych tygodniowo, gdy szkoła liczy 5 — 6 oddziałów czynnych, 9 godzin lekcyjnych tygodniowo, gdy szkoła liczy 7 oddziałów czynnych.

3. W § 17 wyraz „Instruktor" zastępuje się wyrazami: „Asystent, względnie instruktor", a po wyrazie „czynności" dodaje się wyraz: „asystenckich lub".

4. W § 18 wyraz „Instruktor" zastępuje się wyrazami: „Asystent, względnie instruktor", a po wyrazie „czynnościami" dodaje się wyrazy: „asystenckiemi lub", wreszcie po wyrazach „z prowadzeniem" dodaje się wyrazy: „pracowni, względnie".

5. W § 24 po wyrazie „Nauczyciele" dodaje się wyraz: „asystenci".

6. W § 26 po wyrazie „czynności" dodaje się wyrazy: „asystenckich lub".

7. W § 27 w ustępie pierwszym po wyrazie „nauczyciele" dodaje się wyraz: „asystenci", a po wyrazie „czynności" wyrazy: „asystenckich lub". W ustępie drugim dodaje się w nawiasie jako pierwszy wyraz: „asy-

---

[1]) Dz. U. Kur. O. S. Lw. str. 110.

stenci", a w punkcie a) po wyrazie „i" dodaje się wyrazy: „asystentów oraz".

8. W § 28 dodaje się w nawiasie, jako pierwszy wyraz: „asystentowi".

9. W § 29 zastępuje się wyraz „inspektor" wyrazami: „asystent, instruktor", a po wyrazie „czynności" dodaje się wyrazy: „asystenckich lub", wreszcie dodaje się nowy ustęp drugi w brzmieniu następującem: „Przepis ten nie dotyczy nauczycieli, pełniących obowiązki kierowników ognisk metodycznych, którzy mogą być zatrudnieni w godzinach nadliczbowych w wymiarze najwyżej 3 godzin tygodniowo".

10. W § 32 dodaje się nowy ustęp szósty w brzmieniu następującem: „Nauczyciel, będący wychowawcą internatu, może brakującą mu do obowiązującego wymiaru liczbę godzin uzupełnić najwyżej 10 godzinami wychowawstwa w internacie. W tym przypadku nie przysługuje mu dodatek służbowy wychowawcy internatu, a za pozostałe ewentualnie z liczby 10 godziny wychowawstwa, przekraczające obowiązujący go wymiar godzin, otrzymuje dodatek służbowy za godziny nadliczbowe".

11. W § 33 po wyrazie „nauczycieli" dodaje się wyraz: „asystentów", a po wyrazie „dyrektorów" dodaje się wyrazy: „oraz kierowników szkół".

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z ważnością od dnia 1-go lutego 1934 r.

Minister W. R. i O. P.: (—) *W. Jędrzejewicz.*

7.

Dodatki służbowe.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 26-go maja 1934 r. Nr. BP. 8837/34).
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 58).

Na podstawie § 40 pkt. e) oraz § 65 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19-go grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonarjuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia, o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych oraz o umundurowaniu niższych funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 781) zarządzam co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra W. R. i O. P. z dnia 24-go stycznia 1934 r. (BP. 2754/34) w sprawie dodatków służbowych, należnych nauczycielom szkół państwowych i publicznych, pozostających na etacie Państwa, z tytułu nauczania i zajęć nadliczbowych oraz z tytułu pracy w szkołach zawodowych i specjalnych w charakterze wybitnego fachowca (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 5 [1]) wprowadza się zmiany następujące:

1. W tytule A. dodaje się po wyrazie „czynności" wyrazy: „asystenckich lub".

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 114.

2. W § 1 po wyrazie „a" dodaje się wyrazy: „asystenci i", a po wyrazie „czynności" wyrazy: ‚asystenckich lub".

3. W § 2 po wyrazie „czynności" dodaje się wyrazy: „asystenckich lub".

4. W § 4 punkt 2 (lit. d) otrzymuje brzmienie następujące: „d) Państwowych Instytutów: Nauczycielskiego, Pedagogiki Specjalnej i Robót Ręcznych, Państwowych Wyższych Kursów Nauczycielskich i Państwowych Pedagogjów . . . . zł 12.—" a w punkcie 3) wyrazie „dla" dodaje się wyrazy: „asystentów oraz".

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z ważnością od dnia 1-go lutego 1934 r.

Minister W. R. i O. P.: (—) *W. Jędrzejewicz.*

8.

Odprawa dla nauczycieli.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 112 z dnia 13-go lipca 1934 r. (BP. 17256/34).

Nr. BP. 53031/34. W związku z wejściem w życie od dnia 1-go lutego 1934 r. nowych przepisów uposażeniowych Ministerstwo w porozumieniu z Ministrem Skarbu (pismo tegoż Ministerstwa z dnia 10-go lipca 1934 r. Nr. D. III. 3330/1/34 wyjaśnia, że przez wymienione w art. 56 ust. 2, art. 62 ust. 2 i art. 97 a. punkt 2 e) ustawy z dnia 1-go lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 9-go listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873), zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28-go października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 660) „pełne ostatnio pobierane" względnie „pełne w ostatnim miesiącu służby otrzymane" uposażenie, rozumieć należy uposażenie zasadnicze wraz z ewentualnemi dodatkami lokalnemi i zasiłkiem wyrównawczym.

Dyrektor Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

9.

Przyznawanie wyższego wynagrodzenia nauczycielom kontraktowym z tytułu uzyskiwania wyższych kwalifikacyj.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 117 z dnia 26-go lipca 1934 r. (BP. 16067/34).

Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, że przyznawanie wyższego wynagrodzenia nauczycielom kontraktowym z tytułu uzyskiwania przez nich wyższych kwalifikacyj, może następować tylko w drodze rozwiązywania z nimi dotychczasowych kontraktów (z zachowaniem terminów wypowiedzenia umów) i zawierania nowych na zmienionych już warunkach.

w. z. Dyrektora Biura Personalnego: (—) *Z. Lepecki.* Min. Wiz. Szkół.

10.

Wynagrodzenie nauczycieli kontraktowych.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 26-go maja 1934 r. (Nr. BP. 8836/34).
Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 59.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4-go czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) zarządzam co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra W. R. i O. P. z dnia 24-go stycznia 1934 r. (BP. 2751/34) w sprawie wynagrodzenia nauczycieli kontraktowych szkół państwowych i publiczych, opłacanych przez Państwo (Dz. Urz. Min. W. R. i O.P. Nr. 1, poz. 6[1]) wprowadza się zmiany następujące:

1. W § 1 po wyrazie „nauczania" dodaje się wyrazy: „względnie pełnienia czynności asystenckich lub instruktorskich" i skreśla się wyraz: „lekcyjnych".

2. Dodaje się § 1-a w brzmieniu następującem: „§ 1-a. Wychowawczynie kontraktowe w przeszkolach otrzymują za swe czynności wynagrodzenie, równające się uposażeniu wychowawczyni etatowej XI grupy".

3. W § 2 dodaje się nowy ustęp (2) w brzmieniu następującem: „(2) Nauczyciele kontraktowi, których zaangażowano w charakterze zastępców chorych lub urlopowanych nauczycieli, mogą otrzymywać ryczałtowe wynagrodzenie miesięczne, nie niższe niż uposażenie grupy XI i nie wyższe niż uposażenie grupy X".

4. W § 5 wyraz „Instruktorzy" zastępuje się wyrazami: „Asystenci i instruktorzy", a po wyrazie „uposażeniu" dodaje się wyrazy: „asystentów lub". Dodaje się ustęp (2) w brzmieniu następujcem: „(2) Praktykanci kontraktowi wszkołach rolniczych, ogrodniczych i leśnych otrzymują za ogół swych czynności ryczałtowe wynagrodzenie w wysokości zł. 100 — miesięcznie".

5. W § 9 ustęp (1) po wyrazie „nauczycieli" stawia się przecinek i dodaje wyraz: „asystentów" oraz przed cyfrą „2" wstawia się cyfrę „1-a" a w ustępie (2) po wyrazie „nauczycielom" stawia się przecinek i dodaje wyraz „asystentom".

6. W § 10 w ustępie (1) zastępuje się wyrazy „pełnienie czynności" wyrazami: „pełnienia czynności asystenckich lub", w ustępie (2) po wyrazie „a" dodaje się wyrazy: „asystenci i" oraz po wyrazie „czynności" wyrazy: „asystenckich lub", w ustępie (3) skreśla się wyraz: „nauczania", punkt 2) lit. d) otrzymuje brzmienie następujące: „d) Państwowych Instytutów: Nauczycielskiego, Pedagogiki Specjalnej i Robót Ręcznych, Państwowych Wyższych Kursów Nauczycielskich i Państwowych Pedagogjów..... zł. 12.—", wreszcie w punkcie 3) tegoż ustępu dodaje się na początku wyrazy „asystent i".

7. W tytule C. skreśla się wyrazy: „i instruktorów".

8. § 11 otrzymuje brzmienie następujące: „(1). Nauczyciele i asystenci oraz instruktorzy kontraktowi niezajęci w pełnej liczbie godzin. otrzymują wynagrodzenie ryczałtowe, ustalane w zależności od ilości go-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 117.

dzin nauczania względnie pełnienia czynności asystenckich lub instruktorskich w tygodniu, oraz określonej w niniejszem rozporządzeniu stawki wynagrodzenia miesięcznego za 1 godzinę wymienionych wyżej zajęć tygodniowo w danej kategorji szkół i nauczycieli.

(2) Za 1 godzinę zajęć tygodniowo otrzymuje:

1) wychowawczyni przedszkola miesięcznie . . . . . zł. 5.—

2) nauczyciel: a) kwalifikowany szkoły średniej ogólnokształcącej lub zakładu kształcenia nauczycieli miesięcznie zł. 10.— b) niekwalifikowany szkół, wymienionych pod lit. a) miesięcznie zł. 8.— c) szkoły zawodowej lub instytutu sztuk plastycznych miesięcznie zł. 7 — 25.— d) Państwowych Instytutów: Nauczycielskiego, Pedagogiki Specjalnej, Robót Ręcznych, Państwowych Wyższych Kursów Nauczycielskich i Państwowych Pedagogjów miesięcznie zł. 20.— e) konserwatorjum muzycznego, nauczający przedmiotów: I kategorji miesięcznie zł. 11.— II kategorji miesięcznie zł. 14.— III kategorji miesięcznie zł. 16.— IV kategorji miesięcznie zł. 20.— V kategorji miesięcznie zł. 25.— f) instytutu sztuki teatralnej, nauczający: akompanjamentu fortepianowego miesięcznie zł. 11.— wszelkich innych przedmiotów, wchodzących w zakres nauczania miesięcznie zł. 20.—.

3) instruktor szkoły zawodowej (specjalnej) lub instytutu sztuk plastycznych miesięcznie zł. 5 — 12.—.

(3) Dla określenia właściwej stawki wynagrodzenia za 1 godzinę tygodniowo w przypadkach przewidzianych w punkcie 2) lit. c) i punkcie 3) należy najpierw ustalić kwotę wynagrodzenia (§§ 4, 5, 6 i 7) jakąby dany nauczyciel, asystent lub instruktor otrzymał, gdyby był zajęty w pełnym wymiarze godzin, poczem podzielić wspomnianą kwotę przez ilość godzin obowiązującego wymiaru. Otrzymamy iloraz, zaokrąglony do dziesiątek, stanowi poszukiwaną stawkę z tem zastrzeżeniem, że nie może ona przekraczać w przypadkach, przewidzianych w punkcie 2) lit. c) zł. 25.—, a w punkcie 3) zł. 12.—.

(4) Wymienione w ustępie poprzednim w punkcie 2) lit. c), d), e) i f), i w punkcie 3) stawki może Minister zwiększyć aż do 100% w stosunku do wybitnych fachowców".

9. W § 12 w ustępie (3) po zdaniu pierwszem wstawia się nowe zdanie w brzmieniu następującem: „Z nauczycielem, który uczy w kilku szkołach, zawiera wtedy umowę na łączną ilość godzin ta dyrekcja, która do zawarcia umowy została upoważniona".

10. W tytule F, wyrazy „nieuczących w pełnym wymiarze" zastępuje się wyrazami: „niezajętych w pełnym wymiarze".

11. W § 14 wyrazy „uczący w niepełnym wymiarze' zastępuje się wyrazami: „niezajęci w pełnym wymiarze".

12. W załączniku Nr. 1 (Wzór umowy) w ustępie piątym punktu 2) wyrazy: „funkcjonarjuszów państwowych, pobierających uposażenie grupy . . . . . ." zastępuje się wyrazami: „nauczycieli szkoły, w której pracują". W „Uwadze" dodaje się jako pierwsze zdanie następujące: „Gdy nauczyciel uczyć ma przedmiotów różnych kategoryj, należy w punkcie 1) kropkę zastąpić przecinkiem, poczem wyszczególnić przedmioty i ilość godzin ich nauczania".

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z ważnością od dnia 1-go lutego 1934 roku.

Minister W. R. i O. P.: (—) *W. Jędrzejewicz.*

11.

Zapobieganie nieszczęśliwym wypadkom wśród młodzieży w czasie ćwiczeń cielesnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 71 z dnia 29 maja 1934 r. (I. WF. 2043/34).

Nr. O. 13129/34. Powtarzające się w ostatnich czasach nieszczęśliwe wypadki podczas lekcyj ćwiczeń cielesnych, gier i zaprawy sportowej młodzieży szkolnej zmuszają mnie do zwrócenia uwagi PP. Inspektorów, Dyrekcyj i Kierownictw szkół, oraz ogółu Nauczycielstwa na odpowiedzialność, jaką ponoszą szkoły za niedostateczną opiekę nad bezpieczeństwem młodzieży.

Nauczycielstwo winno dołożyć wszelkich starań, by usunąć możliwość jakichkolwiek wypadków w czasie prowadzonych przez nich zajęć czy to w sali, czy na boisku lub w terenie. Przygotowanie zawodowe, doświadczenie wychowawcze, obcowanie z młodzieżą i nieustanna nad nią opieka wskażą nauczycielowi właściwą drogę i sposoby postępowania.

W związku z przeprowadzanemi próbami o Państwową Odznakę Sportową podkreślam konieczność systematycznego przygotowania kandydatów w zakresie wybranych ćwiczeń i niedopuszczania do próby młodzieży w dostatecznym stopniu niewyćwiczonej zarówno z uwagi na to, że postępowanie tej zasadzie przeciwne, wypaczyłoby ideę Państwowej Odznaki Sportowej, jak i przedewszystkiem dlatego, że mogłoby wyrządzić poważną szkodę dla zdrowia nieprzygotowanych kandydatów.

Na lekarzach szkolnych, wchodzących w skład komisyj prób o Państwową Odznakę Sportową (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4-5 z roku 1931, poz. 50), ciąży odpowiedzialność za dopuszczanie uczniów (nic) do próby, a zatem obowiązek zbadania młodzieży, starającej się o Państwową Odznakę Sportową, nietylko bezpośrednio przed samą próbą, lecz przedewszystkiem przed rozpoczęciem intensywniejszych ćwiczeń przygotowawczych.

Prowadzenie treningu do próby z młodzieżą, co do której niema wyraźnej i kategorycznej zgody lekarza szkolnego, jest niedopuszczalne.

O każdym wypadku z młodzieżą szkolna, który zdarzył się w szkole w czasie ćwiczeń cielesnych, Dyrekcje (Kierownictwa) szkół obowiązane są natychmiast przesyłać w drodze służbowej do Kuratorjum szczegółowe sprawozdanie.

Minister W. R. i O. P. (—) *W. Jędrzejewicz.*

12.

Wybór i zmiany podręczników szkolnych w publicznych szkołach powszechnych, państwowych szkołach średnich ogólnokształcących oraz w szkołach prywatnych ogólnokształcących.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 92 z dnia 22-go czerwca 1934 r (I. Pr. 2405/34).

Książki szkolne i środki naukowe dozwolone do użytku szkolnego w r. szk. 1934/35 są ogłoszone w odrębnie wydanych spisach, obejmujących: szkoły powszechne, szkoły średnie ogólnokształcące, seminarja nauczycielskie.

Spisy, dotyczące szkół powszechnych i średnich ogólnokształcących uwzględniają:

a) podręczniki dostosowane do nowych programów a więc dozwolone do użytku w I, II, III, V i VI oddziale szkół powszechnych publicznych i prywatnych, stosujących program szkół publicznych, oraz w I i II klasie gimnazjów państwowych i prywatnych, stosujących program gimnazjów państwowych,

b) podręczniki dla IV i VII oddziału szkoły powszechnej, oraz dla V, VI, VII i VIII klasy szkół średnich ogólnokształcących, stosujących jeszcze dawne programy,

c) podręczniki dla III i VI oddziału prywatnych szkół powszechnych, oraz dla IV klasy prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, które w roku szk. 1934/35 stosować będą przejściowo dawny program,

d) książki pomocnicze dla uczniów i środki naukowe dla uczniów i szkoły, odpowiadające zasadniczo dawnym programom, które jednak mogą być używane również w klasach, objętych nowym programem, o ile nie pozostają z nim w sprzeczności.

Spis dla szkół powszechnych uwzględnia ponadto książki pomocnicze dla nauczycieli.

Spis dla seminarjów nauczycielskich obejmuje książki szkolne i środki naukowe, dozwolone dla IV i V kursu państwowych i prywatnych seminarjów nauczycielskich.

Wybór podręczników, książek pomocniczych dla uczniów i środków naukowych dla uczniów i szkoły należy do rad pedagogicznych szkół powszechnych, średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich. W szkołach powszechnych o jednym nauczycielu wybór należy do tego nauczyciela, w szkołach powszechnych o dwu nauczycielach przeważa zdanie kierownika.

W oddziałach względnie klasach, w których obowiązywały w roku ubiegłym względnie w latach poprzednich nowe programy, należy unikać jakichkolwiek zmian w wyborze podręczników, utrzymując nadal podręczniki używane w roku szk. 1933/34. Wprowadzenie na rok szkolny 1934/35 nowego podręcznika może być uzasadnione wyłącznie a) zupełnem wyczerpaniem używanego dotychczas podręcznika, b) usunięciem używanego dotychczas podręcznika ze spisu książek, dozwolonych do użytku w szkołach na rok szk. 1934/35, c) umieszczeniem w spisie książek dozwolonych do użytku w szkołach na rok szkolny 1934/35 nowego podręcznika, który można uznać za bardziej odpowiadający warunkom środowiska i potrzebom danej szkoły. Zmiana podręczników, przewidziana pod a) zwłaszcza zaś pod c), może jednak nastąpić w szkołach powszechnych jedynie za zgodą inspektora szkolnego, w szkołach zaś średnich ogólnokształcących jedynie za zgodą kuratorjum.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.* wr.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 423 z dnia 20 lipca 1934 r. (Nr. O. 16533/34)[1].

Kuratorjum udziela powyższy okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do wiadomości i stosowania.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego: (—) *L. Jus* p. o. Nacz. Wydz.

---

[1]) Rozesłany również w osobnych odbitkach.

13.

Podniesienie stanu sanitarnego szkół powszechnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 9-go sierpnia 1934 r. Nr. O. 14023/34.

Poczynione spostrzeżenia stwierdzają, że stan sanitarno - higjeniczny budynków i lokali szkolnych szkół powszechnych oraz ich urządzeń i otoczenia jest w dużym stopniu niezadawalający.

W pierwszym rzędzie kubatura i powierzchnia izb szkolnych jest niedostateczna zwłaszcza w prowizorycznych pomieszczeniach szkolnych, gdzie odchylenia od norm podstawowych (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr. 10/31) daleko odbiegają od minimalnych wymagań higjeny.

Toteż zwrócenie baczniejszej uwagi na stronę higjeniczno - sanitarną budynków i lokali szkolnych przy obecnem przeludnieniu szkół jest koniecznością palącą.

Dążąc do powiększenia kubatury i powierzchni izb szkolnych, nie należy dopuszczać, aby izby szkolne mieściły się w salach zbyt szczupłych, niskich, przechodnich, niedostatecznie oświetlonych i niedających się przewietrzać z powodu na głucho zabitych okien.

Nie należy dopuszczać, by dziatwa szkolna pomieszczana była w budynkach spróchniałych, zagrzybionych i wilgotnych, w izbach bez podłóg drewnianych, zimnych, w których temperatura w zimie nie dochodzi do 10° C.

W dążeniu do zapewnienia dziatwie zdatnej do picia wody, powinna być w pobliżu izby szkolnej odpowiednio zbudowana studnia, której otoczenie musi być utrzymane w stanie wzorowej czystości.

Wszystkie budynki szkolne oraz te budynki, w których znajdują się wynajęte izby szkolne, muszą być bezwzględnie zaopatrzone choćby w prymitywne urządzenia ustępowe.

W związku z obowiązującym programem zajęć praktycznych z kultury życia codziennego szkoły winny być zaopatrzone chociażby w najprymitywniejsze pomoce do prowadzenia tych zajęć, a więc pomieszczenia na szatnię, względnie zaopatrzenie szkoły w wieszaki, wycieraczki do obuwia, kosze do papierów, spluwaczki, urządzenia do mycia rąk z mydłem i ręcznikami (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr. 12/33), naczynia do picia wody i t. p.

Celem usunięcia przytoczonych wad i braków, Kuratorjum poleca Panom Inspektorom zwracać uwagę przy każdej wizytacji kierownikom szkół na antisanitarny i niehigjeniczny stan budynków i sal szkolnych.

Ponieważ czystość w lokalach szkolnych i ich otoczeniu jest niedostateczna najczęściej z powodu niepreliminowania wystarczających na utrzymanie czystości kwot w budżetach gminnych, poczynią Panowie Inspektorzy energiczne starania o uzyskanie na ten cel środków lub innej pomocy, umożliwiającej w związku z organizacją nowego roku szkolnego usunięcie lub poprawy wymienionych niedomagań. Gdyby starania PP. Inspektorów o powiększenie niewystarczających środków dla utrzymania lokali szkolnych w należytym stanie higjenicznym nie dały pozytywnego rezultatu, polecam składanie szczegółowych sprawozdań do Kuratorjum, które będzie w każdym wypadku zwracało się z interwencją do władz nadzorczych.

Sprawozdania o stanie podległych szkół należy przedłożyć w myśl wytycznych okólnika Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 30-go lipca b. r. Nr. 437/34 Nr. (O. 35577/34) do dnia 15-go lipca 1935 r.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.*

14.

Normalizacja zeszytów szkolnych dla uczniów szkół powszechnych.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 20-go czerwca 1934 roku. (Nr. I. Pr. 2581/34).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 82).

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4-go czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) wstrzymuję aż do odwołania wykonanie zarządzenia z dnia 6-go kwietnia 1934 r. Nr. I. Pr. 1271/34 w sprawie normalizacji zeszytów szkolnych dla uczniów szkół powszechnych [1]).

Minister W. R. i O. P.: (—) *W. Jędrzejewicz.*

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 105 z dnia 9-go lipca 1934 r. (I. Pr. 2700/34).

W związku z wstrzymaniem zarządzenia z dnia 6-go kwietnia 1934 roku Nr. I. Pr. 1271/34 w sprawie normalizacji zeszytów dla szkół powszechnych, zechcą Kuratorja zwrócić uwagę inspektorów szkolnych, że w szkołach powszechnych wolno nadal używać zeszytów wszelkich typów a więc zarówno takich, które dotychczas pojawiały się w sprzedaży, jak również i takich, które całkowicie lub częściowo przygotowano w myśl zasad niewprowadzonej jeszcze w życie normalizacji.

Przedewszystkiem jednak należy zalecić do użytku szkolnego zeszyty najlepsze pod względem jakości, równocześnie zaś najtańsze.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.* wr.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 422 z dnia 18 lipca 1934 r. (I. 18400/34).

Udziela się do wiadomości i wydania dalszych potrzebnych zarządzeń.

Za Naczelnika Wydziału: (—) *St. Dworski* p. o. Okr. Wiz. Szkół.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1934 r., str. 323.

15.

Nauka czytania religji ew. augsb. dla dzieci narodowości niemieckiej w szkołach powszechnych.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 109 z dnia 12-go lipca 1934 r. (II. P. 434/34).

Nr. I. 18399/34 [1]). Ministerstwo W. R. i O. P. oznajmia, iż nie widzi przeszkód, aby nauka religji dla dzieci wyznania ewangelicko augsburskiego narodowości niemieckiej w publicznych szkołach powszechnych była udzielana w języku niemieckim, o ile rodzice w tym względzie wyrażą swe życzenia.

Ministerstwo również zgadza się, aby na życzenie rodziców dzieciom narodowości niemieckiej udzielano nauki czytania w języku niemieckim dla celów religijnych z tem jednak zastrzeżeniem, że nauczanie to winno odbywać się w godzinach wolnych od zajęć szkolnych w lokalu szkolnym.

Wspomnianej nauki czytania mogą udzielać tylko nauczyciele religji danej szkoły za zgodą i w porozumieniu z jej kierownictwem.

Dyrektor Departamentu: (—) *Dr. Michał Mendys.*

---

[1]) Rozesłany również w osobnych odbitkach.

Organizacja szkół.

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 17-go maja 1934 r. Nr. IIS-3593/34 nadało II Państwowemu Gimnazjum w Stryju nazwę: „II Państwowe Gimnazjum im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Prof. Ignacego Mościckiego w Stryju".

Wykaz szkół prywatnych, z prawem publiczności na rok szkolny 1934/35.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 84, II).

Uwaga: Zakłady oznaczone gwiazdką (*) mają pełne prawa, inne niepełne.

A. Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące.

Województwo lwowskie.

Bąkowice pod Chyrowem. Gimn. Męskie OO. Jezuitów *.

Borysław - Tustanowice. Gimn. Koedukacyjne T-wa Prywatn. Polskiego Gimn. Realnego dla Borysławia i Tustanowic S-ka z ogr. odpow. w Borysławiu *.

Dobromil. Gimn. Koedukacyjne Miejskie im. Herburtów.

Drohobycz. I. Gimn. Żeńskie T-wa I. Pryw. Gimn. Żeńskiego w Drohobyczu; II Gimn. Żeńskie (koedukacyjne) im. H. Sienkiewicza w Droho-

byczu; Gimn. Koedukacyjne im. Iwana Franki — Ukr. T-wa Pedagog. „Ridna Szkoła".

Kolbuszowa. Gimn. Koedukacyjne T-wa Szkoły Gimnazjalnej Męskiej.

Lwów. Gimn. Żeńskie Józefy S. Goldblatt Kamerlingowej *; Gimn. Żeńskie Dra Adeli Karp - Fuchsowej *; Gimn. Żeńskie im. Adama Mickiewicza — Olgi Żychowiczowej *; Liceum Żeńskie im. Adama Mickiewicza — Olgi Żychowiczowej *; Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. Najświętszej Rodziny z Nazaretu *; Gimn. Żeńskie im. Zofji Strzałkowskiej — Spadkobierców Zofji Strzałkowskiej *; Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. de Notre Dame *; Gimn. Żeńskie Konwentu SS. Sercanek *; Gimn. Żeńskie im. Juljusza Słowackiego — Stow. Kobiet z Wykształ. Uniwersytet. *; Gimn. Żeńskie SS. Urszulanek *; Gimn. Męskie Żydowsk. T-wa Szkoły Ludowej i Średniej *; Gimn. Żeńskie Żyd. T-wa Szkoły Ludowej i Średniej.

Przemyśl. Gimn. Żeńskie PP. Benedyktynek *; Gimn. Żeńskie im. Marji Konopnickiej — Anny Kleczyńskiej *; Gimn. Żeńskie Ukraińskiego Instytutu dla Dziewcząt w Przemyślu *.

Przeworsk. Gimn. Koedukacyjne Miejskie im. Króla Władysława Jagiełły.

Rzeszów. Gimn. Żeńskie T-wa Pryw. Gimnazjum Żeńskiego *.

Sambor. Gimn. Żeńskie im. Marji Konopnickiej — Twa Pryw. Gimn. Żeńsk. im. Marji Konopnickiej.

Sanok. Gimn. Żeńskie im. Emilji Plater — Towarzystwa Prywat. Gimn. Żeńsk. w Sanoku.

Strzyżów n/W. Miejskie Gimn. Koedukacyjne.

Turka n/Str. Gimn. Koedukacyjne im. Marszałka Józefa Piłsudskiego — Twa Gimnazjalnego.

Województwo stanisławowskie.

Dolina. Gimn. Koedukacyjne Polskie im. Zygmunta Krasińskiego — T-wa Szkoły Średniej im. Krasińskiego.

Horodenka. Polskie Gimn. Koedukacyjne T-wa Szkoły Średniej.

Kałusz. Miejskie Gimn. Koedukacyjne.

Kołomyja. Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. Urszulanek *; Gimn. Żeńskie Żydowsk. T-wa Szkoły Ludowej i Średniej.

Stanisławów. Gimn. Żeńskie im. Elizy Orzeszkowej — T-wa Pol. Prywat. Gimn. im. E. Orzeszkowej *; Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. Urszulanek *; Gimn. Koedukacyjne Żydowsk. T-wa Szkoły Ludowej i Średniej.

Stryj. Gimn. Żeńskie — T-wa Pryw. Gimn. Żeńskiego *.

Województwo tarnopolskie.

Brody. Gimn. Żeńskie im. E. Orzeszkowej — D. Loewina *.

Jazłowiec. Gimn. Żeńskie Konwentu SS. Niepokalanego Poczęcia N. M. P.

Przemyślany. Polskie Gimn. Koedukacyjne im. Królowej Jadwigi T-wa Polsk. Gimn. im. Król. Jadwigi.

Radziechów. Gimn. Koedukacyjne im. Marszałka Badeniego — T-wa Gimn. w Radziechowie.

Tarnopol. Gimn. Koedukacyjne Ukr. T-wa Pedagog. „Ridna Szkoła".

B. Prywatne zakłady kształcenia nauczycieli.

Województwo lwowskie.

Drohobycz. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie T-wa Polsk. Pryw. Semin. Naucz. Żeńsk.; Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie z rusk. językiem naucz. SS. Bazyljanek.

Jarosław. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Emilji Plater.

Krosno. Polskie Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie.

Lwów. Polskie Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Zofji Strzałkowskiej *; Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Nazaretanek; Prywat. Semin. Naucz. z rusk. jęz. naucz. SS. Bazyljanek; Prywat. Semin. Naucz. Koedukacyjne im. Bolesława Prusa.

Łańcut. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Boromeuszek.

Przemyśl. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie PP. Benedyktynek.

Rzeszów. Polskie Pryw. Semin. Naucz. Żeńskie T-wa Pol. Pryw. Semin. Naucz. Żeńsk.

Sambor. Polskie Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Ad. Asnyka T-wa Pryw. Sem. Naucz. Żeń. im. Asnyka; Prywat. Semin. Naucz. Żeńsk. Ukr. T-wa Pedag.

Żółkiew. Prywat. Semin. Naucz. Żeńsk. SS. Felicjanek.

Województwo stanisławowskie.

Stanisławów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Marji Konopnickiej *; Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Bazyljanek.

Stryj. Miejskie Semin. Naucz. Żeńskie *; Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie Ukr. T-wa Pedagog.

Tłumacz. Polskie Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie Stow. Chrześcijańskiego Nauczania.

Województwo tarnopolskie.

Czortków. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Marji Konopnickiej.

Tarnopol. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie Koła T. S. L.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna)	Nazwa im.	Język wykładowy	Do użytku kierownika		Uwaga
			szkoły				mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	grunt o obszarze	
1	Dobromil	Lacko	3 kl.	koed.	—	pol-r.	3 ubik.	1000 h	
2	"	Posada Nowomiej	4 "	"	—	polski	4 "	417 h	
3	"	Żohatyn	2 "	"	—	pol-r.	3 "	42 a 56 m²	
4	"	Błozew górna	2 "	"	—	polski	3 "	800 m²	
5	"	Piątkowa	3 "	"	—	"	3 "	—	
1	Krosno	Lubatowa	4 "	"	—	"	4 "	1 ha 60 a	
2	"	Łęki ad Dukla	3 "	"	—	"	2 "	1½ h	
3	"	Węglówka	4 "	"	—	ruski	3 "	8·4 a	
1	Nadwórna	Babcze	3 "	"	—	pol-r.	3 "	50 m²	Konkurs 2-gi
2	"	Bednarówka	2 "	"	—	polski	3 "	3 mg	
3	"	Dźwiniacz	3 "	"	—	pol.-r.	3 "	3·5 h	Konkurs 3-ci
4	"	Glinki	2 "	"	—	"	3 "	1·14 h	Konkurs 3-ci
5	"	Kryczka	2 "	"	—	"	—	⅛ mg	Konkurs 3-ci
6	"	Osław Biały	4 "	"	—	"	—	1·1 h	Konkurs 3-ci
7	"	Starunia Krasna	3 "	"	—	"	2 ubik.	2 mg	Konkurs 2-gi
8	"	Tarnowica Leśna	2 "	"	—	"	3 "	—	
9	"	Wołosów	3 "	"	—	"	2 ubik.	3 h	Konkurs 3-ci
1	Rohatyn	Junaszków	2 "	"	—	ruski	3 ubik.	0·73 h	
2	"	Tenetniki	2 "	"	—	pol.-r.	3 "	74 a	
3	"	Podgrodzie	2 "	"	—	polski	2 ubik.	1 h	
1	Skałat	Grzymałów	6 "	żeńska	—	"	—	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Tarnopol	Bucniów	4 „	koed.	—	polski	3 ubik.	19 a	
2	„	Pokropiwna	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
1	Trembowla	Kobyłowłoki	4 „	„	—	„	3 „	1 mg	
1	Żydaczów	Rogóżno	2 „	„	—	„	1 „	$^{3}/_{4}$ mg	

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do końca września 1934 r.

Unieważnienie konkursu.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Unieważnia się konkurs ogłoszony na posadę	Unieważnia się konkurs ogłoszony w Dz. Urz. Kur. O.S.L. Nr.	Uwaga
1	Skałat	Rasztowce	2 kl.	koed.	—	polski	kierow.	4/32	

Warunki prenumeraty:

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego Kur. O. S. Lw. wynosi 6 złotych, która może być regulowana w 4 ratach kwartalnych. Cena numeru pojedyńczego wynosi 60 groszy. Prenumeratę wpłacać należy wyłącznie na Konto czekowe P. K. O. Nr. 504.090 — Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego — Administracji Dziennika Urzędowego we Lwowie.

Cena ogłoszeń: Cała strona 120 zł., pół strony 65 zł., ćwierć strony 35 zł.

Adres Redakcji i Administracji:

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, ul. Karmelicka l. 4.

Czcionkami drukarni i litografji Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3